

Estonian, Latvian & Lithuanian Environment

**Rīgas teritorijas plānojuma 2006.-2018.
gada grozījumu stratēģiskais
ietekmes uz vidi novērtējums**

Vides pārskats

Rīga, 2013. gada janvāris

Saturs

Ievads	4
1 Plānošanas dokumenta mērķi un kopsavilkums, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	6
1.1 Grozījumu mērķi un kopsavilkums.....	6
1.2 Grozījumu saistība ar starptautiskajiem un nacionālajiem plānošanas dokumentiem.....	7
1.3 Grozījumu saistība ar starptautiskajiem un nacionālajiem vides aizsardzības dokumentiem.....	10
2 Vides pārskata sagatavošanas procedūra un novērtējuma veikšanai lietoto galveno pamatprincipu un metožu apraksts	19
2.1 Vides pārskata sagatavošanas procedūra.....	19
2.2 Novērtējuma veikšanai lietoto pamatprincipu un metožu apraksts	20
3 Vides stāvoklis teritorijās, kuras saistītas ar paredzētajiem grozījumiem	22
3.1 Atmosfēras gaisa kvalitāte	22
3.2 Trokšņa piesārņojums	26
3.3 Virszemes ūdeņu kvalitāte	32
3.4 Plūdu apdraudētās teritorijas	36
3.5 Bioloģiskā daudzveidība un apstādījumi.....	40
3.6 Kultūrvēsturiskie objekti un to aizsardzība.....	44
3.7 Atkritumu daudzums, raksturojums un to apsaimniekošana.....	47
3.8 Paaugstinātas bīstamības objekti	49
4 Ar plānošanas dokumentu saistītās vides jomas.....	52
4.1 Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas kultūrvēsturiskās vērtības	52
4.2 Ūdens teritorijas un krastmalas, plūdu apdraudētās teritorijas.....	54
4.3 Paaugstinātas bīstamības objekti	61
4.4 Bioloģiskā daudzveidība un apstādījumi.....	61
4.5 Citas jomas	65
5 Plānošanas dokumenta īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums	76
5.1 RVC un tā aizsardzības zona un kultūrvēsturiskais mantojums.....	76
5.2 Ūdens teritorijas un krastmalas, plūdu apdraudētās teritorijas.....	79
5.3 Bioloģiskā daudzveidība un apstādījumi.....	81
5.4 Citas jomas	84
5.5 Visu ietekmju kopsavilkums.....	90
6 Risinājumi būtiskāko ietekmju novēršanai un samazināšanai	94
7 Alternatīvu izvēles pamatojums un izvērtējums	101
8 Iespējamie kompensēšanas mehānismi	101
9 Iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums.....	101
10 Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai	101
11 Kopsavilkums	105
Izmantotā literatūra.....	109

PIELIKUMI

1. Pielikums. Būtiskāko grozījumu apkopojums un to saistība ar vides jomām
2. Pielikums. Sabiedriskās apspriešanas materiāli

Izmantotie saīsinājumi

ADZ	Akustiskā diskomforta zona
EK	Eiropas Komisija
ES	Eiropas Savienība
ETAP	Eiropas telpiskās attīstības perspektīva
GOS	Gaistošie organiskie savienojumi
ĪADT	Īpaši aizsargājamā dabas teritorija
LVĢMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MADZ	Municipālas nozīmes akustiskā diskomforta zona
MVŪO	Mākslīgi (cilvēka veidoti) virszemes ūdensobjekti
MK	Ministru kabinets
NAP	Nacionālais attīstības plāns
NVPP	Nacionālais vides politikas plāns
PAD	Pilsētas attīstības departaments
RD	Rīgas dome
RVC	Rīgas vēsturiskais centrs
RTIAN	Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
RVZ AZ	Rīgas vēsturiskā centra aizsardzības zona
RVC TP	Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums
SIVN	Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums
SPŪO	Stipri pārveidots ūdensobjekts
TIAN	Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
UNESCO	The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija)
ŪO	Ūdensobjekts
VKPAI	Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija
VPVB	Vides pārraudzības valsts birojs
VPP	Vides politikas pamatnostādnes
VVD	Valsts vides dienests

IEVADS

Vides pārskats ir sagatavots Rīgas teritorijas plānojuma 2006. - 2018. gada grozījumu izstrādes laikā. Tika izvērtēti Rīgas teritorijas plānojuma grozījumi, kas veikti, pamatojoties uz Rīgas domes 2010. gada 6. jūnija lēmumu Nr.1648 „Par grozījumu izstrādes uzsākšanu Rīgas domes 20.12.2005. saistošajos noteikumos Nr. 34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”, ar kuru tiek uzsākti grozījumi Rīgas domes 20.12.2005. saistošajos noteikumos Nr. 34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” un šo noteikumu 15. pielikumā „Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”, 16. pielikumā „Apbūves stāvu skaita plāns” un 17.pielikumā „Galvenās aizsargjoslas un citi zemesgabalu izmantošanas aprobežojumi” Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijā”.

Iepriekšējie grozījumi Rīgas teritorijas plānojumā 2006. - 2018. gadam veikti 2009. gadā un apstiprināti ar Rīgas domes 16.06.2009. lēmumu Nr. 5582 „Par Rīgas teritorijas plānojuma 2006.-2018.gadam grozījumu galīgās redakcijas apstiprināšanu”. Arī šiem grozījumiem veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, Vides pārskats sagatavots laikā no 2008.gada septembra līdz 2009.gada jūnijam un ir izsniegts Vides pārraudzības valsts biroja atzinums Nr.17 (02.06.2009.).

Galvenais Rīgas teritorijas plānojuma 2006. - 2018. gadam 2012. gadā veikto grozījumu mērķis ir precizēt Rīgas domes 20.12.2005. saistošos noteikumus Nr.34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” un novērst pretrunas ar 2006. gada 7. februāra saistošajiem noteikumiem Nr.38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”. Grozījumi tiek veikti gan minēto noteikumu tekstuālajā daļā, gan grafiskajos pielikumos.

Lai novērtētu Grozījumu īstenošanas iespējamo būtisko ietekmi uz vidi, plānošanas dokumentam tiek veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, kura ietvaros tiek sagatavots Vides pārskats, kurā tiek sniegta informācija par plānošanas dokumenta būtisko ietekmi uz vidi, Grozījumu izvirzītajiem mērķiem, pamatprincipiem un uzdevumiem. Vides pārskats ir sagatavots saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumiem Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma process tika uzsākts 2010. gada decembrī. Vides pārskatu sagatavoja *SIA Estonian, Latvian & Lithuanian Environment*.

Grozījumu izstrādes ietvaros no 26.06.2012. līdz 22.08.2012. notika Grozījumu un Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana. Apspriešanas laikā interesentiem bija iespēja iepazīties gan ar plānošanas dokumentu, gan ar sagatavoto Vides pārskata projektu, kā arī sniegt savus priekšlikumus un komentārus par abiem dokumentiem. Sabiedriskās apspriešanas ietvaros notika trīs sabiedriskās apspriešanas sanāksmes (23.07., 26.07. un 20.08.). Sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie komentāri un priekšlikumi ir izvērtēti Vides pārskata gala redakcijas izstrādes gaitā un, nepieciešamības gadījumā, atbilstošās

sadaļas ir koriģētas vai papildinātas. Tabula, kurā apkopoti komentāri par Vides pārskata projektu un sniegtās atbildes pievienotas Vides pārskata 2. pielikumā.

Esošais vides stāvoklis tiek aprakstīts tām teritorijām, kuras kaut kādā mērā skar grozījumi: atmosfēras gaisa kvalitāte, trokšņa piesārņojums, virszemes ūdeņi, plūdu apdraudētās teritorijas, bioloģiskā daudzveidība un apstādījumi, kultūrvēsturiskie objekti, paaugstinātas bīstamības objekti un atkritumu saimniecība. Turklāt, vides stāvoklis teritorijās tiek aprakstīts, ņemot vērā aktualizēto informāciju pēc iepriekšējo grozījumu stāšanās spēkā 2009. gadā un Vides pārraudzības valsts biroja atzinuma sniegšanas par Rīgas teritorijas plānojuma 2006. – 2018. gadam grozījumu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatu.

Būtiskākās vides jomas, kurās tika analizētas iespējamās ar plānošanas dokumenta grozījumiem saistītās vides problēmas ir šādas: kultūrvēsturiskais mantojums Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā; ūdens teritorijas un krastmalas, plūdu apdraudētās teritorijas, paaugstinātas bīstamības objekti, bioloģiskā daudzveidība un apstādījumi, gaisa un trokšņu piesārņojums, un aizsargjoslas. Visām šīm jomām tika veikts plānošanas dokumenta īstenošanas būtisko ietekmju novērtējums un piedāvāti risinājumi ietekmju mazināšanai.

Vides pārskats sastāv no 11 nodaļām un tā izstrādē tika iesaistīti dažādu nozaru eksperti: gaisa un trokšņu, ūdeņu, bioloģiskās daudzveidības, kultūrvēstures un citi vides eksperti.

Vides pārskatā ir izmantoti vairāki saīsinājumi, kuru skaidrojums sniegts Vides pārskata sākumā un turpmāk tekstā tiek lietoti saīsinājumi. Lai neatkārtotos, visi grozījumi kopā tekstā tiek saukti kā *Grozījumi*, kas ietver visus grozījumus, kuri aprakstīti 1.1. nodaļā.

1 PLĀNOŠANAS DOKUMENTA MĒRĶI UN KOPSAVILKUMS, SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

1.1 Grozījumu mērķi un kopsavilkums

Galvenais Rīgas teritorijas plānojuma 2006. - 2018. gadam Grozījumu mērķis ir precizēt Rīgas domes 20.12.2005. saistošos noteikumus Nr.34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” un novērst pretrunas ar 2006. gada 7. februāra saistošajiem noteikumiem Nr. 38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”.

Galvenie grozījumi ir šādi:

1. Noteikumi Nr. 34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”

(Galvenās izmaiņas saistībā ar vides aizsardzības problēmām apkopotas 1. pielikumā):

- 1.1. Tekstuālas izmaiņas (gan redakcionāli precizējumi, gan papildinājumi saistošajos noteikumos Nr.34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”) (apkopoti Vides pārskata 1. pielikumā).
- 1.2. Noteikumi Nr. 34 ir papildināti ar jauniem pielikumiem:
 - 6¹ pielikums „Ieteicamie apgriešanās laukumi strupceļiem”
 - 19. pielikums „Meliorācijas attīstības plāns”;
 - 20. pielikums „Publiski pieejamās krastmalas un ūdens teritoriju izmantošana”
- 1.3. Saistībā ar to, ka RVC AZ ir izstrādāts atsevišķs plānojums un atsevišķi noteikumi Nr. 38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”, tiek grozīti šādi Noteikumu Nr. 34 pielikumi RVC un tā AZ teritorijā:
 - 15. pielikums „Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”,
 - 16. pielikums „Apbūves stāvu skaita plāns”;
 - 17. pielikums „Galvenās aizsargjoslas un citi zemesgabalu izmantošanas aprobežojumi”.
- 1.4. Papildināti šādi noteikumu Nr. 34 pielikumi:
 - 3. pielikums „Spēkā esošo detālplānojumu saraksts”,
 - 5. Pielikums „Transporta infrastruktūras attīstības shēma”;
 - 6. pielikums „Ielu šķērsprofili”;
 - 8.pielikums „Pagalmi”.

2. Grozījumi Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojumā

(Galvenās izmaiņas saistībā ar vides aizsardzības problēmām apkopotas Vides pārskata 1. pielikumā):

- 2.1. Noteikumu Nr. 38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” izmaiņas tekstuālajā daļā;
- 2.2. Izmaiņas plānojuma grafiskajā daļā:
 - RVC un tā aizsardzības zonas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana;
 - RVC un tā aizsardzības zonas apbūves veidošanas pamatnosacījumi;

- RVC detalizētā teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana,
- RVC kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un attīstības plāns;
- Galvenās aizsargjoslas un citi zemes gabalu izmantošanas aprobežojumi;
- RVC un tā aizsardzības zonas maģistrālie inženiertīkli un objekti;
- RVC un tā aizsardzības zonas satiksmes infrastruktūras attīstības plāns;
- tiek izņemta karte – Daugavas krastmalas konceptuālais attīstības priekšlikums.

1.2 Grozījumu saistība ar starptautiskajiem un nacionālajiem plānošanas dokumentiem

Grozījumi, kuriem tiek veikts šis SIVN, attiecas uz Rīgas teritorijas plānojumu 2006. – 2018. gadam, kurš ir viens no Rīgas attīstības plāna dokumentiem, kas kopumā sastāv no trim savstarpēji saistītiem galvenajiem dokumentiem:

- 1) **Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025. gadam.** Stratēģija ir visaptverošs dokuments, kurā uzstādīta pilsētas attīstības vīzija, definētas pilsētas intereses un noteiktas attīstības prioritātes un mērķi, teritorijas plānošanas pamatnostādnes, kā arī stratēģijas īstenošanas pārraudzības modelis. Pašlaik noris darbs pie Stratēģijas aktualizācijas.
- 2) **Rīgas attīstības programma 2010.-2013.gadam.** Attīstības programmā izvērtēti aprakstīta Rīgas esošā situācija sektorālā skatījumā un atbilstoši pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģijai precizēti veicamie uzdevumi, programmas un projekti Rīgas sociāli ekonomiskās attīstības veicināšanai. Pašlaik noris darbs pie jaunās Attīstības programmas izstrādes.
- 3) **Rīgas teritorijas plānojums 2006. - 2018. gadam.** Dokuments, kurš kalpo par efektīvu instrumentu Rīgas ilgtermiņa attīstības politikas īstenošanai atbilstoši ilgtermiņa attīstības stratēģijai līdz 2025. gadam un saskaņā ar Attīstības programmu sekmē Rīgas pilsētas ilgtspējīgu attīstību.

Saistībā ar Rīgas teritorijas plānojuma Grozījumiem, ir svarīgi minēt arī **Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojumu (RVC TP)**, kas ir apstiprināts 2006. gada 7. februārī, jo šajos Grozījumos, uz kuru attiecas izstrādātais Vides pārskata projekts, tiek veikti būtiski grozījumi noteikumu Nr. 38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” izmaiņas tekstuālajā daļā, kā arī grafiskajā daļā. Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma mērķis ir noteikt galvenās politiskās nostādnes lēmumu pieņemšanai saistītiem ar RVC un tā AZ izmantošanu. Plānojums ir saistošs politisks dokuments, kas nosaka RVC un AZ turpmāko izmantošanu, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un attīstību un izstrādāts, lai strukturāli iekļautos Rīgas teritorijas plānojumā 2006. - 2018. gadam kā tā sastāvdaļa.

Turpmāk tekstā uzskaitīti Eiropas, nacionālie, Rīgas reģiona un Rīgas domes stratēģiskie dokumenti, ar kuriem ir saistīti Rīgas teritorijas plānojums un to Grozījumi.

Eiropas telpiskās attīstības plānošanas dokumenti

Rīgai kā Eiropas Savienības dalībvalsts galvaspilsētai savā attīstības politikā jāņem vērā

Eiropas telpiskās attīstības politikas, kas ir noteiktas divos galvenajos Eiropas mēroga dokumentos: „**Vadlīnijas Eiropas kontinenta ilgtspējīgai telpiskajai attīstībai**” un „**Eiropas telpiskās attīstības perspektīva**”.

Eiropas Kopienas dalībvalstu Reģionālās plānošanas ministru konferences (*CEMAT*) dokuments „**Vadlīnijas Eiropas kontinenta ilgtspējīgai telpiskajai attīstībai**” ir rekomendējošs politikas pamatdokuments, saskaņota stratēģija un kopīgas vadlīnijas Eiropas kontinenta integrētai un reģionāli līdzsvarotai attīstībai. Vadlīnijās ir noteikti plānošanas politikas principi ilgtspējīgai attīstībai Eiropā un telpiskās attīstības pasākumi dažādiem Eiropas reģionu veidiem. Šīs vadlīnijas attiecas arī uz Rīgas teritorijas plānojuma 2006. – 2018.gadam Grozījumiem, lai gan tiem ir vairāk precizējošs raksturs, kas nodrošina plānojuma risinājumu atbilstību reālajai esošajai situācijai, kā arī novērš plānojuma iepriekšējās redakcijas nepilnības, t.sk. attiecībā uz vides aizsardzību.

„**Eiropas telpiskās attīstības perspektīva**” (**ETAP**) ir politiku ietvars (ieteikumi) labākai sadarbībai starp Kopienas sektoru politikām, kurām ir būtiska telpiskā ietekme citai uz citu un dalībvalstīm, kā arī reģionālajām un vietējām pašvaldībām, ar mērķi sasniegt ES teritorijas līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību. ETAP nosaka, ka ES reģionos vienādi jāsasniedz Eiropas politikas trīs pamatmērķi: ekonomiskā un sociālā kohēzija, dabas resursu un kultūras mantojuma aizsardzība un apsaimniekošana, Eiropas teritorijas līdzsvarotāka konkurētspēja. Ieteikumos „Eiropas telpiskās attīstības perspektīva” ir dotas ES teritorijas telpiskās attīstības vadlīnijas: Līdzsvarotas un policentriskas pilsētu sistēmas attīstība un jaunas partnerattiecības starp pilsētām un laukiem:

- paritātes (vienlīdzības) nodrošināšana piekļūšanai infrastruktūrai un zināšanām;
- saprātīgi apsaimniekojot, nodrošināt dabas un kultūras mantojuma attīstību un saglabāšanu.

Lai Eiropas Savienībā attīstītos dinamiskas, atraktīvas, konkurētspējīgas pilsētas un pilsētoreģioni, ETAP ir norādītas iespējamās politiskās rīcības. Arī Rīgai būtu ieteicams izvērtēt, vai vairākas no tām, ņemot vērā attīstības tendences, nākotnē nav nepieciešamas Rīgas attīstības veicināšanai, piemēram, izstrādāt visaptverošu pilsētas attīstības stratēģiju, kurā ietverti pasākumi pret sabiedrības grupu sociālo norobežošanos, integrēt Pierīgas lauku teritorijas Rīgas reģionālā telpiskās attīstības stratēģijā ar mērķi veicināt efektīvāku zemes izmantošanas plānošanu, aizsargāt un attīstīt kultūrainavas un palielināt to vērtību u.c.

Latvijas telpiskās plānošanas dokumenti

2010. gada 10. jūnijā Saeimā tika apstiprināta Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030). Stratēģija parāda valsts un sabiedrības tālākos uzdevumus ceļā uz vienotu mērķi – līdzsvarotu un ilgtspējīgu valsts attīstību, norāda veidus, kā veiksmīgi reaģēt uz globālajām pārmaiņām, to radītos izaicinājumus pārvēršot arvien jaunās iespējās.

Notiek **Nacionālā attīstības plāna (NAP) 2014. - 2020. gadam** izstrāde. Nacionālā

attīstības plāna izstrādes mērķis ir sociālekonomiskās politikas vidēja termiņa prioritāšu, kā arī rīcības virzienu un uzdevumu noteikšana, lai nodrošinātu Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam (turpmāk – stratēģija "Latvija 2030") īstenošanu vidējā termiņā saskaņā ar identificētajiem makroekonomiskās attīstības šķēršļiem un prognozēm. Nacionālais attīstības plāns ir stratēģijas "Latvija 2030" īstenošanas rīcības plāns.

Nacionālais attīstības plāns. Latvijā pašlaik spēkā ir NAP 2007. - 2013.gadam. Lai novērtētu NAP īstenošanas iespējamo būtisko ietekmi uz vidi un savlaicīgi novērstu vai mazinātu ar NAP īstenošanu saistītās negatīvās ietekmes uz vidi, arī tam tika veikts SIVN. Tas ir vidēja termiņa stratēģiskās plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas galvenos attīstības virzienus un parāda valsts un sabiedrības svarīgākos uzdevumus ceļā uz tālāku mērķi politikiem, ierēdņiem un ikvienam Latvijas iedzīvotājam. NAP ir stratēģisks plānošanas dokuments septiņu gadu periodam. Tā koncepcija pamatā balstīta uz Latvijas Republikas Saeimas 2005. gada 26. oktobrī apstiprināto zinātnieku grupas izstrādāto konceptuālo dokumentu „Latvijas izaugsmes modelis: Cilvēks pirmajā vietā”, kura pamatā savukārt ir uz cilvēku centrēta pieeja un izvēle par labu izaugsmes scenārijam. Cilvēka dzīves kvalitātes pieaugums tiek izvirzīts par valsts izaugsmes mērķi.

Tā kā Rīgas teritorijas plānojuma 2006. – 2018.gadam grozījumi ir izstrādāti laikā (2010. – 2011. gadā), kad bija pieejama NAP galīgā redakcija, grozījumos ir ņemti vērā NAP izvirzītie, mērķi, uzdevumi un pamatnostādnes.

Rīgas reģiona attīstības dokumenti

Rīgas plānošanas reģiona attīstības stratēģija (2000. - 2020.) pieņemta 2000. gada 21. decembrī un aktualizēta 2008. gadā. Pašreiz spēkā esošā stratēģija pieņemta 2008. gada 22. decembrī. Tas ir pamatdokuments Rīgas reģionā apvienojušos pašvaldību uz partnerattiecībām balstītai lēmumu pieņemšanai un rīcībām. Stratēģija pamatojas uz Rīgas reģiona ilgtermiņa vīziju - reģiona redzējumu nākotnē kā ilgtspējīgu Latvijas un Eiropas reģionu, kas ir „vārti” un plūsmu krustpunkts no Rietumiem uz Austrumiem, no Ziemeļiem uz Dienvidiem, Latvijas saimnieciskā sirds, kultūras centrs, starptautiski konkurētspējīgs izglītības, pētniecības un darījumu reģions, sociāli stabila, pievilcīga dzīves un darba vieta zināšanu un informācijas sabiedrībai.

Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija izvirza šaurāku, konkrētāku redzējumu par prioritāti nosakot uz Austrumu - Rietumu saikni balstītas ekonomikas attīstību. Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija nav pretrunā ar Rīgas reģiona attīstības stratēģijas nostādņām.

Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2005. - 2011. gadam ir reģionālās attīstības plānošanas dokuments, lai Rīgas reģions attīstītos kā konkurētspējīgs Eiropas reģions ar līdzsvaroti attīstītu kvalitatīvu dzīves vidi. 2009.gadā tika uzsākta attīstības programmas aktualizācija un 2012.gada 13.janvārī Rīgas plānošanas reģiona attīstības padomes sēdē tika apstiprināta **aktualizētā attīstības programma 2009.-2013.gadam**.

Rīgas teritorijas plānojuma 2006. – 2018. gadam grozījumos ir iestrādāti jautājumi, kas skar Rīgas un Rīgas reģiona kopīgās intereses, tostarp detalizētāki ieteikumi par Rīgai vitāli nepieciešamu reģiona teritoriju izmantošanu un iespējamo attīstību. Ņemot vērā to, ka Rīgas teritorijas plānojuma 2006. – 2018. gadam grozījumi pēc savas būtības ir precizējoši un detalizējoši, kā arī galvenokārt tiks īstenoti atsevišķās, lokālās, savrupi izvietotās teritorijās, nelielās platībās, tie nav pretrunā Rīgas reģiona attīstības stratēģijai.

Rīgas plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas) plānojums (2005. – 2025. g.)

apstiprināts 2007. gada 7. februārī. Tā mērķis ir iegūt starpsektorālu Rīgas plānošanas reģiona teritorijas izmantošanas redzējumu 20 gadu periodam. Rīgas teritorijas plānojums 2006. – 2018. gadam un grozījumi detalizē Rīgas plānošanas reģiona telpiskā plānojuma nostādnes un piemēro tās tieši Rīgas pilsētas specifiskajām vajadzībām. Rīgas teritorijas plānojuma 2006. – 2018. gadam grozījumi izstrādāti tikai Rīgas pilsētas robežās. Pamatojoties uz to, ka Rīgas pašvaldības kompetencē ir tikai tās administratīvās teritorijas pārvaldība, grozījumos nav skarta Pierīgas vēlamā attīstība, kas kopā ar Rīgu veidojas par vienotu dzīvojamo un darba tirgu.

1.3 Grozījumu saistība ar starptautiskajiem un nacionālajiem vides aizsardzības dokumentiem

Eiropas Savienības plāni un programmas vides aizsardzībā

2002. gada 22. jūlijā Eiropas Komisijas pieņēma **6. Vides Rīcības programmu (VRP)**. Šī programma piedāvā vides politikas attīstības struktūru Eiropas Savienībā 2002.-2012. gadam, un izvirza rīcības plānu, lai sasniegtu programmas mērķus. Tā kā 6. VRP beigsies 2012. gada 22. jūlijā, Eiropas Parlaments 2012. gada 20. aprīlī pieņēma rezolūciju par 6. VRP pārskatīšanu un prioritāšu noteikšanu Septītajai vides rīcības programmai „Labāka vide labākai dzīvei” un ir aicinājusi Eiropas Komisiju iesniegt priekšlikumus par 7. VRP.

2006. gadā Eiropas Komisija akceptēja **Atjaunotu ES ilgtspējīgas attīstības stratēģiju**. Šīs stratēģijas mērķis ir izvirzīt un izstrādāt plānu, kas palīdzēs nodrošināt ilgtermiņa dzīves līmeņa uzlabojumu un ilgtspējīgas nākotnes radīšanu. Stratēģija nosaka vispārējus mērķus un konkrētas prioritātes vairākās politikas un ekonomiskās nozarēs.

2006. gada janvārī Eiropas Komisija pieņēma **Tematisko pilsētvides stratēģiju**. Šīs stratēģijas mērķis ir uzlabot esošo ES vides politiku un tiesību aktus vietējā līmenī, lai nodrošinātu integrētāku pilsētu pārvaldības pieeju.

2010. gada martā Eiropas Komisija pieņēma „**Eiropa 2020**” stratēģisko dokumentu, kura mērķis ir izvirzīt attīstības prioritātes tādās jomās, kā nodarbinātība, inovācija, klimata pārmaiņas un enerģija, izglītība, nabadzība un sociāla izstumšana.

Nacionālie plāni un programmas vides aizsardzībā

Vides politikas pamatnostādnes (VPP) 2009. - 2015. gadam apstiprināts ar Ministru kabineta 31.07.2009. rīkojumu Nr. 517 ir sagatavotas un tiks izmantotas, lai veidotu pamatu vides kvalitātes saglabāšanai un atjaunošanai, kā arī dabas resursu ilgtspējīgai izmantošanai, vienlaicīgi ierobežojot kaitīgo vides faktoru ietekmi uz cilvēka veselību. Līdz 2008. gada beigām vides politikas pamatprincipus un mērķus noteica Nacionālais vides politikas plāns 2004.-2008. gadam. Izstrādājot VPP, tika izvērtēti iepriekšējā plānā izvirzītie mērķi un uzdevumi, kā arī to īstenošana. Būtiskākie VPP uzdevumi, kuru veikšanai kā atbildīgās tiek iesaistītas arī pašvaldības.

Gaiss

- īstenot gaisa kvalitātes uzlabošanas programmas pašvaldībās, novērtēt un uzlabot jau agrāk pašvaldībās īstenoto pasākumu efektivitāti;
- nodrošināt jauno ES direktīvu gaisa kvalitātes uzlabošanā (īpaši attiecībā uz daļiņām PM_{2,5}) ieviešanu un īstenošanu;
- samazināt iedzīvotāju neapmierinātību ar gaisa kvalitāti sniedzot informāciju par gaisa kvalitātes jautājumiem un individuālām iespējām samazināt gaisa piesārņojumu;
- izstrādāt un uzsākt ieviest rīcības plānus trokšņa ietekmes samazināšanai;
- nodrošināt sabiedrību ar informāciju par vides troksni un paredzamajiem pasākumiem trokšņa samazināšanai.

Ūdens

- izstrādāt grozījumus Nacionālajā gatavības plānā naftas piesārņojuma gadījumiem jūrā, ietverot tajā bīstamās vai citas kaitīgās vielas;
- samazināt slāpekļa, fosfora un citu bīstamo vielu ieplūdi Baltijas jūrā un Rīgas līcī no Latvijas teritorijas;
- veikt ekosertifikāta „Zilais karogs” piešķiršanu Latvijas pludmalēm (peldvietām) un jahtu ostām;
- sagatavot vispārizglītojošu informāciju par ūdens taupīšanas iespējām;
- veicināt komersantus rast tehnoloģiskus risinājumus ūdens taupīšanas nolūkā (piemēram, veicot izlietotā ūdens attīrīšanu un atkārtotu izmantošanu, ieviešot videi draudzīgas tehnoloģijas ar mazu ūdens resursu patēriņu utt.);
- veikt pasākumus, lai nodrošinātu kvalitatīvu dzeramo ūdeni, un turpināt novecojušās ūdenssaimniecības infrastruktūras uzlabošanu, lai samazinātu zudumus no tīkliem.

Zeme

- aktualizēt piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistra struktūru un nodrošināt tā izmantošanu teritorijas plānošanas procesā;
- sekmēt sadarbību starp komersantiem, valsts iestādēm un pašvaldībām, kas vērsta uz rūpniecisko avāriju risku samazināšanu un vides un cilvēku drošības palielināšanu;
- nodrošināt papīra, plastmasas, metāla, stikla un koksnes reģenerācijas mērķu sasniegšanu;
- izveidot sadzīves atkritumu šķirošanas un dalītas savākšanas sistēmas visos atkritumu apsaimniekošanas reģionos un nodrošināt atkritumu savākšanas pakalpojumu pieejamību;
- samazināt bioloģiski degradējamo atkritumu apglabāšanas apjomu;
- veicināt izlietotā iepakojuma, elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu, bateriju un akumulatoru apsaimniekošanas mērķu sasniegšanu;

- izvērtēt ekonomisko instrumentu nepieciešamību, kas veicinātu notekūdeņu dūņu apsaimniekošanā.

Daba

- nodrošināt īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (ĪADT) apsaimniekošanu (veicināt pašvaldību iesaistīšanos ĪADT apsaimniekošanā, veidojot valsts un privāto partnerību, kā arī sekmējot biedrību un nodibinājumu līdzdalību, ĪADT apsaimniekošanā).

Klimats

- veikt komunikācijas visu sabiedrības grupu informēšanai par klimata pārmaiņām un sabiedrības līdzdalības palielināšanai, veicināt iniciatīvu lokālā līmenī.

Plānotie grozījumi nav pretrunā ar būtiskākajiem VPP uzdevumiem.

Nacionālais vides politikas plāns 2004. - 2008. gadam apstiprināts ar Ministru kabineta 04.02.2004. rīkojumu Nr. 81. (NVPP) definē nacionālos vides politikas mērķus un uzdevumus. Dokuments atbilst vidēja termiņa programmas statusam, nosaukums "plāns" tiek piemērots saskaņā ar likumu "Par vides aizsardzību".

Vairāki no Vides politikas plānā minētajiem mērķiem un uzdevumiem ir aktuāli arī Rīgai:

- **Gaisa piesārņojums.** Rīgas uzdevums atbilstoši NVPP mērķiem ir nodrošināt normatīviem un ilgtermiņa mērķiem atbilstošu gaisa kvalitāti. Konkrētas rīcības paredz Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma. Ņemot vērā to, ka vislielāko piesārņojuma daļu rada autotransports, Rīgas teritorijas plānojuma 2006. - 2018. gadam Grozījumi neatstās būtisku ietekmi uz esošo gaisa kvalitāti.
- **Ūdens kvalitāte.** NVPP mērķis ir uzlabot pazemes un virszemes ūdeņu kvalitāti, novērst to tālāku piesārņošanu un pakāpeniski samazināt esošo piesārņojumu. Grozījumos ir ietverti punkti, kas aizliedz neattīrītu notekūdeņu un lietussūdeņu noplūšanu vidē.
- **Atkritumu apsaimniekošana.** NVPP mērķi ir ierobežot atkritumu rašanos un samazināt apglabājamo atkritumu daudzumu, veicinot to pārstrādi vai atkārtotu izmantošanu, panākt, lai liela daļa atkritumu nonāktu atpakaļ ekonomiskajā apritē, veicināt atkritumu apstrādi pēc iespējas tuvāk to rašanās vietām. Teritorijas plānojuma grozījumi netieši veicinās pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem un veicinās atkritumu daudzuma samazināšanu, vācot tos dalīti un attiecīgi apsaimniekojot. Grozījumiem nav paredzama tieša un būtiska ietekme uz atkritumu daudzumu un apsaimniekošanu Rīgas pilsētā, taču tiek radīti priekšnoteikumi attīstības dokumentos paredzēto mērķu sasniegšanai, tai skaitā veicinot nešķiroto atkritumu iespējami pilnīgu savākšanu un atkritumu dalītu vākšanu un apsaimniekošanu.
- **Bioloģiskā daudzveidība.** NVPP mērķis ir saglabāt pašreizējo bioloģiskās daudzveidības līmeni un Latvijai raksturīgo ainavu. Grozījumi neradīs kaitējumu bioloģiskajai daudzveidībai Rīgā. Tiek saglabāts atbilstošs aizsardzības statuss gan īpaši aizsargajamām dabas teritorijām, gan dižkokiem. Kaut gan vienam zemesgabalam paredzēts mainīt plānoto (atļauto) izmantošanu no apstādījumu teritorijas uz centru apbūves teritoriju ar dzīvojamās funkcijas īpatsvaru virs 40%, kopumā Rīgas apstādījumu teritoriju platība palielināsies par 7000 m², jo vairākiem zemesgabaliem

plānots mainīt plānoto (atļauto) izmantošanu no dažāda veida apbūves uz apstādījumu teritoriju.

- **Troksnis vidē.** NVPP mērķi ir panākt un nodrošināt trokšņa līmeņu samazināšanu no trokšņa pasargājamās vidēs (skolas, dzīvojamās mājas, bērnu dārzi) un noteiktos laika periodos, samazināt troksni vidē, kur tas var apdraudēt cilvēka veselību. Galvenie trokšņa avoti ir autotransports un dzelzceļš, strauji attīstoties Rīgas brīvostai, šo avotu radītais trokšņa līmenis varētu pieaugt. ņemot vērā Rīgas aglomerācijas stratēģiskās kartes rezultātus, ir nepieciešams izstrādāt Trokšņa piesārņojuma samazināšanas rīcības programmu.

Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma 2008. – 2015. gadam (apstiprināta ar Ministru kabineta 2007. gada 20. decembra rīkojumu Nr.830 "Par Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālo programmu 2008. – 2015. gadam"). Programmas mērķis ir izveidot tādu ūdeņu aizsardzības sistēmu, kas sekmētu plūdu ietekmes samazināšanu, kā arī tādu plūdu radītu apdraudējumu izvērtēšanas un pārvaldības sistēmu, lai mazinātu ar Kopienā notikušiem plūdiem saistītu nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēku veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību. Īstenojot programmu, tiks veikta plūdu riska novērtēšana un sagatavoti priekšlikumi par plūdu pārvaldību atbilstoši Direktīvas prasībām, līdz ar to Latvija varēs laikus sagatavot pamatojumu un piesaistīt Eiropas Savienības finansējumu plūdu riska samazināšanai. Šādi tiks nodrošināta iespēja jau tuvākajos gados veikt pasākumus plūdu riska samazināšanai Daugavas HES kaskādes ietekmētajās un citās plūdu riska apdraudētajās vietās. Rīgas teritorijas plānojuma Grozījumi paredz vairāku punktu iekļaušanu Rīgas TIAN, kas vērsti uz plūdu riska samazināšanu (piemēram, teritorijās, kuras nav piemērotas apbūvei augsta gruntsūdens līmeņa, inženierkomunikāciju u.c. iemeslu dēļ, vispirms veicama teritorijas inženiertehniskā sagatavošana, nepieļaujot blakus esošo teritoriju applūšanu; Rīgas TIAN ir ietverts „Meliiorācijas attīstības plāns”, kurš paredz, ka norādītajās teritorijās pašvaldība veic plānveidīgu pašvaldības nozīmes meliorācijas sistēmu un pretplūdu pasākumu realizāciju, ievērojot virkni prasību; u.c. punkti).

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2006. - 2012.gadam. Atkritumu apsaimniekošanas plāna mērķis ir novērst atkritumu rašanos un nodrošināt ievērojamu kopējo radīto atkritumu daudzuma samazināšanu, izmantojot labākas atkritumu rašanās novēršanas iespējas, labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, resursu izmantošanas efektivitātes palielināšanu un ilgtspējīgākas patērētāju uzvedības veicināšanu. Grozījumos tiek precizēta atkritumu novietnes definīcija, ir noteiktas prasības atkritumu konteineru izvietojuma skaitam un atkritumu un šķirošanas vietas jānodrošina ar lietus ūdeņu savākšanas sistēmā.

Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma

Programmas mērķi ir:

- saglabāt un atjaunot ekosistēmu un to dabiskās struktūras daudzveidību;
- saglabāt un veicināt vietējo savvaļas sugu daudzveidību;
- saglabāt savvaļas sugu, kā arī kultūraugu un mājdzīvnieku šķirņu ģenētisko daudzveidību;

- veicināt tradicionālās ainavas struktūras saglabāšanos;
- nodrošināt dzīvās dabas resursu līdzsvarotu un ilgtspējīgu izmantošanu.

Grozījumi neparedz darbības, kas varētu kaitēt dabas vērtībām Rīgā. Paredzēti precizējumi parka, skvēra un apbūves teritorijas ar apstādījumiem definīcijās un papildus prasības ainaviski vērtīgo koku saglabāšanai, kas veicinās bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Kopumā grozījumos nav paredzētas darbības, kas samazinātu Rīgas bioloģisko daudzveidību.

Ar Vides ministra 2010. gada 6. maija rīkojumu Nr. 143 apstiprināti **Daugavas, Gaujas, Ventas un Lielupes upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni**, kas ir izstrādāti saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu un 2000. gada 23. oktobra ES Padomes un Parlamenta struktūrdirektīvu 2000/60/EK, kas nosaka struktūru Eiropas Kopienas rīcībai ūdeņu aizsardzības politikas jomā. Upes sateces baseina apsaimniekošanas plānā iekļauto pasākumu mērķis ir:

- novērst virszemes ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos, tos uzlabot un atjaunot, sasniegt šo ūdens objektu labu ķīmisko un ekoloģisko stāvokli, kā arī samazināt piesārņojumu no bīstamo vielu izplūdēm un emisijām; līdz 2015. gadam ir mērķis sasniegt ūdensobjektu labu ekoloģisko kvalitāti;
- aizsargāt, uzlabot un atjaunot visus pazemes ūdens objektus, novērst pazemes ūdeņu piesārņošanu un pasliktināšanos un nodrošināt līdzsvaru starp pazemes ūdeņu ieguvi un to resursu atjaunošanos;
- saglabāt aizsargājamās teritorijas.

Minētie teritorijas plānojuma Grozījumi precizē dažus punktus RTIAN, kas ir vērsti uz neattīrītu notekūdeņu nenovadīšanu vidē. Piemēram, teritorijas izbūvē, kur pieejamas centralizētas vai pie pilsētas inženierkomunikāciju tīkliem pieslēgtas būves ekspluatācijai nepieciešamās inženierkomunikācijas, pieslēgums pie minētajiem inženiertīkliem ir obligāts.

2010. gada 17. decembrī Latvijas Republikas Satiksmes ministrija apstiprināja **Rīgas un Pierīgas mobilitātes plānu**. Plāna mērķis ir izveidot kopēju struktūru, kurā tiks izvērtēti visi esošie un jaunie Rīgas un Pierīgas satiksmes un transporta sistēmas izveidošanas un uzlabošanas projekti un tiem tiks noteiktas prioritātes, ietverot teritoriālo, ekoloģisko, ekonomisko, sociālo un institucionālo optimizāciju.

Rīgas vides aizsardzības un plānošanas dokumenti

2011. gada 23. septembrī notika Rīgas vides programmas 2011. – 2017. gadam sabiedriskā apspriešana. Vides Programmas mērķis ir sasniegt augsta līmeņa un mūsdienīgu vides pārvaldību, kas dotu iespēju dzīvot kvalitatīvā, drošā un harmoniskā pilsētvidē. Programma šobrīd vēl nav apstiprināta.

Rīgas Vides programmā ir izvirzīti kopumā 13 mērķi un uzdevumi no Rīgas attīstības stratēģijas. Apakšuzdevumi balstās uz Rīgas teritorijas plānojuma paskaidrojuma raksta, Rīgas domes koncepcijām vai citām jau apstiprinātām programmām un plāniem.

Ir nodefinēti šādi vides mērķi:

1. Nodrošināt efektīvu pilsētas dabas un apstādījumu un rekreācijas teritoriju apsaimniekošanu un labiekārtošanu.
2. Veicināt atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību.
3. Veikt slēgto izgāztuvju sanāciju un rekultivāciju.
4. Nodrošināt ūdens resursu aizsardzību.
5. Veikt pasākumus gaisa kvalitātes uzlabošanai.
6. Pilnveidot un uzturēt vides monitoringu un informācijas sistēmas.
7. Samazināt trokšņu piesārņojumu pilsētā.
8. Nodrošināt pilsētas iedzīvotājus ar ES standartiem atbilstošu dzeramo ūdeni.
9. Nodrošināt meliorācijas pasākumus pilsētā.
10. Saglabāt bioloģisko daudzveidību Rīgā.
11. Nodrošināt pilsētā labvēlīgu situāciju attiecībā uz bezsaimnieku dzīvniekiem (patversme, klaiņojošo dzīvnieku populācijas kontrole).
12. Veicināt videi draudzīgu rīcību iedzīvotāju vidū.
13. Veicināt siltumenerģijas un elektroenerģijas racionālu izmantošanu.

Izstrādātie Grozījumi nav pretrunā ar nodefinētajiem vides mērķiem, tomēr uzmanība jāpievērš Grozījumiem saistībā ar pazemes autonomvietņu pieļaušanu apstādījumu teritorijās. Lai arī ir paredzēta virkne nosacījumu, kuri jāievēro, pirms pieļaujama autonomvietņu izbūve, tomēr būtu jāizvērtē vai šie Grozījumi nav pretrunā ar 1. un 10. mērķi.

Rīgas vides stratēģija 2000. – 2010. gadam nosaka Rīgas vispārīgos mērķus vides aizsardzībā un ilgtspējīgajā attīstībā. Tās mērķis ir radīt priekšnoteikumus Rīgas attīstības ilgtspējai, risinot prioritāras vides problēmas un novēršot to cēloņus. Rīgas vides stratēģija balstās uz šādiem principiem jeb uzdevumiem:

1. resursu saglabāšana;
2. apbūves attīstība harmonijā ar dabas vidi;
3. vides kvalitātes saglabāšana un aizsardzība;
4. sociāla vienlīdzība starp cilvēkiem, tagadējo sabiedrību un nākotnes paaudzēm;
5. sabiedriskā līdzdalība.

Balstoties uz šo stratēģiju, ir izstrādāta **Rīgas vides stratēģijas rīcības programma (2002. – 2010.)**, kas apstiprināta Rīgas domē ar 11.06.2002. lēmumu Nr. 1404. Tā ir operatīvs un konkrēts dokuments, kurā prioritārā kārtībā apkopoti pasākumi, programmas un projekti vides stratēģijā izvirzīto mērķu sasniegšanai.

Rīgas teritorijas plānojuma 2006. - 2018. gadam grozījumi ir svarīgi, lai īstenotu šīs rīcības programmas teritoriālā skatījumā. Tomēr Rīgas vides stratēģija un tās rīcības programma ir daudz plašākas un detalizētākas par grozījumiem.

2011. gada 7. jūnijā Rīgas dome ir apstiprinājusi jaunu „**Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmu 2011.-2015. gadam**”. Šajā programmā ir noteikti šādi pasākumi gaisa kvalitātes uzlabošanai:

1. Transporta plūsmu optimizēšana piesārņojuma samazināšanai;

2. Infrastruktūra zemu vai nulles emisiju transportlīdzekļu izmantošanas veicināšanai;
3. Piesārņojuma mazināšana no autotransporta degvielas izplūdes gāzēm;
4. Gaisa kvalitātes aspektu ievērošana kurināmā izvēlē;
5. Atbalsts enerģijas ražošanas optimizēšanai;
6. Efektīva dūmgāzu attīrīšana;
7. Putekļu emisiju samazināšana no darbībām ar putošiem materiāliem;
8. Piesārņojuma samazināšana no individuālās apkures;
9. Siltumenerģijas patēriņa samazināšana;
10. Paredzēt nosacījumus gaisa kvalitātes standartu ievērošanai pilsētplānošanas procesā;
11. Gaisa monitoringa tīkla uzturēšana un pilnveidošana;
12. Gaisa kvalitātes izvērtēšanai nepieciešamo datu nodrošinājums;
13. Iedzīvotāju informēšana par gaisa kvalitāti;
14. Informācijas apmaiņa un savstarpēja sadarbība starp Rīgas domes struktūrvienībām.

Viena nozīmīga grozījumu daļa saistīta ar papildus prasību izvirzīšanu piesārņojošu darbību veikšanai, kas vērtējami pozitīvi. Šie grozījumi sekmē Gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmā noteiktā pasākuma M3.1: „Izstrādājot Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu grozījumus, paredzēt nosacījumus gaisa kvalitātes standartu ievērošanai dažādās pilsētas gaisa piesārņojuma zonās” un R4.1: „Piemērot īpašas prasības darbībām ar putošiem materiāliem, lai nodrošinātu daļiņu piesārņojuma ierobežošanu (īpašu uzmanību pievēršot Rīgas Brīvostai)” izpildi.

Grozījumos paredzētas jaunas autonomvietnes, t.sk. pazemes autonomvietnes, jaunu publisku pasākumu norises vietu plānošanu centrā un tā tiešā tuvumā. Šie grozījumi tiek vērtēti kontekstā ar rīcības programmā noteikto pasākumu T1.1: „Turpināt darbu pie transporta plūsmu optimizēšanas, atslogojot transporta noslodzi Centrā un uz tiltu nobrauktuvēm (saistīts ar Rīgas un Pierīgas mobilitātes plāna pasākumiem)”.

Rīgas pilsētas Ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns 2012. - 2020. gadam (apstiprināts 2010. gada 6. jūlijā ar Rīgas domes lēmumu Nr.1644) ietver CO₂ emisiju sākotnējo pārskatu un prognozes, rīcības pasākumus energopatēriņa samazināšanai, energoefektivitātes uzlabošanai un atjaunojamo energoresursu piesaistei Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, kā arī kritērijus Rīcības plāna mērķu sasniegšanas izvērtēšanai. Rīcības plānā noteikti pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas attīstības galvenie virzieni, kas jāievēro, plānojot un realizējot pasākumus energoapgādes nodrošināšanā, energoapgādes sistēmu, tai skaitā energoavotu modernizācijā, servisa pakalpojumu kvalitātes uzlabošanā un energopatēriņa jomā, energoefektivitātes paaugstināšanā, energopatēriņa samazināšanas plānošanā un realizācijā, kā arī atjaunojamo energoresursu iekļaušanā pilsētas energoapgādes procesā.

Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas plāns 2006. - 2012. gadam, kas apstiprināts ar Rīgas domes 2006. gada 21. februāra lēmumu Nr. 864. Plāns nosaka trīs pamata prioritātes atkritumu saimniecības attīstībai Rīgas pilsētā:

- atkritumu daudzuma samazināšana, tos iespējami plaši dalīti vācot un apsaimniekojot;
- atkritumu droša noglabāšana, ietverot: atkritumu šķirošanas līnijas un atkritumu dedzināšanas iespēju izveidi; papildus infrastruktūras izveidošanu poligonā „Getliņi”;

izpētes par jaunas poligona vietas meklēšanas uzsākšanu;

- atkritumu ražošanas un apsaimniekošanas uzskaitē, reģistrācija un kontroles sistēmas attīstība, ieviešot atkritumu ražotāju reģistru, pilnveidojot uzskaiti un kontroli.

Rīgas pilsētā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pilnveidošanai jāparedz plašāka iedzīvotāju informēšanu par apkārtējās vides aizsardzības pasākumiem. Jāpanāk, lai iedzīvotāji aktīvāk iesaistītos apkārtējās vides sakopšanā, ievērotu normatīvajos aktos noteiktās prasības.

Kopumā paredzētie Grozījumi vērsti uz Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas plānā 2006. - 2012. gadam uzskaitītajiem mērķiem, proti, veicināt pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem un veicināt atkritumu daudzuma samazināšanu, vācot tos dalīti un attiecīgi apsaimniekojot.

Ar Rīgas domes 2008. gada 17. jūnija lēmumu Nr. 3885 ir apstiprināta **Rīgas pilsētas virszemes ūdens objektu apsaimniekošanas koncepcija 2008. – 2013. gadam.**

Koncepcijas izstrādes mērķis ir sagatavot Rīgas pilsētas virszemes ūdens objektu apsaimniekošanas, aizsardzības un izmantošanas efektīvas pārvaldības vairākus risinājuma variantus. Koncepcijas ietvaros ir izvērtēta esošā Rīgas pilsētas virszemes ūdens objektu administratīvā pārvaldība, identificētas problēmas pa sektoriem, un izstrādāti trīs problēmas risinājuma varianti – trīs administratīvās pārvaldības modeļi. Koncepcijas dokuments identificē galvenās problēmas un piedāvā tās iespējamus risinājumus, tajā skaitā šādās jomās: peldvietu un piekrastes apsaimniekošana, meliorācijas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšana un plūdu risku pārvaldība. Paredzētie grozījumi nav pretrunā ar šo Koncepciju.

Sabiedriskā transporta attīstības koncepcija (2005. - 2018. gadam) norāda, ka Rīgas pilsētas satiksmē sabiedriskā transporta attīstības mērķis ir nodrošināt kvalitatīvu un ar vieglajām personīgajām automašīnām konkurētspējīgu alternatīvu pārvietošanās veidu visām iedzīvotāju sociālajām grupām. Tam ir izšķiroša loma iedzīvotāju mobilitātes nodrošināšanā arvien pieaugošās automobilizācijas un līdz ar to apkārtējās vides kvalitātes pazemināšanās apstākļos. Nepieciešams nodrošināt transporta līdzekļu veidu izmantošanas modālo sadalījumu par labu sabiedriskajam transportam, izstrādājot un realizējot atbilstošas ilgtermiņa attīstības stratēģijas. Stratēģijā definēts, ka sabiedriskā transporta attīstība jābalsta uz:

- maršrutu apkalpošanas spektra palielināšanu atbilstoši pilsētas attīstībai;
- transporta pakalpojumu dažādošanu un pasažieru mobilitātes palielināšanu;
- ritošā sastāva kvalitātes paaugstināšanu.

Plānotie Grozījumi ietver vairākus aspektus, kas atbalsta sabiedriskā transporta attīstību, jo tie vērsti uz transporta plūsmas optimizāciju, atslogojot transporta noslodzi Centrā, būtiskākie no tiem ir:

- Precizēti un uzlabotie nosacījumi attiecībā uz autonovietņu būvniecību - vērsti uz autonovietņu skaita samazināšanu, tai pašā laikā paredzot autobusa novietņu atrašanās vietas pie dažādu veidu būvēm;
- Jauna satiksmes infrastruktūras objekta izbūve uz esošo tramvaja tīklu reorganizācijas pamata - izveidojot jaunu tramvaja līniju Daugavas kreisajā krastā no Lucavsalas līdz

Podragam, šķērsojot Ķīpsalu.

Perspektīvā tramvaja līnija robežojas ar UNESCO pasaules mantojuma sarakstā iekļautās RVC aizsardzības zonu, posmos ar Jelgavas ielu (starp Buru un Bieķnieksalas ielām) un Raņķa dambi līdz K.Valdemāra ielai. Tā savienos pilsētas rietumu aktīvo zonu gar Slokas un Daugavgrīvas teritorijām t.sk. Klīversala, Hanzas šķērsojumu – jaunas intensīvās apbūves teritorijas Ķīpsalā un Andrejsalā – Skanstes ielas apkaimi – Centra zonu - Dzelzceļa centrālo staciju – Autoostu – Vecrīgu – Akmens tiltu.

Rīgas aglomerācijas stratēģiskās trokšņu kartes

Atbilstoši 2004. gada 13. jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr. 597 "Vides trokšņa novērtēšanas kārtība" prasībām ir izstrādātas trokšņu stratēģiskās kartes Rīgas aglomerācijai, kurās iekļauta Rīgas pilsēta, Baložu pilsēta, daļa no Jūrmalas pilsētas un Salaspils novada, Stopiņu novads, kā arī daļa no Babītes, Garkalnes, Mārupes un Olaines pagastiem. Stratēģiskās trokšņa kartes raksturo situāciju ar trokšņa piesārņojumu Rīgas aglomerācijā 2006. gadā.

Rīgas aglomerācijas vides trokšņa samazināšanas rīcības plāns

Atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr. 597 (13.07.2004.) un direktīvas 2002/49/EK prasībām un saskaņā ar Rīgas domes attīstības stratēģijas pamatnostādņiem, 2009. gadā tika izstrādāts Rīgas aglomerācijas vides trokšņa samazināšanas rīcības plāns (turpmāk tekstā – Rīcības plāns) rūpniecības objektu, autotransporta, dzelzceļa transporta, gaisa transporta radīta trokšņa novērtēšanai un samazināšanai esošajās apdzīvotajās teritorijās, kā arī trokšņa izplatīšanās novēršanai perspektīvajās apbūves teritorijās.

Rīcības plānā ir iekļauta šāda informācija:

- pamatinformācija par normatīvo aktu prasībām, aglomerācijas teritorijas aprakstu un tajā izvietoto trokšņa avotu raksturojumu,
- pārskats par trokšņa stratēģiskās kartēšanas rezultātiem un cilvēku skaita, uz kuriem iedarbojas troksnis, novērtējumu,
- rīcības plāna izstrādes metodikas apraksts,
- līdz šim veikto un plānoto pasākumu trokšņa samazināšanai, kā arī attīstības plānu apskats un analīze,
- rīcības plānā iekļauto pasākumu izmaksu efektivitātes novērtējums,
- ieteikumi rīcības plāna īstenošanas un rezultātu novērtēšanas kārtībai.

Rīgas aglomerācijas vides trokšņa samazināšanas rīcības plāns ir apstiprināts ar Rīgas domes 2012. gada 28. februāra saistošajiem noteikumiem Nr. 168 „Par rīcības plānu vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā”.

2 VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA UN NOVĒRTĒJUMA VEIKŠANAI LIETOTO GALVENO PAMATPRINCIPU UN METOŽU APRAKSTS

2.1 Vides pārskata sagatavošanas procedūra

Vides pārskata projekts ir sagatavots atbilstoši likumam „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (14.10.1998. ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 14.12.2011.) un Ministru kabineta noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (23.03.2004., grozījumi 25.11.2008. un 10.11.2009.).

SIVN nepieciešamību nosaka 2010. gada 12. augusta VPVB lēmums Nr. 27. „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”.

2011. gada martā SIA *Estonian, Latvian & Lithuanian Environment* uzsāka Rīgas teritorijas plānojuma 2006.-2018. gadam grozījumu stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu. Vides pārskata sagatavošanai ir izmantota Rīgas domes sniegtā informācija, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra publicētā informācija, kā arī dažādu iepriekšējo gadu pētījumu rezultāti par vides stāvokli Rīgā. Apkopota un analizēta informācija no dažāda līmeņa starptautiskiem un nacionāliem plānošanas dokumentiem un normatīvajiem aktiem.

Vides pārskata izstrādes laikā notika regulāras sanāksmes ar RD Pilsētas attīstības departamentu par Grozījumu izstrādi un iespējamajām ietekmēm uz vidi un nepieciešamajiem labojumiem Grozījumos.

Saskaņā ar VPVB 2010. gada 12. augusta vēstuli, Vides pārskata projekts tika nosūtīts komentāru sniegšanai uz šādām institūcijām:

- Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālajai vides pārvaldi;
- Veselības inspekcijas (atbilstošajām struktūrvienībām);
- Rīgas plānošanas reģiona administrācijai;
- Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai;
- Dabas aizsardzības pārvaldei;
- Vides konsultatīvajai padomei.

Grozījumu izstrādes ietvaros no 26.06.2012. līdz 22.08.2012. notika Grozījumu un Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana, kuras laikā interesentiem bija iespēja iepazīties gan ar plānošanas dokumentu, gan ar sagatavoto Vides pārskata projektu, kā arī sniegt savus priekšlikumus un komentārus par abiem dokumentiem. Sabiedriskās apspriešanas ietvaros notika trīs sabiedriskās apspriešanas sanāksmes (23.07., 26.07. un 20.08.).

Sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie komentāri un priekšlikumi ir izvērtēti Vides pārskata gala redakcijas izstrādes gaitā un, nepieciešamības gadījumā, atbilstošās sadaļas ir korigētas vai papildinātas. Sludinājumu publikāciju par sabiedriskās apspriešanas organizēšanu kopijas, sanāksmju protokoli, kā arī saņemtie komentāri un sniegtās atbildes ir apkopoti Vides pārskata **2. pielikumā**.

2.2 Novērtējuma veikšanai lietoto pamatprincipu un metožu apraksts

SIVN ir process, kura mērķis izvērtēt plānošanas dokumentu iespējamās ietekmes uz vidi un plānošanas procesā novērst vai mazināt dokumenta īstenošanas iespējamās negatīvās ietekmes. SIVN novērtējuma procedūras laikā tiek sagatavots vides pārskats, kurā tiek iekļauta informācija par plānotajiem grozījumiem, to mērķiem, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem. Tiek aprakstīta vides pārskata sagatavošanas procedūra un novērtējuma veikšanai lietoto galveno pamatprincipu un metožu apraksts. Vides pārskatā tiek analizēts vides stāvoklis teritorijās, kuras saistītas ar paredzētajiem grozījumiem. Ņemot vērā esošo informāciju, tiek prognozētas plānošanas dokumenta īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi. Ja tiek konstatēts, ka plānošanas dokuments radīs būtiskas ietekmes uz vidi, tiek piedāvāti risinājumi ietekmju novēršanai un samazināšanai vai plānošanas dokumenta alternatīvas, vai iespējamie kompensēšanas mehānismi.

Rīgas teritorijas plānojuma 2006. – 2018. gadam 2012. gada grozījumu SIVN veikšanā tika lietotas šādas metodes:

- Grozījumu apkopošana, grozījumus apkopojošas tabulas izveide, kurā izvērtēts, kuru vides jomu skar attiecīgie grozījumi un kāds ir to ietekmju raksturs;
- Grozījumu analīze saistībā ar dažāda līmeņa starptautiskiem un nacionāliem plānošanas dokumentiem;
- Grozījumu analīze saistībā ar starptautiskajiem un nacionālajiem vides aizsardzības dokumentiem;
- pieejamās informācijas apkopošana par esošo vides stāvokli plānošanas dokumentu skartajā teritorijā;
- Grozījumu iespējamo ietekmju un to būtiskuma izvērtējums;
- risinājumu izstrāde ietekmju novēršanai un samazināšanai, plānošanas dokumenta alternatīvu un iespējamo kompensēšanas mehānismu izvērtējums.

SIVN tika veikts saskaņā ar šādiem principiem, kas izriet no ietekmes uz vidi novērtējuma likumdošanas:

- ietekmes novērtējums izdarāms pēc iespējas agrākā plānošanas stadijā;
- ietekmes novērtējums izdarāms, pamatojoties uz plānošanas dokumenta izstrādātāja sniegto informāciju un informāciju, kas iegūta no ieinteresētajām valsts institūcijām un pašvaldībām, kā arī sabiedrības līdzdalības procesā, tai skaitā no sabiedrības iesniegtajiem priekšlikumiem;
- sabiedrībai — fiziskajām un juridiskajām personām, kā arī to apvienībām, organizācijām un grupām ir tiesības iegūt informāciju par plānotajiem grozījumiem un piedalīties iespējamo ietekmju novērtēšanā;
- jānodrošina plānošanas dokumenta un vides pārskata sabiedrisko apspriešanu sabiedrībai pieejamā vietā un laikā;
- ja ir pamatotas aizdomas, ka plānošanas dokuments negatīvi ietekmēs vidi, jāveic piesardzības pasākumi un, ja nepieciešams, minētā darbība vai attīstības projekti jāaizliedz (piesardzības princips);
- novērtējums izdarāms, ievērojot ilgtspējīgas attīstības principu, principu „piesārņotājs maksā”, piesardzības un izvērtēšanas principu.

Vides pārskats tika sagatavots vienlaicīgi ar Grozījumu 1. redakcijas izstrādi. Tādējādi tiek uzlabots gan plānošanas dokuments, gan savlaicīgi tiek mazinātas iespējamās ietekmes uz vidi.

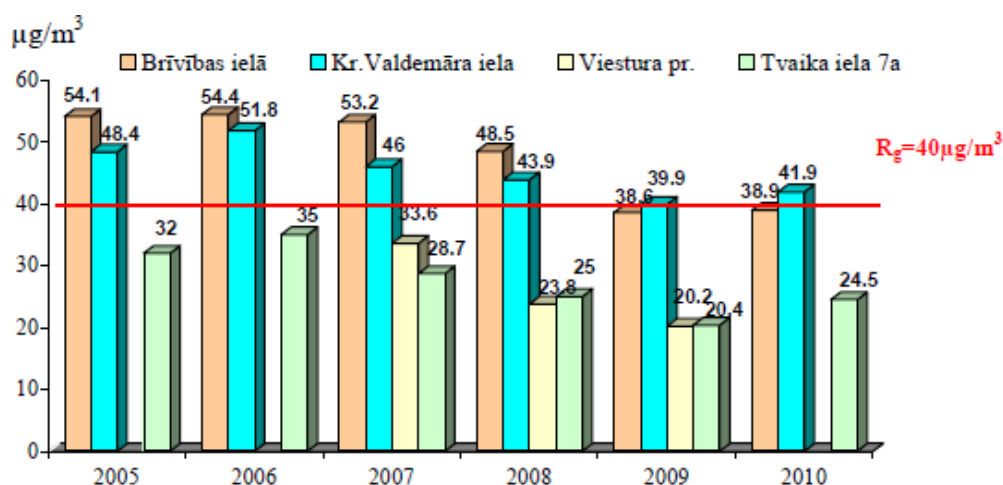
3 VIDES STĀVOKLIS TERITORIJĀS, KURAS SAISTĪTAS AR PAREDZĒTAJIEM GROZĪJUMIEM

3.1 Atmosfēras gaisa kvalitāte

Gaisa kvalitāte Rīgā tiek izvērtēta, pamatojoties uz piesārņojošo vielu monitoringa un modelēšanas rezultātiem. 2010. gadā veikts esošās gaisa kvalitātes Rīgā novērtējums laika periodam 2004.-2009. gadi¹. Šajā atskaitē sniegta informācija par piesārņojuma raksturu un novērtējumu šajā laika posmā.

Daļiņas PM₁₀ ietver sevī gan smalkās (PM_{2.5}), gan rupjās (PM_{2.5-10}) frakcijas, un šo frakciju klātbūtne un attiecība bieži arī nosaka to izcelsmes avotus. Smalkās daļiņas ir saistītas galvenokārt ar sadegšanas procesu radīto piesārņojumu: autotransporta izplūdes gāzes, mājstāvēniecībās vai rūpniecībā izmantoto sadedzināšanas iekārtu emisijas, it īpaši biomasas kurināmā gadījumā. Arī zaru un lapu dedzināšana privātmāju dārzos pavasara un rudens sezonās, kā arī kūlas dedzināšana Rīgas apkārtnē pavasarī dod pilsētas fona piesārņojumu ar daļiņām, kas augstāks ir pavasarī, kā arī sausajās vasaras dienās. Rupjāko daļiņu frakciju izcelsme galvenokārt ir no riteņu saceltniem putekļiem uz ielām, dažādiem celtniecības darbiem, birstošu kravu transporta un pārkraušanas Brīvostā (akmeņogles, minerālmēsli).

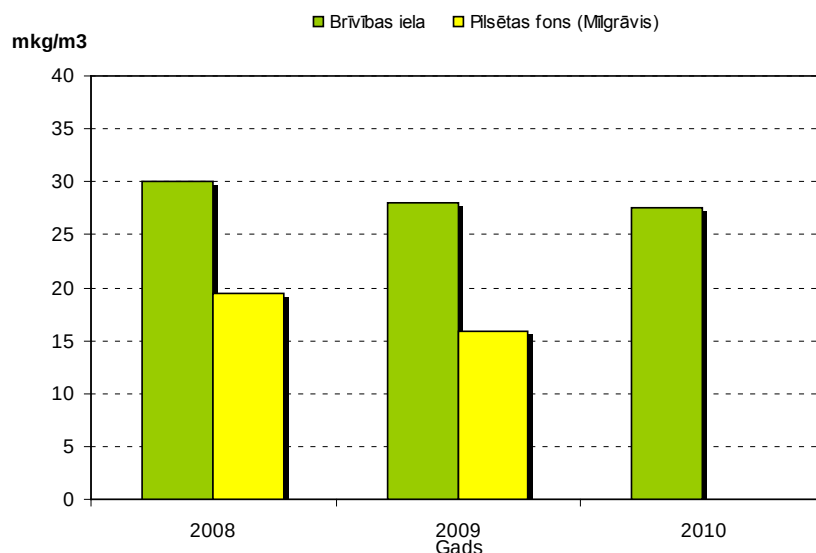
Daļiņām PM₁₀ noteikti 2 robežlielumi: pieļaujamā diennakts koncentrācija – 50 µg/m³, kuru nedrīkst pārsniegt vairāk nekā 35 reizes gadā; un gada vidējā koncentrācija – 40 µg/m³. Laika periodā no 2005. līdz 2009. gadam pieļaujamās diennakts koncentrācijas robežlielums daļiņām regulāri tika pārsniegts uz blīvi noslogotām transporta kustības ielām gan Kr. Valdemāra ielā, gan Brīvības ielā. Savukārt daļiņu gada vidējā koncentrācijai šajā laika periodā pakāpeniski samazinājās, un robežlielums 2009. gadā netika pārsniegts ne Kr. Valdemāra, ne Brīvības ielā, tomēr 2010. gadā tas nav pārsniegts tikai Brīvības ielā.

¹ Kleperis J. Esošās gaisa kvalitātes Rīgā novērtējums laika periodam 2004.-2009. gadi. Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta INTERREG IVB projekta „Baltijas jūras reģiona sadarbības tīkla projekta – Eko reģions (EcoRegion) atskaite, „Kvantitatīvo un kvalitatīvo statistikas datu sagatavošana un apkopošana Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas Rīcības programmai”, Rīga, 2010.

3.1.1. attēls. Daļiņu PM_{10} gada vidējās koncentrācijas Rīgā 2005. – 2010. gados²

Smalkajām daļiņām $PM_{2.5}$ ir noteikts mērķlielums cilvēka veselības aizsardzībai – $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$, kas stājās spēkā 2010. gadā. Tomēr 2008. un 2009. gadā veiktā monitoringa dati parāda, ka stacijā Brīvības ielā nomērītā koncentrācija ir $28\text{--}30 \mu\text{g}/\text{m}^3$, bet pilsētas fona mērīšanas stacijā koncentrācijā ir $16\text{--}19 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ietvaros^{3,4}.

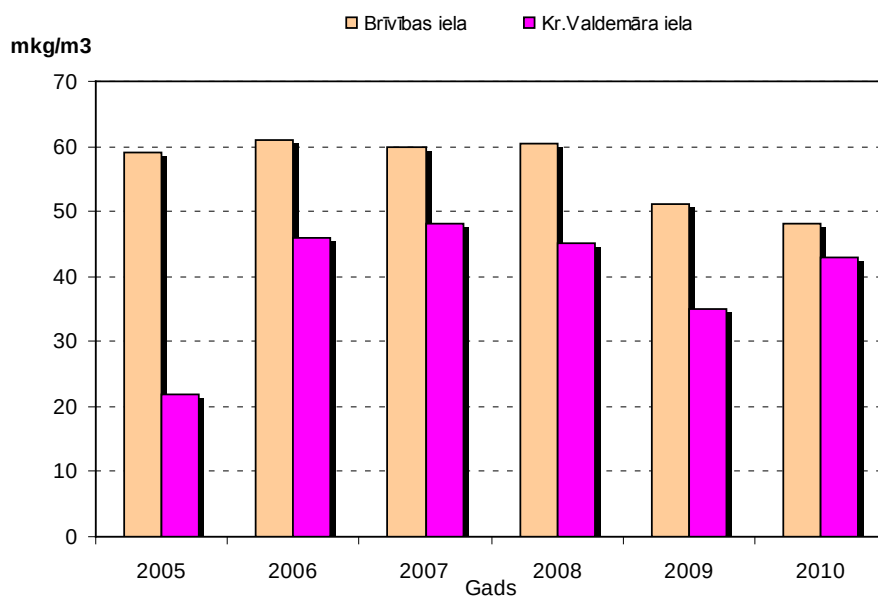
3.1.2. attēls. Smalko daļiņu $PM_{2.5}$ gada vidējās koncentrācijas Rīgā 2008. – 2010. gadā (pēc LVĢMC un Rīgas Domes koncentrāciju mērījumu datiem)

Slāpekļa oksīdu izmešu galvenais avots ir siltumenerģētikas uzņēmumu un privātmāju apkures krāsnis, automašīnu iekšdedzes dzinēji. Degšanas procesā augstās temperatūrās (virs 650°C) slāpekļis, savienojoties ar skābekli, veido dažādus oksīdus, no kuriem nozīmīgākais gaisa piesārņotājs ir slāpekļa dioksīds. Slāpekļa dioksīda (NO_2) galvenais avots apkārtējā gaisā Rīgā ir transports (dod apmēram 80-85% no reģistrētajām slāpekļa dioksīda koncentrācijām). No slāpekļa dioksīdam noteiktajiem robežlielumiem periodā no 2004. līdz 2009. gadam Brīvības ielā regulāri pārsniegts gada robežlielums ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) ar pielaidi, bet Kr. Valdemāra ielā tas pārsniegts 2006., 2007. un 2008. gadā. Arī 2010. gadā novēroti pārsniegumi Brīvības un Kr.Valdemāra ielās.

² LVĢMC, Latvijas Republikas novērtējums par sāls/smiltis kaisīšanas un dabisko avotu radīto ietekmi uz daļiņu PM_{10} koncentrāciju zonā LV0001 „Rīga” 2010. gadā. Rīga, 2011.

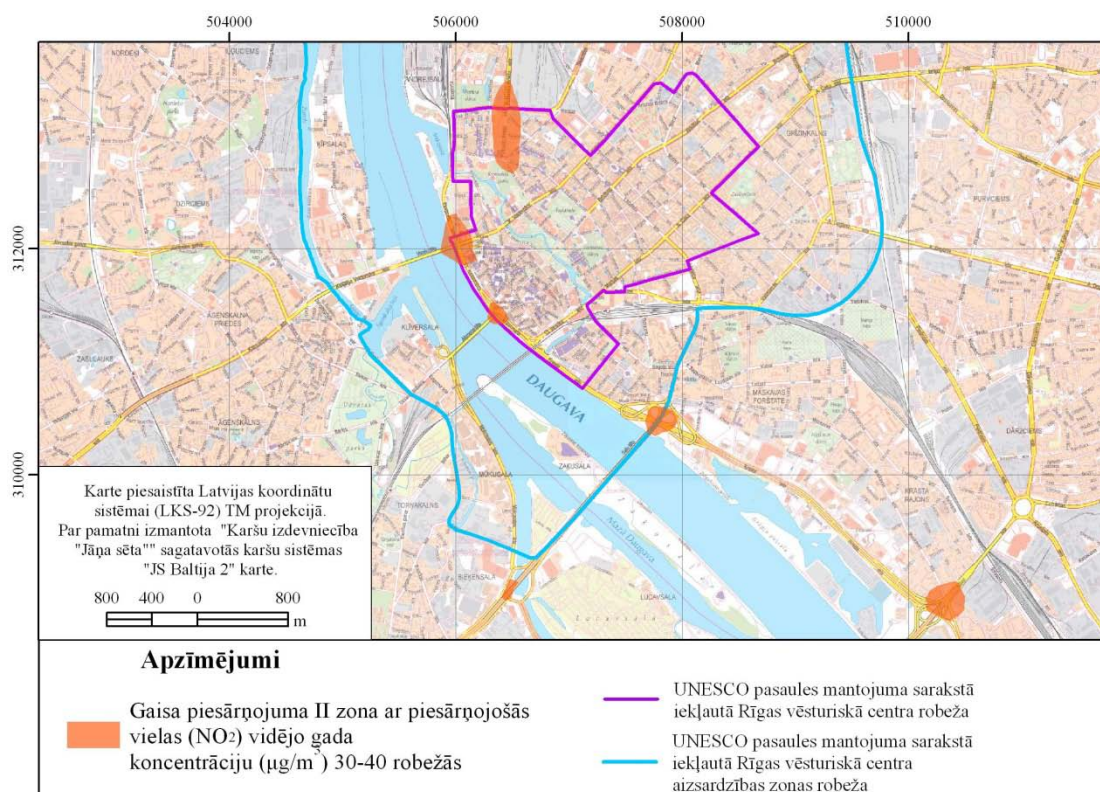
³ LVĢMA, Pārskats par gaisa kvalitāti Latvijā 2008. gadā. LVĢMA, Maskavas iela 165, Rīga, LV-1019, Latvija. Gaisa un klimata daļa. Rīga, 2009.

⁴ LVĢMC, Pārskats par gaisa kvalitāti Latvijā 2009. gadā. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, Maskavas iela 165, Rīga, LV-1019, Latvija. Gaisa un klimata daļa. Rīga, 2010.

3.1.3. attēls. Slāpekļa dioksīda gada vidējās koncentrācijas Rīgā 2005. – 2010. gadā (pēc Rīgas Domes koncentrāciju mērījumu datiem)

Ir atjaunotas arī Rīgas piesārņojuma zonas, kuru izveidi nosaka Rīgas domes saistošie noteikumi Nr. 60 atkarībā no gaisa piesārņojuma ar slāpekļa dioksīdu. Atbilstoši šīm zonām, pašvaldība izvērtē jebkura jauna piesārņojuma avota ietekmi uz vidi, izdodot nosacījumus jauno objektu projektēšanai. Aktuālās gaisa piesārņojuma zonas attēlotas 3.1.4. attēlā. Saskaņā ar informāciju par piesārņojuma zonām, Rīgā šobrīd nav noteikta neviena gaisa piesārņojuma I zona, kur slāpekļa dioksīda gada vidējā koncentrācija pārsniegtu gaisa kvalitātes normatīvu.

3.1.4. attēls. Rīgas gaisa piesārņojuma zonas

Sēra dioksīda (SO₂) piesārņojuma galvenais avots Rīgā ir dažādas jaudas siltumenerģētikas uzņēmumi, privātmāju kurtuves un katli, kuros tiek sadedzināts sēru saturošs kurināmais, kā arī dīzeļdegvielu izmantojoši transportlīdzekļi. Tādēļ sēra dioksīda koncentrācijai gaisā ir raksturīgs sezonāls raksturs (apkures sezonas laikā tās vienmēr ir lielākas). Sēra dioksīds pieder pie tiem izmešiem, kuri var tikt aiznesti tālu no izcelšanās vietas, tādēļ zināmu piesārņojuma daļu mērījumu vietās vējš ir atnesis no dažādiem Rīgas rajoniem. Sēra dioksīda koncentrācijas Rīgā periodā no 2004. gada līdz 2009. gadam ne piezemes gaisa slānī, ne jumta līmenī nepārsniedz robežlielumus. Nav novērojamas būtisku sēra dioksīda koncentrāciju atšķirības piezemes gaisa slānī un t.s. pilsētas fonā (jumta līmenī). Nedaudz lielāks sēra dioksīda piesārņojums 2009. gadā vērojams Sarkandaugavā un Vecmīlgrāvī (Viestura prospekta gaisa monitoringa stacija), kur galvenais piesārņojuma avots ir Rīgas Brīvostas uzņēmumu piestātnēs piebraukušie tankkuģi, kuri izmanto dīzeļdegvielu ar paaugstinātu sēra saturu.

Oglekļa oksīds (CO) (tvana gāze) Rīgā galvenokārt rodas dedzināšanas procesos autotransporta iekšdedzes dzinējos un apkures katlos, kur dedzina gāzi, mazutu, šķidro krāsns kurināmo, malku, skaidu briketes, šķeldu, kūdras. Oglekļa oksīda mērījumi Rīgā 2009. gadā veikti tikai Kr. Valdemāra ielas gaisa monitoringa stacijā. Astoņu stundu robežlielums cilvēka veselības aizsardzībai (10000 µg/m³) laika periodā no 2004. līdz 2009. gadam nav ticis pārsniegts ne reizi.

Veiktais pētījums apliecināja, ka piesārņojošo vielu griezumā pasākumi ir jāizstrādā slāpekļa dioksīda (NO₂) un cieta daļiņu (PM₁₀) koncentrāciju samazināšanai. Tā rezultātā, 2011. gada 7. jūnijā Rīgas dome ir apstiprinājusi jaunu „Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes

uzlabošanas rīcības programmu 2011.-2015.g.". Šajā programmā noteiktie pasākumi raksturoti 1.3. nodaļā.

3.2 *Trokšņa piesārņojums*

Eiropas Savienībā aizsardzību pret vides trokšņa iedarbību reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 25. jūnija Direktīva „par vides trokšņa novērtēšanu un pārvaldību” (turpmāk tekstā – direktīva 2002/49/EK), kuras prasības Latvijā pārņemtas Ministru kabineta 2004. gada 13. jūlija noteikumos Nr. 597 „Vides trokšņa novērtēšanas kārtība” (ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 01.07.2010) (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr. 597 (13.07.2004)), kas nosaka:

- vides trokšņa rādītājus, to piemērošanas kārtību un novērtēšanas metodes;
- prasības un termiņus trokšņa kartēšanai, kā arī trokšņa stratēģisko karšu un rīcības plāna trokšņa samazināšanai izstrāde;
- vides trokšņa radīto kaitīgo seku novērtēšanas metodes;
- pieļaujamās trokšņu rādītāju robežlielumu vērtības, kuras jāņem vērā, veicot kartēšanu un rīcības plāna izstrādi trokšņa samazināšanai.

Prasības, kas nosaka pieļaujamos normatīvus dzīvojamo un publisko ēku telpās, lai nodrošinātu cilvēku aizsardzību pret akustiskā trokšņa nelabvēlīgo iedarbību, ir iekļautas 2011.gada 25.janvāra Ministru kabineta noteikumos Nr. 76 „Noteikumi par trokšņa novērtēšanu dzīvojamo un publisko ēku telpās”.

Pieļaujamo iekārtu troksni reglamentē Ministru kabineta 2002. gada 23. aprīļa noteikumi Nr. 163 „Par trokšņa emisiju no iekārtām, kuras izmanto ārpus telpām”, ar grozījumiem kas izdarīti līdz 05.08.2006.

Nosacījumus, kas attiecināmi uz publiskām un dzīvojamām ēkām un apbūves teritoriju visā to funkcionēšanas ciklā: veicot izpēti, projektēšanu, būvniecību, kapitālo remontu, rekonstrukciju, restaurāciju, paplašināšanu un pārprofilēšanu ir apkopotas Ministru kabineta 2011. gada 28. jūnija noteikumos Nr.499 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 016-11 „Būvakustika””.

Trokšņa piesārņojumu Rīgas pilsētā šobrīd raksturo Rīgas aglomerācijas trokšņa stratēģiskā karte, kas tika izstrādāta saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 597 (13.07.2004.) un direktīvas 2002/49/EK prasībām, un atspoguļo situāciju aglomerācijā 2006. gadā, attēlojot trokšņa piesārņojuma izkliedi un novērtējot troksnim pakļauto cilvēku skaitu no šādiem vides trokšņa avotiem: sliežu ceļu transportlīdzekļu satiksme, autoceļu transportlīdzekļu satiksme, rūpniecības objekti, gaisakuģu satiksme, kā arī no visiem vides trokšņa avotiem kopā.

Novērtējot kopējo trokšņa avotu ietekmi Rīgas aglomerācijas teritorijā, noskaidrots, ka lielākajā teritorijas daļā ir novērojams trokšņa rādītāju robežlielumu pārsniegums (skat. 3.2.1. tabulu). Visvairāk iedzīvotāju dzīvo zonās, kur trokšņa līmenis ir robežās no 50 līdz 54 dB(A) – 249 855 iedzīvotāji un no 45 līdz 49 dB(A) – 211 000 iedzīvotāji.

3.2.1. tabula. Trokšņa rādītāju robežlielumu pārsniegumu zonu sadalījums (%)⁵

Vides trokšņa robežlielumu pārsniegumi	0-5 dB(A)	5-10 dB(A)	10-15 dB(A)	15-20 dB(A)	20-25 dB(A)
L _{diena}	30	23	9	2	0
L _{vakars}	25	31	21	7	1
L _{nakts}	22	35	23	8	3

Atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr. 597 (13.07.2004) un direktīvas 2002/49/EK prasībām un saskaņā ar Rīgas domes attīstības stratēģijas pamatnostādņem, 2009. gadā tika izstrādāts Rīgas aglomerācijas vides trokšņa samazināšanas rīcības plāns (turpmāk tekstā – Rīcības plāns) rūpniecības objektu, autotransporta, dzelzceļa transporta, gaisa transporta radīta trokšņa novērtēšanai un samazināšanai esošajās apdzīvotajās teritorijās, kā arī trokšņa izplatīšanās novēršanai perspektīvajās apbūves teritorijās. Rīgas aglomerācijas vides trokšņa samazināšanas rīcības plāns ir apstiprināts ar Rīgas domes 2012. gada 28. februāra saistošajiem noteikumiem Nr. 168 „Par rīcības plānu vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā”.

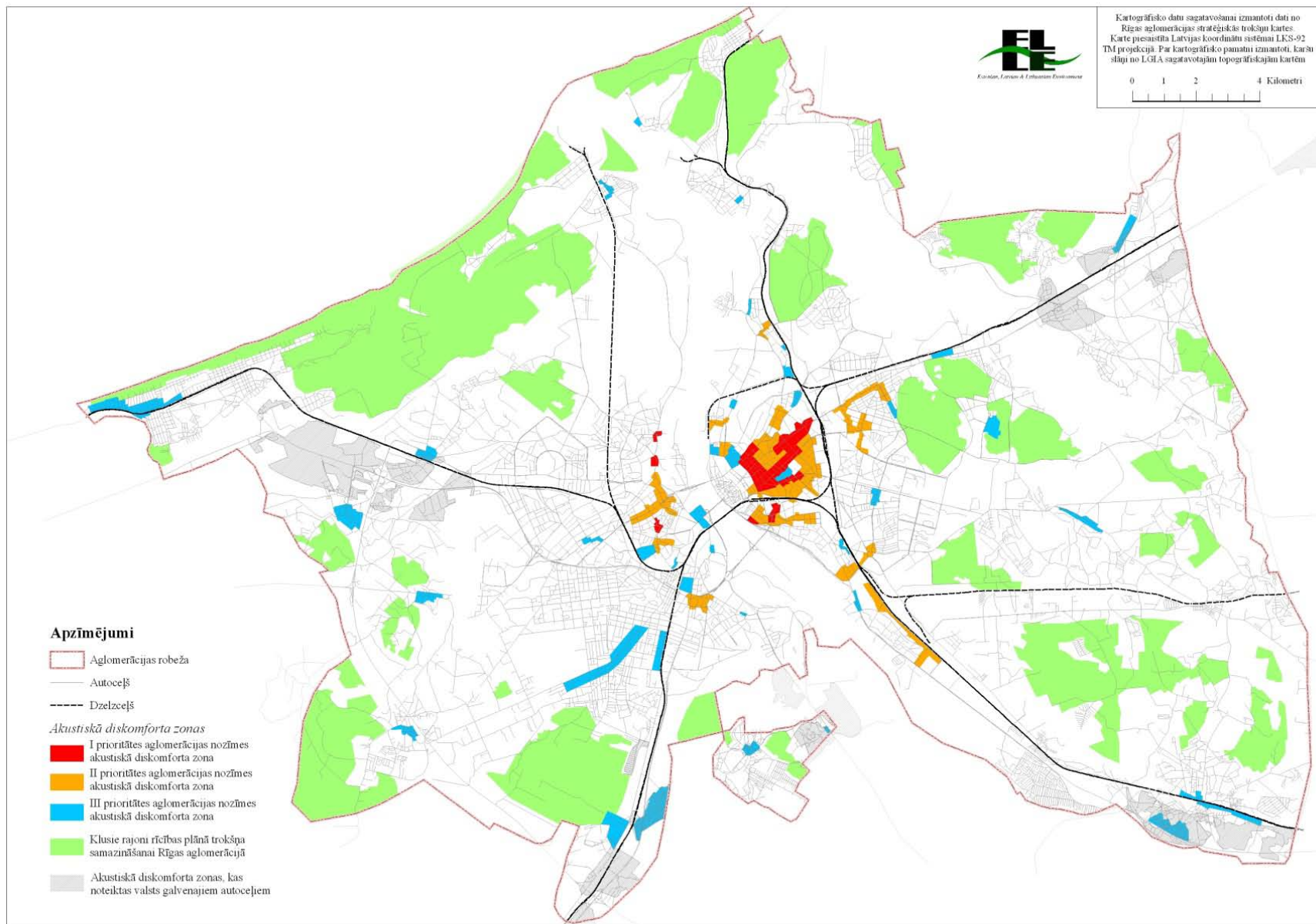
Rīcības plānā ir iekļauta šāda informācija:

- pamatinformācija par normatīvo aktu prasībām, aglomerācijas teritorijas aprakstu un tajā izvietoto trokšņa avotu raksturojumu;
- pārskats par trokšņa stratēģiskās kartēšanas rezultātiem un cilvēku skaita, uz kuriem iedarbojas troksnis, novērtējumu;
- rīcības plāna izstrādes metodikas apraksts;
- līdz šim veikto un plānoto pasākumu trokšņa samazināšanai, kā arī attīstības plānu apskats un analīze;
- rīcības plānā iekļauto pasākumu izmaksu efektivitātes novērtējums;
- ieteikumi rīcības plāna īstenošanas un rezultātu novērtēšanas kārtībai.

Rīcības plāna izstrādes gaitā Rīgas aglomerācijā tika izdalītas divas teritoriju kategorijas: akustiskā diskomforta zonas⁶ (turpmāk tekstā – ADZ) un klusie rajoni (skat. 3.2.1. attēlu). Rīgas aglomerācijas teritorijā kopumā tika noteiktas 60 ADZ trijās prioritātes kategorijās. Pirmā prioritāte piešķirta 6 ADZ zonām, kuru teritorijās ir blīvi izvietotas ēkas ar trokšņa indeksa vērtībām virs 1 000 000, 3 no tām atrodas RVC teritorijas robežās. Akustiskā diskomforta zonām, kurās kopējais trokšņa indekss arī ir lielāks par 1 000 000, taču ēkas ar augstiem trokšņa indeksiem ir vairāk izklīdētas telpā vai arī trokšņu ietekme uz iedzīvotājiem ir mazāka, tika piešķirta otrā prioritāte – RVC teritorijā 6 ADZ. Trešā prioritātes piešķirtām zonām, kurās trokšņa indekss ir zemāks par 1 000 000, bet kuras pašvaldības noteikušas kā nozīmīgus, trokšņa jutīgus objektus – RVC teritorijā 6 ADZ.

⁵ Rīcības plāna vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijai, 2009

⁶ Teritorijas ar daudz iedzīvotājiem, kas dzīvo paaugstināta trokšņa apstākļos

3.2.1. attēls. Akustiskā diskomforta zonas un klusie rajoni Rīgas aglomerācijā

Pavisam tika izdalīti 36 klusie rajoni ar kopējo platību 11 928 ha, kas ir ~20 % no kopējās aglomerācijas teritorijas. Klusie rajoni ir nozīmīgi ar to, ka tās ir klusas, publiski pieejamas teritorijas aglomerācijā. Pašvaldību galvenais uzdevums ir saglabāt šo teritoriju pašreizējo stāvokli attiecībā uz vides troksni un iespēju robežās to nepasliktināt, izvērtējot un, nepieciešamības gadījumā, ierobežojot dažādu objektu būvniecību kluso rajonu tuvumā.

Katrai ADZ tika identificēti konkrēti prettrokšņa pasākumi, novērtēta visu prettrokšņa pasākumu lietderība un trokšņa ietekmes samazinājums, izvērtētas ietekmēto cilvēku skaita izmaiņas, veikts pasākumu izmaksu efektivitātes novērtējums un noskaidrota šo pasākumu veikšanas ieteicamā kārtība.

Kā redzams 3.2.1. un 4.5.1. attēlā RVC un tā aizsardzības zona ietver un 31 prioritāti ADZ (ADZ1, ADZ2, ADZ6), 6 otrās (ADZ7, ADZ8, ADZ11, ADZ16, ADZ17, ADZ21) un 6 trešās prioritātes ADZ (MADZ1, MADZ2, MADZ3, MADZ4, MADZ7, MADZ12).

Šajās Rīcības plānā noteiktajās akustiskā diskomforta zonās noteiktos trokšņa samazināšanas pasākumus (iespēju robežās, izvērtējot finansējuma, infrastruktūras u.tml. iespējas vai obligāti), būtu jāņem vērā visām Rīgas domes struktūrvienībām, izstrādājot pilsētas attīstības dokumentus un izvērtējot detālplānojumus un būvprojektus, kā arī plānojot un optimizējot satiksmes organizāciju pilsētā.

Novērtējot šī brīža izmaiņas autotransporta (Rīgas domes Satiksmes departamenta apkopoto statistiku un VAS „Latvijas Valsts ceļi”) un dzelzceļa kustības intensitātes datus (valsts a/s „Latvijas Dzelzceļš” tīkla pārskati), kas uzskatāmi par diviem nozīmīgākajiem trokšņa avotiem Rīgas aglomerācijā, kā arī izvērtējot kopš 2006. gada Rīgas pilsētā realizēto vairāku nozīmīgu satiksmes infrastruktūras objektu relatīvo ietekmi (skat. 3.2.2. tabulu un 3.2.2. attēlu), var secināt, ka šobrīd lielāko pienesumu Rīgas pilsētas trokšņu piesārņojumā, salīdzinot ar 2006. gada situāciju, dod aviosatiksmes kustības intensitāte starptautiskajā lidostā „Rīga”, kas 2011. gadā, salīdzinot ar 2006. gadu ir palielinājusies par 70%⁷. Ņemot vērā, ka lidmašīnu kustības koridori nav mainījušies, šīs intensitātes pieaugums ir palielinājis kopējo trokšņa līmeni Rīgas aglomerācijas teritorijā.

Īpaša uzmanība jāpievērš arī turpmākajiem Rīgas Brīvostas un starptautiskās lidostas „Rīga” attīstības plāniem – otra skrejceļa izbūvei un lidostas paplašināšanai, kā arī Rīgas brīvostas teritorijas rūpnieciskās darbības plānotai attīstībai. Izskatot Vides pārraudzības valsts biroja publicēto informāciju⁸, redzams, ka tiek plānoti nozīmīgi attīstības projekti (skat. 3.2.2. tabulu), tai skaitā „Rīgas Brīvostas” un „Latvijas dzelzceļš” infrastruktūras tīklā, kas būvniecības un ekspluatācijas laikā var būtiski ietekmēt esošo stāvokli attiecībā uz troksni Rīgas teritorijā.

⁷ <http://www.riga-airport.com/lv/main/par-lidostu/statistika/kopa-pa-gadiem>

⁸ <http://www.vpnb.gov.lv/lv/ivn/projekti>

3.2.2. tabula. Realizētie transporta infrastruktūras pasākumi un nākotnē paredzētie nozīmīgi attīstības projekti Rīgas pilsētā (statuss 2012. gada jūnijā)

Nr. kartē	Realizētais attīstības pasākums 2006.-2008. gads	Piezīmes
1.	Brīvības gatves un Juglas ielas krustojuma izbūve un rekonstrukcija	
2.	Augusta Deglava ielas jauna posma ar rotācijas apli izbūve	
3.	Austrumu maģistrāles izbūve, posmā no Gaujas ielas līdz Meža prospektam	
4.	Biķernieku ielas rekonstrukcija posmā no Hipokrāta ielas līdz Kaivas ielai	
5.	Dzelzavas ielas rekonstrukcija, posmā no Lielvārdes ielas līdz Ulbrokas ielai	
6.	Jūrkalnes ielas izbūve, posmā no Zolitūdes ielas līdz Apūzes ielai	
7.	Juglas ielas izbūve no Biķernieku ielas līdz A. Deglava ielai	
Realizētais attīstības pasākums 2010.-2012. gads		
8.	Dienvidu tilta 2. kārtas izbūve (Slavu maģistrālais transporta mezgls Daugavas labajā krastā)	Prettrokšņa ekrāni atsevišķos brauktuvju posmos
9.	Austrumu maģistrāle, Viestura –Meža prospekta satiksmes pārvada būvniecība	
10.	Austrumu maģistrāle, Vairoga – Gaujas ielas satiksmes pārvada būvniecība	
Nozīmīgas attīstības projektu ieceres		
12.	Beramkravu termināļa izveide Rīgas Brīvostas teritorijā	Pabeigts IVN
13.	Jaunas publiskās lietošanas dzelzceļa līnijas būvniecība Rīgas pilsētā	
14.	Rīgas ostas pieejas kanāla rekonstrukcija	
15.	Automaģistrāles būvniecība posmā no Daugavgrīvas ielas līdz Gustava Zemgala gatvei (Vairoga ielai) – Rīgas Ziemeļu transporta koridora 2.posms	
16.	Naftas un ķīmisko produktu pārkraušanas termināļa izveide (SIA KU „Baltic Oil Terminal”)	Tiek veikts IVN
17.	Naftas produktu pārkraušanas termināļa būvniecība Rīgā	Piemērots IVN
18.	Autoceļa - ielas izbūve un esošu ielu rekonstrukcija Rīgas pilsētas teritorijā no Bulļu un Kleistu ielu krustojuma līdz Flotes un Parādes ielu krustojumam	

3.2.2. attēls. Realizētie transporta infrastruktūras pasākumi Rīgas pilsētā

Kā redzams 3.2.2. tabulā, vairums no realizētajiem un plānotajiem attīstības projektiem saskaņā ar Rīgas domes attīstības politiku un vides aizsardzības pamatnostādņēm jau šobrīd paredz transporta plūsmas optimizāciju, t.sk. kravas transporta maksimālu kustības

ierobežošanu pilsētas centrā, kā arī paredz prettrokšņu ekrānu izveidošanu gar galvenajiem transporta ceļiem (ielām) un citās vietās ar paaugstinātu trokšņu līmeni.

Līdz ar Rīcības plāna stāšanos spēkā Rīgas domes struktūrvienībām būtu jāizvērtē un jāpārskata šī brīža realizētie vai plānotie attīstības projekti, kas var ietekmēt trokšņa piesārņojumu pilsētā, un jāsaskaņo tos ar Rīcības plānā paredzēto prettrokšņa pasākumiem un to paredzēto īstenošanas kārtību.

3.3 Virszemes ūdeņu kvalitāte

Virszemes ūdeņu kvalitātes aprakstam Rīgas teritorijā tika izmantota informācija, kas iekļauta 2009. gadā apstiprinātajā „Daugavas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānā 2010. –2015. gadam”. Lai precīzi novērtētu ūdeņu ekoloģisko un ķīmisko kvalitāti, izvirzītu prasības to vēlamajam stāvoklim un izlemtu kā tos racionāli aizsargāt un apsaimniekot, ir izdalīti virszemes ūdensobjekti (turpmāk tekstā – ŪO) – dabisko apstākļu un slodžu ziņā vienveidīgi upju vai jūras piekrastes ūdeņu posmi vai ezeri. Dažos gadījumos vairākas pēc rakstura līdzīgas upes vai ezeri ietverti vienā ūdensobjektā. Ja nepieciešams, atsevišķi izdala stipri pārveidotus ūdensobjektus (SPŪO), mākslīgus (cilvēka veidotus) ūdensobjektus (MVŪO) un pārejas ŪO. Lai sagrupētu ezerus, upes, pārejas un piekrastes ūdeņus, kuros ir vienādi vai ļoti līdzīgi dabiskie apstākļi, virszemes ūdeņi ir iedalīti tipos, atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 858. „Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību” (19.10.2004. ar grozījumiem līdz 11.08.2009.). Viena tipa ūdensobjektiem piemēro vienādus kritērijus, novērtējot to ūdens kvalitāti, kā arī izvirza tiem vienādus labas un augstas ūdens kvalitātes mērķus.

Saskaņā ar Daugavas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānu, Rīgas teritorijā izdalīti šādi ūdensobjekti:

- 1) D401– Mīlgrāvis – Jugla;
- 2) D400 SP – Daugava (SPŪO)
- 3) D413 SP – Daugava (SPŪO);
- 4) E041 – Vecdaugava – Rīga;
- 5) E042 – Ķīšezers;
- 6) E045 – Juglas ezers
- 7) Pārejas ŪO – Rīgas līča pārejas ūdeņi.

Ūdensobjektu atrašanās vietas attēlotas 3.3.1. attēlā.

ŪO ķīmiskā kvalitāte tiek vērtēta pēc tā, vai gada vidējās koncentrācijas bīstamajām un īpaši bīstamajām vielām pārsniedz normatīvajos aktos noteiktos robežlielumus. Daugavas baseina apgabalā 2003. - 2008. gadā novērotajos ŪO nav konstatēti gada vidējo koncentrāciju robežlielumu pārsniegumi, līdz ar to ūdensobjektu ķīmiskā kvalitāte ir vērtējama kā laba. Sakarā ar 2009. gada nepilnīgo monitoringu, kas netika veikts visa gada garumā, nevar novērtēt gada vidējo prioritāro un citu piesārņojošo vielu koncentrācijas. 2010. gada virszemes ūdeņu monitoringa programmas ietvaros ŪO ķīmiskās kvalitātes monitorings nav veikts.

ŪO ekoloģisko kvalitāti un SPŪO ekoloģisko potenciālu vērtē, balstoties uz monitoringa rezultātiem, un katrs ŪO ir jāiedala vienā no piecām ekoloģiskās kvalitātes klasēm vai vienā no četrām klasēm SPŪO. Kvalitātes klašu robežas ES dalībvalstīm jānosaka pašām. Atbilstoši Ūdens struktūrdirektīvas prasībām, katrai kvalitātes klasei ir noteikta krāsa:

- zila krāsa – augsta kvalitāte,
- zaļa krāsa – laba kvalitāte,
- dzeltena krāsa – vidēja kvalitāte,
- oranža krāsa – slikta kvalitāte,
- sarkana krāsa – ļoti slikta kvalitāte.

Izmantojot LVĢMC izstrādātajos „Virszemes ūdeņu kvalitātes pārskatos” par 2007., 2008., un 2009. gadu, kā arī „Ziņojumā par virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzību 2010. gadā” ietvertu informāciju, 3.3.1. tabulā apkopoti dati par Rīgas pilsētā esošo ūdensobjektu ekoloģisko kvalitāti. Ļoti mazu Rīgas pašvaldības teritoriju skar D410 – Mazā Jugla un E032 SP– Babītes ezers (SPŪO), par tiem informācija nav sniegta.

Virszemes ūdensobjektiem tiek veikts riska izvērtējums, lai izvērtētu iespējamību, vai līdz 2015. gadam visos ūdeņos tiks sasniegta laba ūdens kvalitāte (atbilstoši Ūdens struktūrdirektīvas prasībām). Lai veiktu riska izvērtējumu, tiek ņemta vērā ne vien pašreizējā ūdeņu kvalitāte un slodzes, bet arī prognozētas stāvokļa (sociāli ekonomiskā, tautsaimniecības attīstības) izmaiņas turpmākajos 7 gados. Risks pastāv, ja laba kvalitāte netiks sasniegta, īstenojot pamata jeb obligātos pasākumus. Kā redzams no 3.3.1. tabulas, gandrīz visiem Rīgas pilsētas ūdensobjektiem pastāv risks nerasniegt labu ūdens kvalitāti līdz 2015. gadam (izņemot E041 un E045). Tā kā pārejas ŪO ir cieši saistīts ar virszemes ŪO kvalitāti, šim objektam ir noteikts termiņa pagarinājums labas ūdens kvalitātes sasniegšanai – 2021. gadā.

3.3.1. attēls. Rīgas teritorijā esošie virszemes ŪO un to kvalitāte atbilstoši pēdējiem pieejamajiem monitoringa datiem

3.3.1. tabula. Rīgas teritorijā esošo ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes monitoringa rezultāti, vides kvalitātes mērķi un izņēmumi

ŪO kods	Monitoringa stacija	2007	2008	2009	2010	Riski	Kvalitātes mērķis uz 2015. gadu
D400 SP	Daugava	Laba	Laba	Laba	Laba	Punktveida slodzes dēļ	Laba
D413 SP	Daugava, Andrejosta	Laba	Laba	Laba	nav mērīts	Punktveida slodzes dēļ	Laba
D413 SP	Daugava pie Rumbulas	Vidēja (P_{kop})	Laba	Vidēja (N/NH_4)	Laba		
D401	Mīlgrāvis - Jugla	nav mērīts	nav mērīts	Laba	nav mērīts	Morfoloģiskās slodzes dēļ	Laba
E041	Vecdaugava, vidusdaļa	nav mērīts	Slikta (N_{kop} , P_{kop} , Seki disks, fitoplanktons)	nav mērīts	nav mērīts		Laba
E042	Ķīšezers - Rīga, pretī Mežaparkam	nav mērīts	nav mērīts	Vidēja (N_{kop} , P_{kop})	Ļoti slikta (P_{kop} , hlorofils a, fitoplanktons)	Izkliedētās slodzes dēļ	Laba
E042	Ķīšezers - Rīga, pretī Mīlgrāvja caurtekai	nav mērīts	nav mērīts	Vidēja (N_{kop})	Ļoti slikta (P_{kop} , hlorofils a, fitoplanktons)		
E045	Juglas ezers, vidusdaļa	Vidēja (P_{kop} , N_{kop} , Seki disks)	Vidēja (N_{kop} , P_{kop} , Seki disks, fitoplanktons)	nav mērīts	nav mērīts		Laba
Pārejas ŪO	Rīgas līča pārejas ūdeņi	nav mērīts	nav mērīts	nav mērīts	nav mērīts	Pārrobežu piesārņojums/ upju ienestais piesārņojums	Laba (2021. gadā)

Avots: LVGMC

3.4 Plūdu apdraudētās teritorijas

Rīgas pilsētā ir īpaši sarežģīts gruntsūdens režīms, ko nosaka gan dabiskie faktori (Daugava, Rīgas jūras līča tuvums, ģeoloģiski – ģeomorfoloģiskie apstākļi), gan cilvēka ietekme (apbūve, Daugavas krastu nostiprināšana, pazemes ūdens līmeņa speciāla pazemināšana, teritoriju uzbēršana (tajā skaitā, izgāztuvju ierīkošana) un uzskalošana, meliorācija un tml.). Dabiskā (netraucētā) gruntsūdens plūsma kopumā ir orientēta uz Daugavu un Rīgas līci. Reāli gruntsūdens plūsmas virziens ir atkarīgs no daudziem faktoriem, tajā skaitā – apbūves (it īpaši pazemes komunikācijām), Daugavas hidroloģiskā režīma, Baltijas jūras uzplūdiem-atplūdiem un tml., kuru prioritāte mainās atkarībā no Rīgas priekšpilsētas. Rīgas jūras līča piekrastē un Daugavas iekšējās deltas palieņu ieplakā neapšaubāmi galvenā loma pieder Rīgas jūras līča uzplūdiem un atplūdiem (līdz Vanšu tiltam), kā arī Rīgas HES darbībai. Savukārt, vājo grunšu (kūdras un mineralizēto dūņu) izplatības rajonos (piemēram, Skanstes ielā) – galveno lomu spēlē ūdeni vāji caurlaidīgo slāņu saguluma apstākļi.

Hidroloģiski – hidroģeoloģiskie apstākļi Rīgā ir tādi, ka gruntsūdens plūsmai ir ne tikai sarežģīts raksturs, bet atsevišķos rajonos tās virziens mainās, atkarībā no meteoroloģiskajiem apstākļiem (gadalaika), vai arī Rīgas HES pārgāznes darbības. Uz pazemes ūdens iespaidu atstāj jebkura liela mēroga būvniecība, bet jo īpaši – hidrotehniskā celtniecība, meliorācijas darbi, teritoriju uzbēršana, būvdarbi pazemē.

Bez dabiskajiem, ir izplatīti arī pārpurvošanās procesi, kas aktivizējas cilvēka darbības rezultātā. Šāda veida pārpurvošanās visbiežāk ir saistīta ar ievērojama biežuma uzbērumu ierīkošanu, nepārdomātu vai nepareizu hidrotehnisko būvju ierīkošanu un izmantošanu, ar nepietiekamu caurteku diametru, kā arī neiztīrītām, aizbērtām, piegružotām vai citādi bojātām kanalizācijas un meliorācijas sistēmām.

2010. – 2012. gadā Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments ir realizējis LIFE+ programmas līdzfinansētu projektu „Rīgas pilsētas virszemes ūdeņu ietekmju novērtēšana, novēršana un ekoloģiskā stāvokļa uzlabošana”. Galvenais projekta mērķis bija savlaicīgi noteikt tos hidroloģiskos faktorus, kas nākotnē saistībā ar klimata pārmaiņām varētu negatīvi ietekmēt Rīgas iedzīvotājus, pilsētas ekonomiku, kā arī dabas un kultūras mantojuma saglabāšanu, un izstrādāt risinājumus, kā šo ietekmi novērst vai mazināt. Šī projekta ietvaros 2011. gadā tika pabeigti divi pētījumi „Ar klimata pārmaiņām saistīto hidroloģisko procesu patreizējā un potenciālā ietekme uz Rīgas pilsētas teritoriju” un „Lietusgāžu un sniega kušanas ūdeņu patreizējā un potenciālā ietekme uz Rīgas pilsētas teritoriju un tās applūšanu”.

Nemot vērā minēto pētījumu rezultātus, turpmāk tekstā tiek sniegts plūdu apdraudētāko objektu apraksts. Vērtējot tālajā nākotnē (pēc 2071. gada) radīto apdraudējumu, jāņem vērā, ka daļa no šobrīd eksistējošiem objektiem var būt likvidēti vai pārcelti, tādejādi novēršot potenciālo apdraudējumu. Tomēr jāatzīmē, ka var būt uzbūvēti vai izveidoti citi objekti, kas šobrīd tiek būvēti, plānoti vai vēl nemaz

nav paredzēti. Mūsdienās neviens no sociālās infrastruktūras objektiem šobrīd nav apdraudēts pie 50%, 20%, 10% un 5% applūšanas varbūtības.

Par visvairāk apdraudētajiem (applūšanas varbūtība 1%) uzskatāma Starptautiskā Rīgas sākumskola, kas atrodas Ķīpsalā, Zvejnieku ielā 12, Rīgas 46. arodvidusskola, kas atrodas Lielupes ielā 1, k.8, ambulatorās veselības iestāde „Bolderājas poliklīnika”, kas atrodas Kapteiņu ielā 7, (skat. 3.4.1. attēlu). Nākotnē, palielinoties plūdu apdraudētajai teritorijai, būtiski palielinās apdraudēto sociālās infrastruktūras objektu skaits, tādejādi, būs nepieciešams realizēt plūdu draudu samazināšanas pasākumus.

Gan mūsdienās, gan arī nākotnē no saimnieciskās darbības objektiem visvairāk apdraudēts ir A kategorijas atļauju saņēmumu uzņēmums – katlu māja „Daugavgrīva”, kas pieder AS „Rīgas siltums” un atrodas Lēpju ielā 4, un B kategorijas atļauju saņēmumu kokapstrādes uzņēmums „Korporācija Magnāts”, kas atrodas Daugavgrīvas ielā 83/89. Salīdzinoši augsta plūdu draudu pakāpe ir mūsdienās un saglabājas arī nākotnē SIA „Cemex” betona ražotnei, kas atrodas Podraga ielā 2, un SIA „Neste Latvija” automātiskajai degvielas uzpildes stacijai Lucavsalas ielā 1 (skat. 3.4.1. attēlu).

Mūsdienās un arī tuvā un tālā nākotnē stipri apdraudētas ir arī šādas piesārņoto vielu reģistrā uzskaitītas teritorijas, kuru applūšanas rezultātā iespējama naftas produktu un citu piesārņojošu vielu pastiprināta pārvietošanās un nekontrolēta izplūde, tai skaitā nav izslēgta to nokļūšana virszemes ūdeņos:

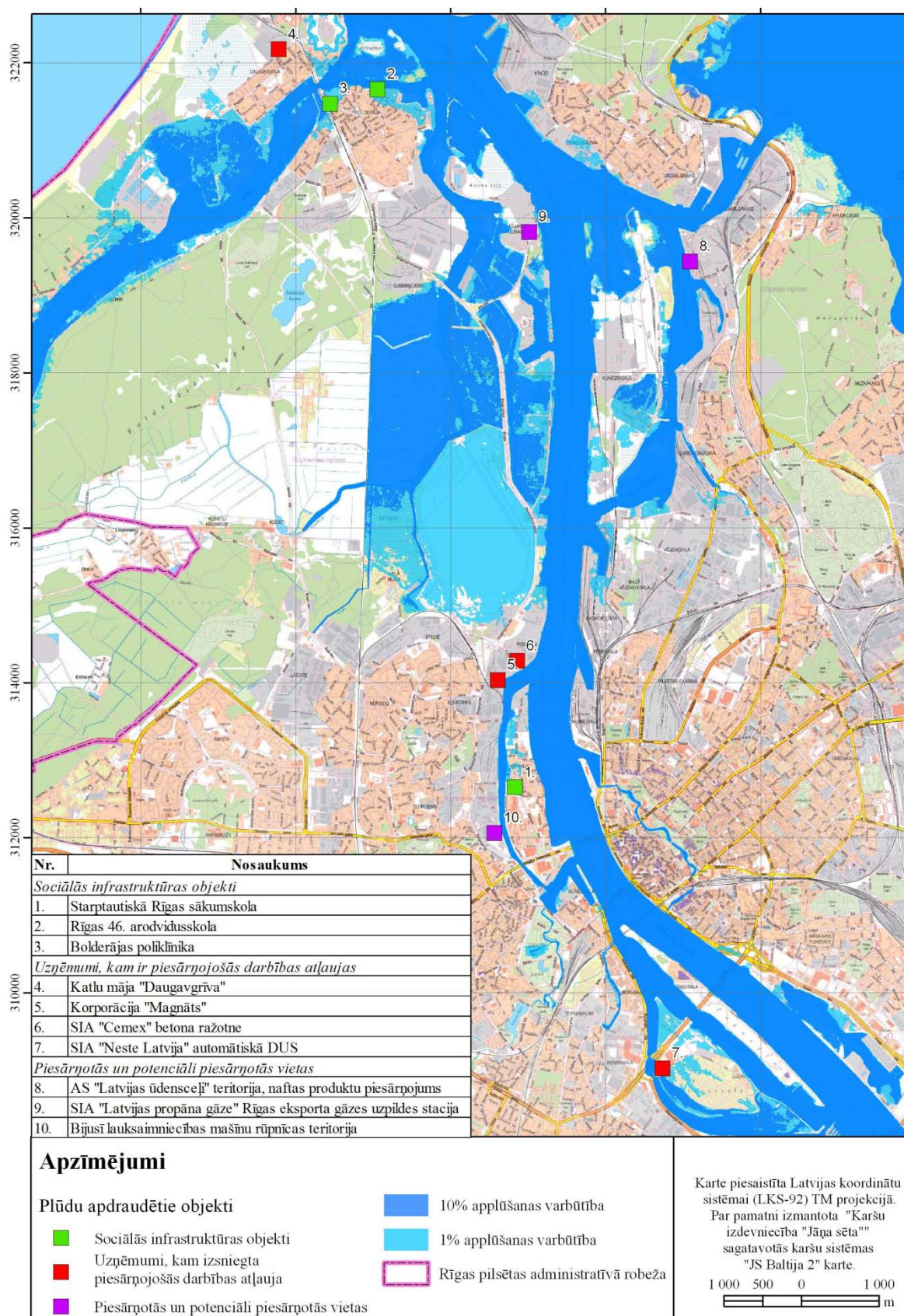
- A/S „Latvijas ūdensceļi” teritorija Tvaika ielā 39, kur konstatēts naftas produktu piesārņojums, kas, iespējams, pārplūdis no blakus esošās teritorijas,
- SIA „Latvijas propāna gāze” Rīgas eksporta gāzes uzpildes stacija REGUS, kur tiek veiktas darbības ar sašķidrināto gāzi un sašķidrinātās gāzes uzglabāšana, Zilā iela 20
- Bijusī lauksaimniecības mašīnu rūpnīcas teritorija Daugavgrīvas ielā 31, kurā atradās solventa un smērvielu pazemes tvertnes, pēc kuru demontāžas iespējamas noplūdes gruntī.

Nemot vērā Dabas aizsardzības plānus ĪADT, var secināt, ka iespējamā applūšana ne mūsdienās, ne arī tuvā vai tālā nākotnē neapdraud aizsargājamās dabas teritorijas un netraucē realizēt to aizsardzības funkcijas. Gluži pretēji – saskaņā ar šobrīd izstrādātajiem Dabas aizsardzības plāniem, šajās teritorijās ir pat vēlama periodiska applūšana, tādejādi nav pieļaujama tādu pretplūdu aizsargbūvju veidošana, kas pārtrauktu šo teritoriju periodisku applūšanu.

Pie dažādiem applūšanas scenārijiem iespējama vairāku mikroliegumu applūšana. Visvairāk plūdi ietekmē mikroliegumus, kas atrodas tiešā virszemes ūdens objektu tuvumā.

Iepriekšminētā LIFE projekta ietvaros tika izstrādāts „Plūdu riska pārvaldības plāns”. Plānam ir izstrādāts Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, par kuru 2012. gada

26. aprīlī Vides pārraudzības valsts birojs ir sniedzis atzinumu. Plūdu riska pārvaldības plāns Rīgas pilsētai ir apstiprināts ar Rīgas domes lēmumu Nr.5535, ar Rīgas domes lēmumu Nr.5534 apstiprinātas Metodoloģiskās vadlīnijas teritorijas plānošanai applūstošajās teritorijās.

3.4.1. attēls. Plūdu apdraudētie objekti Rīgas pilsētā

3.5 Bioloģiskā daudzveidība un apstādījumi

Saskaņā ar Rīgas attīstības programmā 2010.-2013.gadam iekļauto informāciju, gandrīz pusi (40,3%) no pilsētas teritorijas jeb 122,65 km² Rīgas pilsētā aizņem sauszemes dabas teritorijas un dabiskās virszemes ūdens sistēmas. Apstādījumu un dabas teritorijas ir: apstādījumi (parki, skvēri, priekšdārzi, pagalmu apstādījumi, ielu un dzelzceļa joslu apstādījumi, krastmalu joslu apstādījumi), meža parki, meži un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, mikroliegumi, apbūve ar apstādījumiem, kapsētas, virszemes ūdens objekti (ūdenstilpes un ūdensteces), kā arī ģimenes dārziņi kā zemes pagaidu izmantošanas veids.

Dabas un apstādījumu teritorijas sastopamas gan Rīgas vēsturiskajā centrā, gan ārpus tā. Rīgas vēsturiskajā centrā atrodas tikai apstādījumu teritorijas un neliela daļa apbūves ar apstādījumiem teritoriju un virszemes ūdens objektu, bet meži, mežaparki, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, mikroliegumi, lielākā daļa apbūve ar apstādījumiem teritoriju, kapsētas, lielākā daļa virszemes ūdens objektu un ģimenes dārziņi atrodas ārpus centra.

Rīgas teritorijā pašvaldības īpašumā ir 29 dārzi un parki, un 66 skvēri. Tos apsaimnieko Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas dārzi un parki” (Rīgas attīstības programma 2010. – 2013. gadam, aktualizēta 2010. gadā). Rīgas vēsturiskajā centrā ir 4 parki – Esplanāde, Kanālmalas parks (sastāv no 3 daļām), Kronvalda parks un Vērmanes dārzs.

RTIAN (Rīgas domes 18.08.2009. saistošie noteikumi Nr.5 „Grozījumi Rīgas domes 2005.gada 20.decembra saistošajos noteikumos Nr.34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi””) nosaka, ka Rīgā ir 10 meža parki:

1. Bolderājas meža parks;
2. Kleistu meža parks;
3. Imantas meža parks;
4. Anniņmuižas meža parks;
5. Mežaparks;
6. Biķernieku meža parks;
7. Šmerļa meža parks;
8. Ulbrokas meža parks;
9. Juglas meža parks;
10. Bābelītes meža parks.

Vienas no Rīgas pilsētas teritorijas bioloģiskas daudzveidības saglabāšanai būtiskākajām teritorijām ir meži. Rīgas pilsētas robežās ir vairāk kā 5500 ha meža. Meži ir sadalīti vairākos masīvos, kurus nošķir ūdeņi vai dzīvojamie rajoni. Lielākie Rīgas mežu masīvi ir Kleistu - Bolderājas, Vecāķu - Vecdaugavas, Biķernieku, Buļļu, Imantas, Mežaparka, Mārupes un Juglas masīvs⁹.

⁹ Rīgas teritorijas plānojuma 2006.-2018. gadam grozījumu stratēģiskā IVN vides pārskats, 2009

Rīgas pilsētā ir šādas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas:

- dabas parks „Piejūra”
- dabas liegums „Krēmeri”
- dabas liegums „Vecdaugava”
- dabas liegums „Jaunciems”
- dabas pieminekļi (aizsargājamie koki)

Dabas parka „Piejūra” teritorija atrodas ne tikai Rīgā, bet arī Carnikavas un Saulkrastu novados (dabas parka kopējā platība ir apmēram 4315 ha). Tas dibināts 1962. gadā, lai saglabātu kāpu mežus, priekškāpas un pludmali, kuriem ir liela nozīme piekrastes dabas saglabāšanā un iedzīvotāju atpūtas nodrošināšanā. Šobrīd dabas parks aizņem lielāko daļu Rīgas līča piekrastes Rīgas pilsētā. Dabas parka robežas apstiprinātas ar Latvijas Republikas 09.03.1999. (ar grozījumiem līdz 20.09.2011.) Ministru kabineta noteikumiem Nr. 83 „Noteikumi par dabas parkiem” un 2006. gada 14. marta Ministru kabineta noteikumiem Nr. 204. „Dabas parka „Piejūra” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Dabas parkā „Piejūra” izdalītas četras funkcionālās zonas: regulējamā režīma (mikroliegumu) zona, dabas lieguma zona, dabas parka zona un neitrālā zona. Regulējama režīma zona ietver sugu un biotopu aizsardzībai nozīmīgas teritorijas, galvenokārt mazskartos meža biotopus. Dabas lieguma zonā Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā iekļauti trīs dabas liegumi „Vakarbulļi” un „Daugavgrīva”, piekrastes josla pie Lielupes grīvas un Mīlestības saliņa. Neitrālajā zonā ir ietverta Vakarbulļu apbūve, LR Aizsardzības ministrijas īpašums Bulļu salā un atsevišķas vietas Mangaļsalā. Visa pārējā dabas parka teritorija iekļauta dabas parka zonā. Dabas parkam „Piejūra” 2004. gadā ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns, kas ir spēkā līdz 2015. gadam.

Dabas liegums „Krēmeri” ir dibināts 1993. gadā kā vietējas nozīmes dabas liegums ar mērķi saglabāt un aizsargāt putniem nozīmīgu ligzdošanas vietu Rīgas pilsētā. 1999. gadā liegumam piešķirts valsts nozīmes dabas lieguma statuss. Dabas lieguma platība ir 15 ha, un tas pilnībā ietilpst Rīgas brīvostas teritorijā starp Krēmeriem un Volejiem. Dabas liegumam „Krēmeri” ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns 2007. – 2016. gadam.

Dabas liegums „Vecdaugava” dibināts 1984. gada kā kompleksais dabas liegums, lai aizsargātu tajā sastopamās retās augu un dzīvnieku sugas. Lieguma teritorija pakāpeniski paplašināta, sasniedzot kopējo platību 233 ha. Dabas liegums „Vecdaugava” dienvidu un dienvidrietumu daļā robežojas (Laivinieku iela) ar Rīgas brīvostu. 2003. gadā liegumam izstrādāts dabas aizsardzības plāns, kas ir spēkā līdz 2009. gadam (pagarināts līdz 2013. gada beigām).

Dabas liegums „Jaunciems” dibināts 1993. gadā, lai aizsargātu retas augu un dzīvnieku sugas, biotopus, kultūrvēsturiskas ainavas un nodrošinātu iedzīvotājus ar rekreācijai un izglītībai piemērotām vietām pilsētvidē, un tas sastāv no trim atsevišķām teritorijām ar kopējo platību 320 ha. Ir izstrādāts lieguma dabas aizsardzības plāns 2004. – 2009. gadam (pagarināts līdz 2013. gada beigām).

Dabas parks „Piejūra”, dabas liegums „Vecdaugava” un dabas liegums „Jaunciems”, saskaņā ar 02.03.1993. (ar grozījumiem līdz 28.04.2011.) likumu „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, ir iekļauti Latvijas Natura 2000 Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā. Dabas parka „Piejūra” Natura 2000 vietas kods ir LV0301700, un tā ir C tipa teritorija – teritorija, kas noteikta īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai. Dabas lieguma „Vecdaugava” Natura 2000 vietas kods ir LV0518300, un tā ir B tipa teritorija – teritorija, kas noteikta īpaši aizsargājamo sugu, izņemot putnus, un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai. Dabas lieguma „Jaunciems” Natura 2000 vietas kods ir LV0524600, un tā ir B tipa teritorija – teritorija, kas noteikta īpaši aizsargājamo sugu, izņemot putnus, un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai.

Saskaņā ar Dabas datu pārvaldības sistēmā „Ozols” atrodamo informāciju, Rīgas pilsētas robežās nodibināti 12 mikroliegumi dažādu augu un dzīvnieku sugu aizsardzībai. Saskaņā ar 30.01.2001. Ministru kabineta noteikumu Nr.45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” 41. punktu, informāciju par mikroliegumā esošo īpaši aizsargājamo sugu un biotopu atradnēm drīkst izplatīt tikai ar Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra atļauju. Dažādos informācijas avotos atrodama atšķirīga informācija par mikroliegumu skaitu, bet tas skaidrojams ar to, ka trīs mikroliegumi sastāv no vairākām teritorijām. Neviens no mikroliegumiem neatrodas pilsētas centrā. Četri mikroliegumi atrodas Mangaļu pussalā, divi – pie Vecāķiem, trīs – Ķīšezera apkārtnē, divi Juglas ezera apkārtnē, bet viens – Spilves pļavās.

Vēl no bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas viedokļa nozīmīgas teritorijas ir Daugavas salas, kas atrodas ārpus vēsturiskā Rīgas centra. Žurku sala ir nozīmīga teritorija putnu aizsardzībai. Bioloģiski vērtīgas teritorijas atrodamas arī savstarpēji savienotajās Kundziņsalā, Rutku salā un Kurpnieksalā. Kundziņsalas dienvidaustrumu daļā atrodas mazstāvu un savrupmāju dzīvojamās apbūves teritorija. Salas ziemeļaustrumos atrodas daļēji izmantoti ģimenes dārziņi. Lielāko salas daļu aizņem slapjās pļavas un krūmāji. Kurpnieku salā un Kundziņsalas centrālajā daļā ir divi nelieli meža puduri. Kaut gan īpaši aizsargājamas augu sugas un biotopi šeit nav konstatēti, salas austrumos esošo mežaudzi, kas klasificējama kā primārais mežs, var uzskatīt par bioloģiski vērtīgu un cilvēka maz pārveidotu teritoriju. Kundziņsalā konstatēta Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājamas putnu sugas stepes čipstes (*Anthus campestris*) ligzdošana. 2007. gadā Kundziņsalas dienviddaļā tika konstatēta arī Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājamas putnu sugas jūras zīriņa (*Sterna paradisaea*) ligzdošana. Kurpnieksalas nelielie līči un vecupes ir nozīmīgas putnu ligzdošanas un uzturēšanās vietas to migrācijas laikā.

Spilves pļavas ir nozīmīga teritorija gan putnu, gan augu aizsardzībai. Pļava uz rietumiem no Bolderājas dzelzceļa ir kultivēts zālājs. Te nav konstatētas aizsargājamas augu sugas un biotopi. Augu sugu un biotopu daudzveidības ziņā nozīmīgākā ir lidlauka teritorijas pļava. Pļavas dienvidrietumu daļā sastopamas neielaboto pļavu indikatorsugas. Šī pļava atzīstama par bioloģiski vērtīgu un atbilst Eiropas nozīmes aizsargājamam biotopam 6510 Mēreni mitras pļavas. Pļavas

nepļautajā dienvidrietumu daļā konstatētas īpaši aizsargājamas sugas – jumstiņu gladiola (*Gladiolus imbricatus*) un dzegužpīrkstīte (*Dactylorhiza* sp.). Abas ir Latvijā īpaši aizsargājamas sugas. Saskaņā ar Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datiem, šajā teritorijā varētu būt konstatējama vēl viena Latvijā īpaši aizsargājama suga – Sibīrijas skalbe (*Iris sibirica*). Šī suga ir sastopama reti, mitrās pļavās, krūmājos. Tai piemērots biotops Spilves pļavās ir mitrie zālāji un krūmāji uz austrumiem un dienvidaustrumiem no Hapaka grāvja un Spilves lidlauka pļavā.

Salīdzinoši mazpārveidoti biotopi konstatēti divās Spilves pļavu daļās – starp Bolderājas dzelzceļu un Hapaka grāvi un Spilves lidlauka teritorijā. Abās platībās novērotas dabiskām un mazpārveidotām pļavām raksturīgu putnu sabiedrības – grieze (*Crex crex*), kuitala (*Numenius arquata*), dzeltenā cielava (*Motacilla flava*), kārklu ķauķis (*Locustella naevia*), upes ķauķis (*Locustella fluviatilis*) u.c. Galvenais Spilves pļavu dabas aizsardzības vērtības rādītājs ir šeit ligzdojošo griestu populācijas lielums. Grieze ir Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājama suga. Pēc griestu populācijas lieluma Spilves pļavas atbilst putniem starptautiski nozīmīgo vietu kritērijiem.

2007. gadā konstatēts, ka Rīnūžu ostā ligzdo šādas Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājamas putnu sugas – mazais zīriņš (*Sterna albifrons*), jūras zīriņš (*Sterna paradisaea*) un sudrabkaija (*Larus argentatus*). Sudrabkaiju ligzdošana 2007. gadā konstatēta arī Sarkandaugavā. Daugavas grīvas krastu fortifikācijas būvju teritorijā Daugavgrīvā un Mangaļsalā un Daugavgrīvas cietoksnī konstatētas vairākas Latvijā un Eiropā aizsargājamas sīkspārņu sugas. Tā uzskatāma par otro lielāko sīkspārņu ziemošanas vietu Latvijā.

No dabas pieminekļiem Rīgā atrodas vairāk kā 900 valsts un vietējās nozīmes dižkoki. Šobrīd Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta datu bāzē ir reģistrēti 305 valsts nozīmes dižkoki un 667 vietējas nozīmes dižkoki. Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu iepriekšējās redakcijas 1.pielikumā „Aizsargājamie svešzemju koki un dižkoki” bija uzskaitīti 114 aizsargājami koki. Turklāt Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojumā (2006) izdalīti ainviski vērtīgie koki, ko vēlams saglabāt jebkādā attiecīgā zemes gabala attīstībā. Vietējas nozīmes dižkoku aizsardzībai jāievēro RD 10.03.2005. pieņemtie saistošie noteikumi Nr. 94 „Rīgas pilsētas aizsargājamo koku aizsardzības un uzturēšanas noteikumi”. Valsts nozīmes vietējo un svešzemju sugu dižkoku aizsardzības un uzturēšanas kārtību nosaka Ministru kabineta 2010.gada 16.aprīļa noteikumi Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

Zināma loma dabas daudzveidības veicināšanā pilsētā ir apbūvei ar apstādījumiem, kapsētām un ģimenes dārziņiem, kuri pārsvarā atrodas ārpus Rīgas vēsturiskā centra. Šīs teritorijas kalpo arī pilsētas mikroklimata uzlabošanai.

Nozīmīgas vietas bioloģisko vērtību saglabāšanai Rīgā ir virszemes ūdens objekti (ūdenstilpes un ūdensteces). Saskaņā ar Rīgas attīstības programmā 2010.-2013.gadam iekļauto informāciju, visi hidroloģiskie objekti kopā aizņem 15,7% no

pilsētas platības. Pilsētas kopējais upju garums ir 96,4 km. Nozīmīgākais ūdens objekts Rīgā ir Daugava. Daugavas garums pilsētas robežās ir ~31 km, platums pie tiltiem ~700 m, dziļums tiltu rajonā ir 6–7 m, lejpus tiem līdz ietekai jūrā dziļums ir 8–15 m. Lielākās Daugavas pietekas ir Mīlgrāvis un Buļļupe. No galvenās gultnes ir vairāki atzari un attekas: Mazā Daugava, Bieķengrāvis, Zunds, Hapaka grāvja lejtece, Beķera grāvis, Kojusalas grāvis, Sarkandaugava, Vecdaugava. Rīgas ziemeļaustrumos un ziemeļos atrodas divi lieli ezeri – Juglas ezers (5,7 km²) un Ķīšezers (17,4 km²). Pilsētas teritorijā ir daudz nelielu ezeru: Bābelītis (6,9 ha), Gaiļezers (7,6 ha), Linezers (2,3 ha), Velnezers (3,5 ha); dīķi (Māras dīķis, platība 5 ha) un citas ūdenstilpes.

3.6 Kultūrvēsturiskie objekti un to aizsardzība

Latvijas Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļauti vairāk kā 8600 pieminekļi, kas iedalīti sekojošās grupās: pilsētībūvniecības, arheoloģijas, arhitektūras, mākslas un vēstures pieminekļi. No tiem Rīgas pilsētas administratīvajās robežās atrodas 1666 kustamie un nekustamie kultūras pieminekļi, no kuriem 743 ir valsts nozīmes – 4 pilsētībūvniecības, 2 arheoloģijas, 244 arhitektūras, 452 mākslas, 41 vēstures pieminekļi – un 923 vietējās nozīmes, no kuriem 4 arheoloģijas, 917 arhitektūras, 1 mākslas un 1 vēstures pieminekļi. Pastāv arī saraksts ar 1183 jaunatklātajiem pieminekļiem, kuru aizsardzībai nepieciešams pieņemt normatīvos dokumentus. Valsts kultūras pieminekļu sarakstā iekļauti Rīgas pilsētas teritorijā esošie kultūras pieminekļi gan kā atsevišķi savrupesoši objekti, gan arī kā kompleksi pilsētībūvniecības pieminekļi un apbūves aizsardzības teritorijas.¹⁰ Aizsargājamo kultūras pieminekļu un citu kultūrvēsturiski nozīmīgu teritoriju (piemēram, apbūves aizsardzības zonu) atrašanās vietas attēlotas Rīgas teritorijas plānojuma kartē „Galvenās aizsargjoslas un citi zemesgabalu izmantošanas aprobežojumi”.

No aizsargājamajiem kultūras pieminekļiem lielākās platības aizņem **pilsētībūvniecības pieminekļi**, to sastāvdaļas ir: pilsētu plānojums (ielas un laukumi to apbūves līnijās), celtnes, kulta celtnes, dzīvojamās ēkas, sabiedriskās ēkas, aizsardzības un inženiertehniskās būves, tautas celtniecības objekti, kapsētas dārzi un parki. Rīgā reģistrēti 5 pilsētībūvniecības pieminekļi: Rīgas vēsturiskais centrs; Pārdaugavas apbūves fragments (Nometņu iela, Meža iela, E.Smilģa iela, Talsu iela); Mežaparks, Ķīpsalas vēsturiskā apbūve, Kalnciema ielas koka apbūve. Visi 5 pilsētībūvniecības pieminekļi ir valsts nozīmes.

Visvairāk Rīgā ir tieši **arhitektūras pieminekļi**. Pēc VKPAI klasifikācijas arhitektūras pieminekļi ir: celtnes, kulta celtnes, dzīvojamās ēkas, sabiedriskās ēkas, aizsardzības un inženiertehniskās būves, tautas celtniecības objekti, kapsētas, dārzi un parki. Pēc VKPAI datiem 2003. gadā Rīgā ir 1166 arhitektūras pieminekļi no kuriem 257 ir valsts nozīmes. Rīgas arhitektūras mantojumā ir sastopami gandrīz visi stili: romānika, gotika, baroks, rokoko, klasicisms, eklektisms, jūgendstils, neoklasicisms, funkcionālisms un Art-Deco. Īpaši jāatzīmē jūgendstilu, kura koncentrācija pilsētas centrā sasniedz 40% no apbūves, kā arī priekšpilsētu koka apbūvi, kuru daudzi

¹⁰ Dati par aizsargājamo kultūras pieminekļu skaitu – no www.mantojums.lv

ārvalstu speciālisti atzinuši par unikālu laikmeta liecību. Vairums arhitektūras pieminekļu koncentrēti Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijā. 20. gadsimtā lielākā daļa Rīgas vēsturiskā centra jau bijusi apbūvēta, līdz ar to jaunāko laiku stilus – funkcionālismu, modernismu, postmodernismu – tajā pārstāv atsevišķas ēkas, nevis vienoti arhitektūras ansambļi.

Mākslas pieminekļi ir tēlotājas, dekoratīvās un lietišķās mākslas darbi un mākslas amatniecības izstrādājumi, kas raksturo vēsturisko stilu periodus un latviešu nacionālo mākslu, arī: pieminekļi un skulptūras, kas uzcelti Latvijas Republikas teritorijā un ir veltīti nozīmīgu notikumu un ievērojamu personību atcerei, kā arī kapu pieminekļi, glezniecības un dekoratīvās glezniecības darbi, altārglezņas, sienu un griestu, pareizticīgo un vecticībnieku baznīcu ikonas, dekoratīvā glezniecība baznīcu iekārtu ansambļu sastāvā, stājgrafikas un iespaidgrafikas darbi, objekti, kas raksturo vēsturiskos mākslas stilus, saturot informāciju par citu reģionu mākslas parādībām. Pēc VKPAI datiem Rīgā ir 453 mākslas pieminekļi, no kuriem 452 valsts nozīmes.

Arheoloģijas pieminekļi ir: senās dzīves vietas (apmetnes, ciemi, pilskalni, ezera mītnes, viduslaiku mūra pilis, vēsturiskais slānis), dažāda veida senkapi un to virszemes veidojumi, viduslaiku kapsētas, kulta vietas, hidrotehniskās būves, ceļi, ražotņu paliekas, depozi, senās kauju, apspriežu, tiesu un pulcēšanās vietas, kuģi un to kravas, senie priekšmeti, kas ir roku darbs. Arheoloģijas pieminekļi var atrasties zemē, virs zemes vai ūdenī un tiek pētīti ar arheoloģiskām metodēm. Rīgas teritorijā ir 6 arheoloģiskie pieminekļi, no tiem 2 valsts nozīmes. Nozīmīgākais ir Vecrīgas arheoloģiskais komplekss teritorijā starp 11. novembra krastmalu, K. Valdemāra ielu, Aspazijas un Basteja bulvāriem un 13. janvāra ielu. Minētajā teritorijā līdz ar arheoloģisko kultūrslāni kā aizsargājami objekti ietilpst jebkuras vēsturiskās konstrukcijas un to paliekas un viduslaiku un jauno laiku kapsētas.

Vēstures pieminekļi ir teritorijas, vietas, ēkas, būves, priekšmeti, kas var nodrošināt Latvijas vēstures nozīmīgāko notikumu un personu piemiņas glabāšanu. Tie saistīti ar: valsts iekārtas izmaiņām un valsts vadītāju piemiņas vietām, kultūras un sabiedrisko kustību (biedrību, organizāciju, partiju u.tml.) attīstību un kultūras darbinieku piemiņas un apbedījumu vietām, zinātnes, izglītības, tehnikas, amatniecības, lauksaimniecības un rūpniecības attīstību, karadarbību, pretošanās kustību un civiliedzīvotāju iznīcināšanu. Pēc VKPAI datiem Rīgā ir 42 vēstures pieminekļi no tiem 41 valsts nozīmes. Kā raksturīgus piemērus var minēt Aleksandra vārtus Viesturdārzā, pieminekli A.Čakam, Nacionālo teātri u.c. Bez tam Rīgā ir 7 valsts nozīmes vēsturiska notikuma vietas.

Kopējā kultūrvēsturisko pieminekļu klasifikācijā neietilpst **industriālais mantojums**. 1986. gadā tika izveidots saraksts, kurā bija 58 vietējās nozīmes tehnikas pieminekļi Rīgā. Kā nozīmīgus industriālā mantojuma objektus var minēt rūpnīcas VEF galvenā korpusa ēkas, Ugunsdzēsēju depo, Centrāltirgus paviljonus, Daugavas molus u.c.

Rīgas pilsētas teritorijas plānojumā 2006.-2018. gadam (ar grozījumiem) noteiktas arī **15 apbūves aizsardzības teritorijas**, kurām piemēro atšķirīgus apbūves nosacījumus, un noteikts **aizsargājamas apbūves statuss**.

Rīgas kultūrvēsturiskais mantojums ir atzīts arī no starptautisko ekspertu puses, un 1997. gada 4. decembrī **Rīgas vēsturiskais centrs** tika iekļauts UNESCO Pasaules kultūras mantojuma aizsargājamo pieminekļu sarakstā kā Pasaules kultūras mantojuma vieta Nr. 852. Pasaules kultūras un dabas mantojuma komiteja ir atzinusi, ka „Rīgas vēsturiskajam centram, kuru veido salīdzinoši labi saglabāties viduslaiku un vēlāko laiku pilsētas struktūra, ir ievērojama universāla vērtība, un to rada viduslaiku apbūve, jūgendstila arhitektūras daudzums un kvalitāte, kurai līdzīgas nav citur pasaulē, kā arī 19.gadsimta koka arhitektūra”. Rīgas vēsturiskā centra teritorija ir 435 hektāri jeb 1,4% pilsētas teritorijas, un tajā atrodas ap 4000 ēku. Nozīmīgākie kultūras mantojuma elementi Rīgas vēsturiskajā centrā ir:

- Pilsētas struktūra jeb audums, kuru veido ēkas, ielas, laukumi, parki, ūdenskrātuves u.c. elementi;
- Arheoloģiskais mantojums;
- Arhitektūras mantojums;
- Publiskā ārtelpa.

Rīgas vēsturiskajā centrā atrodas Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļautie:

- divi valsts nozīmes pilsētbūvniecības pieminekļi – „Rīgas pilsētas vēsturiskais centrs” (valsts aizsardzības Nr. 7442) un „Ķīpsalas vēsturiskā apbūve” (valsts aizsardzības Nr. 8327);
- 928 ēkas arhitektūras pieminekļi (289 valsts nozīmes arhitektūras pieminekļi un 639 vietējas nozīmes arhitektūras pieminekļi);
- 12 arhitektūras pieminekļi (3 valsts nozīmes arhitektūras pieminekļi un 9 vietējās nozīmes arhitektūras pieminekļi);
- valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis „Vecrīgas arheoloģiskais komplekss” (valsts aizsardzības Nr. 2070).

Šie kultūras pieminekļi un to robežas attēlotas Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma tematiskajā kartē „Kultūrvēsturiskie ansambļi un kultūras pieminekļi RVC un tā aizsardzības zonā”.

Kultūras pieminekļu aizsardzību nodrošina gan valsts līmeņa normatīvie akti, gan Rīgas pilsētas plānošanas dokumenti un saistošie noteikumi. Svarīgākie no tiem ir likums „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” (12.02.1992., ar grozījumiem līdz 01.07.2011.), 26.08.2003. (ar grozījumiem līdz 06.08.2011) Ministru kabineta noteikumi Nr. 474 „Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu” un Aizsargjoslu likums (05.02.1997., ar grozījumiem līdz 01.12.2011.). Rīgas administratīvajā teritorijā visiem kultūras pieminekļiem, kas atrodas pilsētbūvniecisko pieminekļu teritorijā, aizsargjosla (aizsardzības zona) ir nulle, jo to saglabāšanu un aizsardzību nodrošinās teritorijas plānojuma risinājumi. Rīgas

vēsturiskais centrs kā vērtīga un aizsargājama kompleksa teritorija izdalīts arī likumdošanā – 29.05.2003. likums „Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likums” (ar grozījumiem līdz 01.01.2011.) un 08.03.2004. (ar grozījumiem līdz 13.08.2011.) Ministru kabineta noteikumi Nr. 127 „Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības noteikumi”.

Rīgas domes saistošajos noteikumos Nr. 34 (ar grozījumiem 18.08.2009.) noteiktas prasības kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzībai (4. nodaļa). Ņemot vērā Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas izcilo kultūrvēsturisko vērtību, tam ir izstrādāts atsevišķs teritorijas plānojums un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi (07.02.2006. saistošie noteikumi Nr. 38), kuros detalizēti regulēta kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzība un teritorijas izmantošana. Iespējamās šī dokumenta grozījumu ietekmes uz kultūrvēsturisko mantojumu apskatītas 5. nodaļā.

3.7 Atkritumu daudzums, raksturojums un to apsaimniekošana

Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanu regulē Atkritumu apsaimniekošanas likuma (28.10.2010. ar grozījumiem 16.12.2010.) normas, kā arī Rīgas domes saistošo noteikumu Nr. 34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” (ar grozījumiem 18.18.2009.) 3.12. nodaļa „Atkritumu tvertņu novietnes un atkritumu savākšanas laukumi”. Rīgas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības mērķus nosaka 2004. gadā izstrādātais un 2006. gadā pārskatītais un apstiprinātais „Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas plāns 2006.-2012. gadam”. Šī plāna pamatnostādnes ir:

- atkritumu daudzuma samazināšana, tos iespējami plaši dalīti vācot un apsaimniekojot;
- atkritumu droša noglabāšana, izvēloties starp divām alternatīvām: jaunas poligona vietas meklēšanas uzsākšana vai atkritumu šķirošanas līnijas un atkritumu dedzināšanas izveide;
- atkritumu ražošanas un apsaimniekošanas uzskaites, reģistrācijas un kontroles sistēmas attīstība, ieviešot atkritumu ražotāju reģistru, pilnveidojot uzskaiti un kontroli.
- nodrošināt kvalitatīvu pakalpojumu iedzīvotājiem.

Šobrīd Rīgas pilsētā nav spēkā speciāli pašvaldības saistošie noteikumi, kas regulētu atkritumu apsaimniekošanu, jo 03.07.2007. pieņemtie Rīgas domes saistošie noteikumi Nr. 86 „Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas noteikumi”, kas stājās 22.10.2002. saistošo noteikumu vietā, tika apturēti ar 06.11.2007. Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas rīkojumu, pamatojoties uz pretrunām ar augstāk stāvošiem normatīvajiem aktiem.

Pašlaik Rīgas pilsētā tiesības savākt sadzīves atkritumus ir šādiem uzņēmumiem¹¹:

- SIA „L&T”;

¹¹ <http://mvd.riga.lv/lv/vide/atkritumi/>

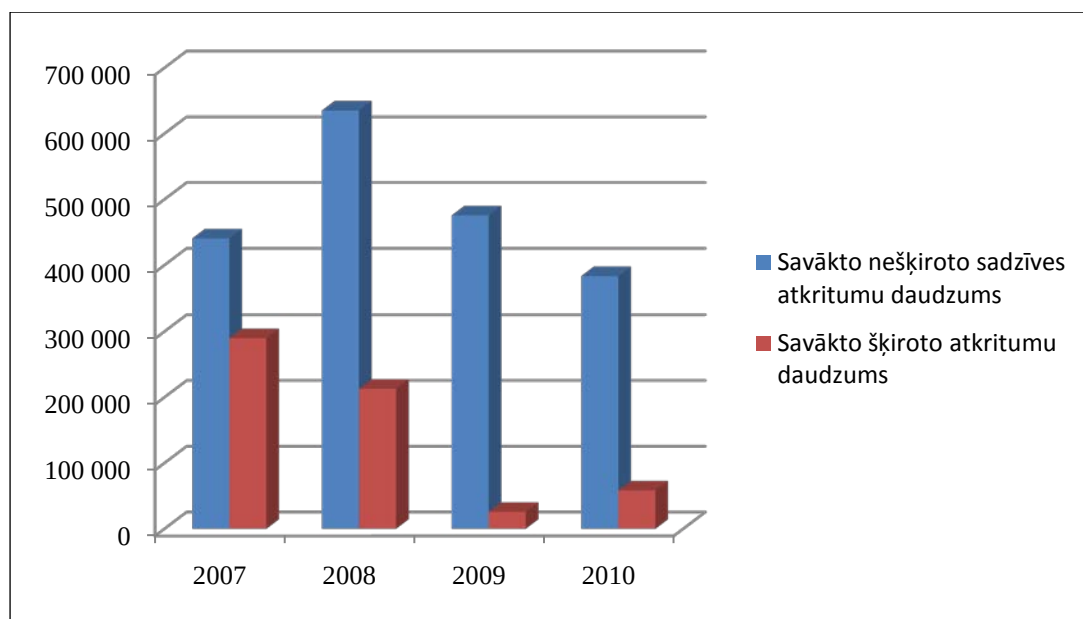
- SIA „Veolia vides serviss” (bij. SIA „Nelsens”);
- SIA „EKO Rīga”;
- SIA „Cleanaway”;
- PS „Exto D”.

Sadzīves bīstamo atkritumu savākšanai no iedzīvotājiem Rīgas pilsētā ir izveidoti 5 bīstamo atkritumu nodošanas punkti, kā arī papildus iespējams šos atkritumus nodot komersantiem, kuri nodarbojas ar specializēto atkritumu savākšanu (B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas atkritumu pārstrādei un šķirošanai Rīgas pilsētā piešķirtas 17 uzņēmumiem). Sadzīves atkritumu šķirošanai Rīgas pilsētā iedzīvotāju vajadzībām kopumā ir uzstādītas ~3200 tvertnes dalītiem sadzīves atkritumiem.

Atbilstoši Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas plāna 2006.-2012. gadam vadlīnijām, galvenās problēmas saistībā ar atkritumu apsaimniekošanu ir pilsētā saražotais atkritumu daudzums un nepieciešamība to samazināt, atkritumus vācot un apsaimniekojot dalīti; tāpat arī par problēmātiska ir precīza atkritumu daudzuma uzskaite un analīze.

3.7.1. tabula. Rīgas pilsētā savākto atkritumu daudzums (pēc RD Mājokļu un vides departamenta sniegtās informācijas)

	2007	2008	2009	2010
Savākto nešķiroto sadzīves atkritumu daudzums (tonnas)	440 493	635 047	475 448	383 262
Savākto šķiroto atkritumu daudzums (tonnas)	289 779	212 869	25 556	58 328
Papīrs un kartons	86505	15321	5131	24906
Stikls	302	8872	3915	6845
Koksne, kas nesatur bīstamas vielas	51	508	824	215
Plastmasa	2635	5974	3599	8695
Metāla iepakojums		284	2	13
Dārzu un parku atkritumi („zaļie”)	25473	9177	1988	3640
Liela izmēra atkritumi, lieltgabari	174813	172734	10098	14014

3.7.1. attēls. Rīgas pilsētā savākto šķirotu un nešķirotu atkritumu daudzums, tonnas gadā (pēc RD Mājokļu un vides departamenta sniegtās informācijas)

Kā redzams 3.7.1. tabulā un 3.7.1. attēlā, Rīgas pilsētā salīdzinoši maz tiek savākti šķirotie atkritumi, lai arī kopējais savākto atkritumu apjoms kopš 2008. gada ir samazinājies. Eiropas Savienības Atkritumu struktūrdirektīva (2008/98/EC) nosaka, ka līdz 2020. gadam dalībvalstīm ir jāpārstrādā 50% sadzīves atkritumu, savukārt, Rīgā 2010. gadā dalīti tikuši savākti tikai 13,2% no kopējā atkritumu daudzuma.

3.8 Paaugstinātas bīstamības objekti

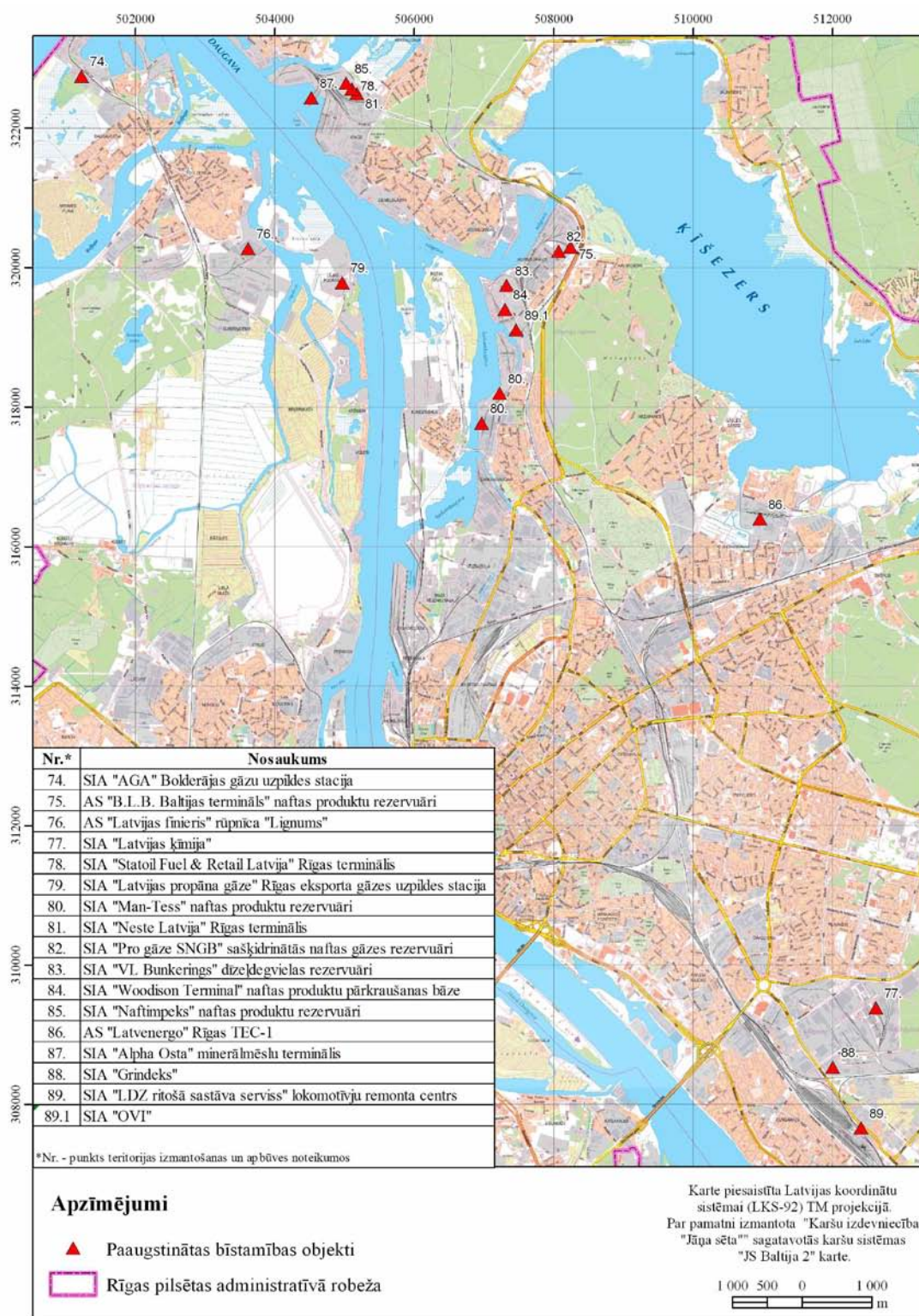
2009. gada 2. jūnijā VPVB izsniedza atzinumu Nr. 17 „Par Rīgas teritorijas plānojuma 2006.-2018. gadam grozījumu Vides pārskatu”. Vides pārskatā tika norādīts, ka Rīgas teritorijas plānojuma grozījumi ievieš un nosaka ierobežojuma zonas ar noteiktiem jaunās apbūves un izmantošanas ierobežojumiem paaugstināta rūpnieciskā objektiem, tādējādi teritorijas plānojumā ir iestrādātas prasības, ņemot vērā uzņēmumu izstrādātās rūpniecisko avāriju riska novēršanas programmas vai drošības pārskatus un vienlaikus ievērojot piesardzības principu, nosakot ierobežojumu zonas. VPVB norādīja, ka ierobežojumu zonas nosaka, pamatojoties uz prognozes rezultātiem par iespējami apdraudēto teritoriju lielas rūpnieciskas avārijas (tai skaitā bīstamo vielu noplūdes, ugunsgrēka vai sprādziena) gadījumā paaugstināta riska objektā. Tā kā paaugstināta riska objektu darbībā komerciālu un citu apstākļu dēļ tiek realizētas pārmaiņas un tiek arī veikti rūpniecisko avāriju riska samazināšanas pasākumi, tad iespējama apdraudējums var tikt samazināts, bet var arī palielināties, īpaši, ja objektā tiek palielināts bīstamo vielu apjoms vai uzsāktas darbības ar bīstamākām vielām, produktiem vai izstrādājumiem, kas ņemams vērā turpmākajā plānošanas procesā.

Eiropas Padomes 1996. gada 9. decembra Direktīvas 96/82/EC („Seveso II” Direktīva) par smagu nelaimes gadījumu briesmu pārzināšanu, kas saistīti ar bīstamām vielām, mērķis ir nepieļaut smagus nelaimes gadījumus, kas saistīti ar bīstamām vielām, kā arī mazināt to sekas ietekmē uz cilvēkiem un vidi. Seveso II Direktīvas 12. pants nosaka, ka zemes lietošanas politikā ir jāņem vērā un jānovērš lielas avārijas un jāierobežo to sekas. Veicot teritorijas attīstības plānošanu, ir jāievieš atbilstoši attālumi starp direktīvā noteiktajiem uzņēmumiem un apdzīvojamiem rajoniem, sabiedriski izmantojamām zonām un īpaši aizsargājamām dabas zonām.

Lai izpildītu prasības, kas noteiktas Direktīvā 98/82/EC, kurā grozījumi izdarīti ar direktīvu 2003/105/EC (Seveso II), LR ir izdoti Ministru kabineta 2005. gada 19. jūlija noteikumi Nr. 532 „Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem” (ar grozījumiem pieņemtiem līdz 20.09.2011.). Noteikumi nosaka ar bīstamajām ķīmiskajām vielām un bīstamajiem ķīmiskajiem produktiem saistīto rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumus, kā arī vielas un produktus (atkarībā no to daudzuma un bīstamības pakāpes), uz kuriem šī kārtība un pasākumi attiecas.

Ministru kabineta 18.09.2007. noteikumi Nr.626 „Noteikumi par paaugstinātas bīstamības objektu noteikšanas kritērijiem un šo objektu īpašnieku (valdītāju, apsaimniekotāju) pienākumiem riska samazināšanas pasākumu nodrošināšanai” nosaka paaugstinātas bīstamības objektu noteikšanas kritērijus un šo objektu īpašnieku (valdītāju, apsaimniekotāju) pienākumus riska samazināšanas pasākumu nodrošināšanai.

Šobrīd Rīgas teritorijā ir izdalīti 17 objekti (skat. 3.8.1. attēlu).

3.8.1. attēls. Paaugstinātas bīstamības objekti Rīgas teritorijā (atbilstoši SEVESO Direktīvas prasībām)

4 AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTU SAISTĪTĀS VIDES JOMAS

4.1 Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas kultūrvēsturiskās vērtības

Attiecībā uz RVC un tā aizsardzības zonu, Grozījumos, uz ko attiecas šis SIVN, tiek veiktas šādas galvenās izmaiņas:

- RVC un tā AZ teritorijas plānojuma sastāvā izdoto saistošo noteikumu Nr. 38 (RVC un tā aizsardzības zonas TIAN) tekstuālajā daļā:
 - pārveidota 6.3. nodaļa „Noteikumi RVC un tā AZ atšķirīgajās daļās”, kurā ir iestrādāti pamatnosacījumi atļauto stāvu skaita izmaiņām; papildināti izmantošanas nosacījumi Pārdaugavā un Daugavas salās, izmantojot 2010. gada projektēšanas biroja ARHIS darbu „Daugavas kreisā krasta silueta koncepcijas pilsētvides veidošanas noteikumi”;
 - izveidota nodaļa 5.8. „Ūdens teritorija”, kuras nosaka plānoto atļauto izmantošanu ūdens teritorijās un krastmalās.
- Precizētas RVC un tā aizsardzības zonas TIAN grafiskās sadaļas:
 - „RVC un tā aizsardzības zonas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”, ņemot vērā juridisko un fizisko personu priekšlikumus.
 - „RVC un tā aizsardzības zonas apbūves veidošanas pamatnosacījumi”, ņemot vērā juridisko un fizisko personu priekšlikumus.
 - „RVC detalizētā teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”.
 - „RVC kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un attīstības plāns”.
 - „Galvenās aizsargjoslas un citi zemes gabalu izmantošanas aprobežojumi”.
 - „RVC un tā aizsardzības zonas maģistrālie inženiertīkli un objekti”.
 - „RVC un tā aizsardzības zonas satiksmes infrastruktūras attīstības plāns”.

Rīgas teritorijas plānojums 2006. - 2018. gadam tika izstrādāts 2006. gadā, ņemot vērā UNESCO 1997. gada atzinumu par Rīgas vēsturiskā centra iekļaušanu Pasaules kultūras mantojuma sarakstā ar Nr. 852. Vienlaikus ar to izstrādāja arī Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojumu (turpmāk tekstā RVCTP). Plānā tika uzsvērts, ka “Rīgas vēsturiskajam centra universālo vērtību rada viduslaiku apbūve, jūgendstila arhitektūra, kā arī 19. gadsimta koka arhitektūra”. Tika deklarēti šādi principi:

- Tiek saglabātas, aizsargātas un izkoptas nozīmīgākās kultūrvēsturiskās vērtības, prioritāri ielu, laukumu un apstādījumu teritoriju telpā;
- Notiek pilsēt būvnieciskās struktūras daļēja atjaunošana un telpiska sakārtošana, saglabājot vēsturiskā centra ielu, kvartālu un apbūves tipoloģiju.
- Iekškvartālu telpā, sevišķi kvartālos ar deformētu, neizveidojušos struktūru, kā arī zemes gabalos ar zudušu vēsturisko pagalmu apbūvi, par prioritāti tiek noteikta mūsdienīgas, kvalitatīvas dzīves vides un publiskās ārtelpas izveide (apstādījumi, atpūtas funkcijas, īres nami, sporta, ārstnieciskās u. c. funkcijas, bet ne liela mēroga tirdzniecība, kas nav raksturīga RVC kvartālu telpiskajai izveidei);
- Lielākajā RVC teritorijas daļā kā pamatuzdevums tika izvirzīts – iekškvartālu rekonstrukcija un sanācija, nevis jaunā un intensīvā būvniecība. Savukārt RVC AZ

teritorijā pamatuzdevums ir nodrošināt RVC ainavisko vērtību saglabāšanu un raksturīgo RVC pilsētvides uztveri.

Izstrādājot pēdējos teritorijas plānojuma Grozījumus, uz ko attiecas šis SIVN, tiek respektēti RVCTP 2006. gada uzstādījumi, bet deklarētie principi ir realizējušies nelielā mērā, tādēļ pirms grozījumu kvalitatīva novērtējuma, tika analizētas RVC „stiprās” un „vājās” puses.

RVC „stiprās” puses:

- Rīgas centram labu starptautisku atpazīstamību joprojām nodrošina tā pasaules kultūras mantojuma vietas statuss un mērķtiecīgs mārketing, tiesa gan, balstīts uz pašu centru un neiesaistot tā nomales, respektīvi, RVC aizsardzības zonu;
- Transporta, gan sabiedriskā, gan privātā, piekļūšanas iespējas Rīgas centram, kā arī kvalitatīvā publiskā ārtelpa, padara to vairumā gadījumu par pievilcīgu vietu dzīvošanai, darbam un tūristiem.

RVC „vājās” puses:

- Ēku, it īpaši koka, tehniskais stāvoklis turpina pasliktināties. Vairumā dzīvojamo ēku plānojums neatbilst mūsdienu prasībām (nav sanitāri tehnisko telpu, komunikāciju), tās ir vecas un būvētas ar vidējas vai zemas kvalitātes materiāliem;
- Īpašumu tiesības pēc 1991. gada privatizācijas un denacionalizācijas gaitā ir kļuvušas tik komplicētas, ka apdraud kultūras mantojuma pārvaldību un līdz ar to arī tā aizsardzību. Dzīvojamās ēkas ir sadalītas dzīvokļu īpašumos, turklāt viss nekustamais īpašums sastāv no dzīvojamām mājām un palīgēkām. Zemesgabalu īpašniekiem bieži vien nepieder ēkas. Sadrumstalotais un jauktais īpašumtiesību modelis apgrūtina ēku uzturēšanu. Ir arī gadījumi, kad ēka vai dzīvoklis, kas pirmskrīzes laikā ieķīlāti bankā par nesamērīgu augstu summu, ir nonākuši bankas īpašumā, bet tagad, neaktīvajā tirgus periodā, tos nav iespējams pārdot bez zaudējumiem. Līdz ar to ēkas, kuras ilgstoši netiek apdzīvotas, pamazām degradējas līdz graustu statusam, bet pret to nojaukšanu iestājas gan pieminekļu aizsardzības institūcijas, gan bankas.

Neskatoties uz RVC “vājajām” pusēm, RVC un tā AZ joprojām ir daudz iespēju attīstīties, jo:

- Nekustamā īpašuma sektoram, nespējot veikt liela mēroga investīcijas RVC AZ teritorijās, Rīgas centrā ir prognozējamās nekustamā īpašuma tirgus un līdz ar to arī būvniecības un ēku renovācijas aktivitātes;
- Sabiedrībā nezūd interese par iespēju dzīvot, strādāt un atpūsties Rīgas centrā.

Tomēr nākotnē ir prognozējamās šādas negatīvas ietekmes:

- Rīgas centrs pamazām draud sadalīties divās daļās. Pirmā - ir nosacītais „Vestends”, kas ietver t.s. Kluso centru – teritoriju uz ziemeļiem no Vecrīgas, Vecrīgu, Bulvāru loku un Centra kodolu (apmēram starp Kr.Valdemāra, Tallinas un A.Čaka ielām). Otrā - ir

nosacītais „Īstends”, kas ietver atlikušo teritoriju iekšpus dzelzceļa loka, ko būtu jānosauc par "Centra apkaklīti"¹²;

- „Vestenda” nākotne, ar dažu ēku izņēmumiem, bažas neizraisa, bet "Centra apkaklītes" teritorijā pieaug graustu skaits un iedzīvotāji šeit atrodas sociālā riska zonā, un tas no šīs teritorijas atbaida gan investorus, gan maksātspējīgus īrniekus. Ēkas tiek turpināts pārveidot bez respekta pret vidi, it īpaši nomainot ārdurvis un logus, pazūd vietas autentiskais raksturs. Grausts ir neapdzīvota vai saimnieciskajai darbībai neizmantota kapitāla rakstura būve, kurai būtiski bojātas nesošās vai norobežojošās konstrukcijas, kas padara būves atjaunošanu tehniski neiespējamu vai ekonomiski neizdevīgu. Grausti bojā pilsētas ainavu, tie ir bīstami garāmgājējiem, resp. t.s. trešajām personām jautājuma juridiskajā formulējumā.

Ar Grozījumiem saistītās būtiskākās jomas, kuras ietekmē kultūrvēsturiskās vērtības tiek izdalītas šādas:

- Kultūrvēsturiski unikālu, kultūrvēsturiski ļoti vērtīgu un kultūrvēsturiski vērtīgu koka ēku nojaukšanas aizliegums RVC;
- Publiskās ārtelpas jēdziena paplašināšana; ar to padarot Rīgas centru kvalitatīvāku un pievilcīgāku dzīvošanai, darbam un tūrismam;
- Nosacījumu precizēšana attiecībā uz RVC jaunu ēku būvniecības pieļaušanu veco vietā (tāda paša apjoma atbilstošas konstrukcijas un būvmateriāla ēka);
- Detalizēta ūdens teritoriju zonējuma noteikšana RVC;
- Regulējums attiecībā uz atļauto stāvu skaita izmaiņām.

Šo ietekmju raksturojums tiek sniegts 5. nodaļā.

4.2 *Ūdens teritorijas un krastmalas, plūdu apdraudētās teritorijas*

Rīgas teritorijas plānojuma Grozījumos, kuriem tiek veikts šis SIVN, attiecībā uz ūdens teritorijām un krastmalām, kā arī uz applūstošām teritorijām tiek veikti šādi galvenie grozījumi:

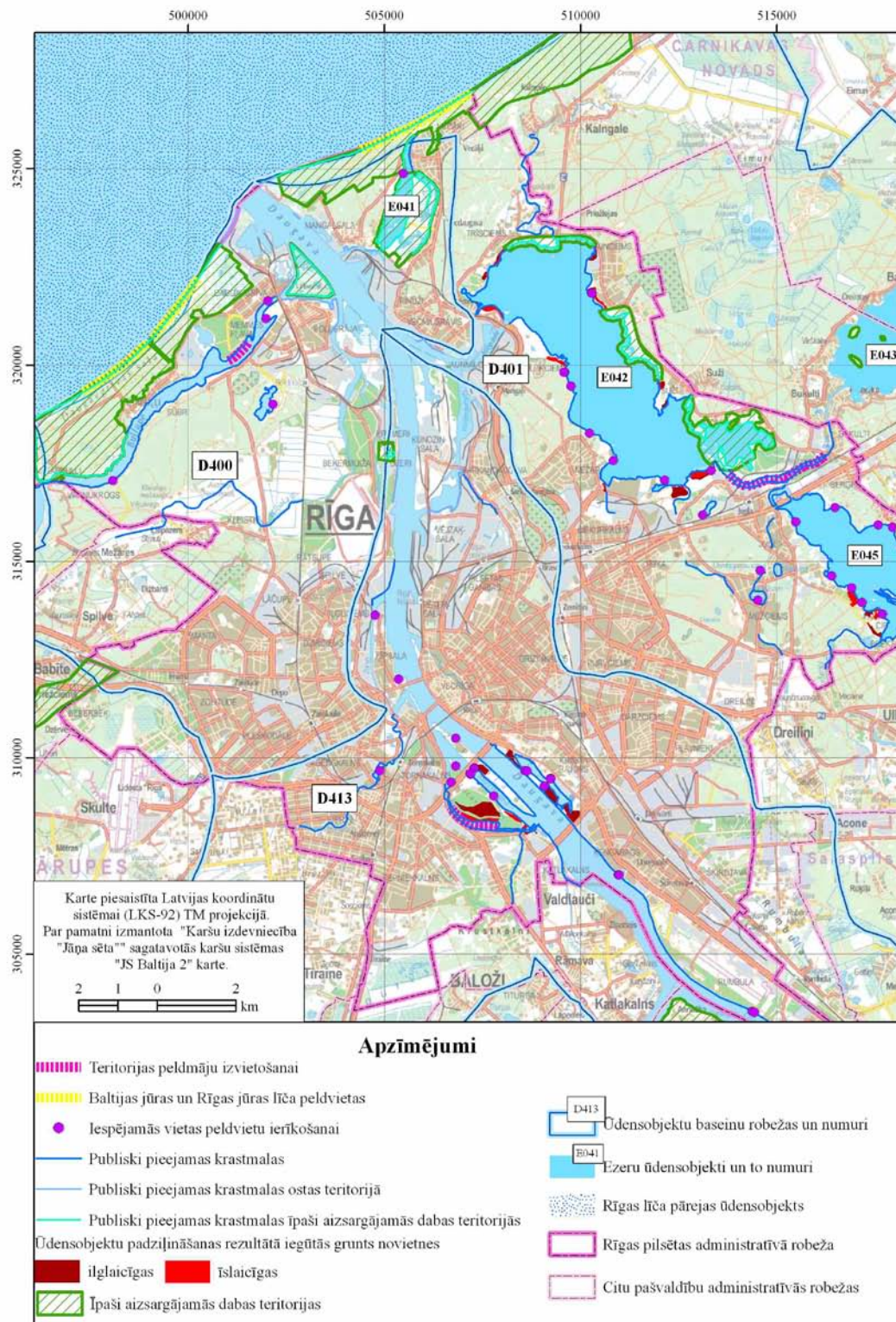
- 1) Noteikumiem Nr.34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” (RTIAN) tiek pievienots 20. pielikums „Publiski pieejamās krastmalas un ūdens teritoriju izmantošana” (tiek norādītas vietas prāmju un kuģu termināliem, laivu un jahtu ostām, upju un atpūtas kuģu piestātnēm, peldmāju teritorijām, grunts novietnēm, peldvietām, publiski pieejamajām krastmalām, t.sk. krastmalām īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un ostas teritorijā);

Līdz šim Rīgas teritorijas plānojuma 2006. - 2018. gadam ar grozījumiem līdz 2009. gadam, 10.6. nodaļā ir iekļauta kartoshēma „Publiski pieejamās krastmalas un to izmantošana”. Jaunajā 20. pielikumā ir iekļauta papildus šāda informācija:

¹² Šo terminu Rīgas plānošanas praksē ieviesa tā laika Rīgas ģenerālā plāna projekta galvenais arhitekts Gunārs Melbergs, kura vadībā minētajai teritorijai 1980-to gadu vidū izstrādāja detālplānojumu.

- attēlotas teritorijas grunts atbēršanai un teritorijas, kurās iespējama peldmāju izvietošana;
 - mainīta un precizēta dažāda veida ostu un piestātņu klasifikācija;
 - atzīmētas atsevišķas jaunas upju un atpūtas kuģu piestātnes: Juglas ezera ziemeļrietumu krastā, Daugavas labajā krastā Ķengaragā un pretim Spīķeru kvartālam, Mīlgrāvī pretim Kundziņsalai, Daugavas kreisajā krastā Ķīpsalā.
- 2) Noteikumiem Nr. 34 tiek pievienots 19. pielikums „Meliorācijas attīstības plāns”, kurš attēlo jaunbūvējamās dambjus, nosusināmās un pret applūšanu aizsargājamās teritorijas, kā arī teritorijas, kur veicama zemes virsmas paaugstināšana; šajā plānā ir parādīti arī pašvaldības nozīmes meliorācijas grāvji, kas palīdzēs pašvaldībai sekmīgāk veikt meliorācijas sistēmas sakopšanu un uzturēšanu.
- 3) Noteikumu Nr. 34 tekstuālā daļā:
- ir iekļauti vairāki punkti par nosacījumiem, kuri jāievēro teritorijās, kuras attēlotas „Meliorācijas attīstības plānā” (2.27. apakšnodaļa – „Meliorācija”):
 - *aizliegts aizvietot ar caurulēm grāvjus, ūdensnotekas vai dabīgās teces;*
 - *aizliegts aizbērt grāvjus (ja tas ir nepieciešams), neizveidojot jaunus grāvjus;*
 - *būvniecību apbūves teritorijās var veikt pirms teritorijas inženiertehniskās sagatavošanas, ja netiek paaugstināts gruntsūdens līmenis gan apbūvējamā teritorijā, gan apkārtesojamās teritorijās;*
 - *norādītajās nosusināmās un pret applūšanu aizsargājamās teritorijās esošo apbūvi aizsargjoslās aizsargā un ārpus aizsargjoslām esošās teritorijas applūšanas varbūtību samazina, veicot šādus pasākumus aizsardzībai pret applūšanu -jaunu norobežojošo inženieraizsardzības un hidrotehnisko būvju veidošana ar sūkņu stacijām vai līmeņu regulējošām būvēm lietus ūdeņu novadīšanai: slūžu, sūkņu staciju vai līmeni regulējošu būvju ierīkošana lietus ūdeņu novadīšanai esošajās norobežojošajās būvēs; Sūkņu stacijām izbūvējama paaugstinātas drošības elektroapgādes sistēma – vairāki neatkarīgi barošanas avoti, kā arī polderu sūkņu stacija jāaprīko ar pārvietojamām dīzeļelektrostacijām ar jaudu līdz 150 kW, nodrošinot avārijas gadījumā nepārtrauktu elektroapgādes padevi;*
 - *šajās teritorijās nedrīkst izvietot vietējas un valsts nozīmes bīstamības objektus, kā arī jāparedz centralizēta ūdensapgādes un notekūdeņu savākšanas sistēma;*
 - *detālpļānojumā vai būvprojektā, nosakot apbūves iespējamību vai maiņu polderos, izvērtē iespējamo vides risku – polderu hidrotehnisko stāvokli, sūkņu staciju jaudu, applūšanas varbūtību, ņemot vērā esošās un plānotās zemes virsmas augstuma atzīmes, kā arī ietekmi uz citu polderī esošo teritoriju izmantošanu;*
 - *jāveicina lietus notekūdeņu uzkrāšana pašā teritorijā, bet, ja tas nav iespējams, tad jānovada uz tuvāko lietus kanalizācijas sistēmu;*

- *nosusināmajās teritorijās jauna būvniecība ir pieļaujama, ja tiek nodrošināts būvju kopums zemes nosusināšanai no plānotās teritorijas ārējās malas vai sateces baseina robežas līdz pašvaldības nozīmes meliorācijas novadgrāvim;*
 - *ja piebraucamais ceļš šķērso atklātu vai ūdensnoteku, jānodrošina caurteku saglabāšana vai izveidošana;*
 - *Meliorācijas grāvju pārveidi caurtekās vai slēgtā kanalizācijas kolektorā nevar veikt grāvjiem, kuri norādīti Meliorācijas plānā;*
-
- transportlīdzekļu novietnēs ar 50 un vairāk transportlīdzekļiem (ja ir pieejama centralizēta lietusskanalizācijas sistēma, jānodrošina lietusskanu savākšana un attīrīšana, izveidojot uztvērējakas un filtrus) (161.p.) (jāatzīmē, ka līdz šim tas attiecas uz visām novietnēm, neatkarīgi no to skaita);
 - ir iekļautas prasības piestātnēm (2.31. apakšnodaļa – „Prasības piestātnēm”) (tās veidojamās vietās, kuras norādītas 20. pielikumā – Publiski pieejamās krastmalas un ūdens teritoriju izmantošana, kā arī detālplānojumos norādītajās vietās; atļauts izvietot kuģošanas līdzekļus, peldmājas; piestātnes atļauts veidot no nenogremdējamiem pontoniem; jaunas piestātnes būvniecība ir atļauta izstrādājot detālplānojumu ar atsevišķiem izņēmumiem; aizliegta riepu izmantošana atdūrierīcēm u.c. prasības).
 - ir noteikta virkne prasību peldmāju teritorijā (2.32. apakšnodaļa) (pamatā peldmājas izvietojamas ārpus RVC, atļautas – RVC aizsardzības zonā – Zunda kanālā); peldmāju projektēšanā ievēro tādas pašas standartus un noteikumus kā būvniecībai uz sauszemes, papildus ievērtējot klimatisko apstākļu ietekmē radītās slodzes; pieslēgums pie pilsētas kanalizācijas un ūdensvada ir obligāts; attālums starp peldmājām ir 6 m u.c. prasības);
 - teritorijā ar 10% applūšanas varbūtību, kur esošā apbūve jāaizsargā pret applūšanu, jaunu būvniecību var uzsākt pēc Rīgas domes 2012.gada 20.novembra lēmumu Nr. 5535 „Par Plūdu riska pārvaldības plāna Rīgas pilsētai apstiprināšanu” apstiprinātā Plūdu riska pārvaldības plāna īstenošanas un, ievērojot 3.17. apakšnodaļas prasības.

4.2.1. attēls. Plānotais ūdens teritoriju un krastmalu izmantošanas regulējums Rīgas teritorijas plānojuma kartēs

- 4) RVC un tā AZ TIAN (Rīgas domes saistošie noteikumi Nr. 38) ir veikti šādi grozījumi:
- ir pārstrādāta un iekļauta 5.9. nodaļa „Ūdens teritorija” (skat. 4.2.2. attēlu): definēti ūdens teritoriju izmantošanas veidi un pieļaujamās būves (hidrotehniskās būves, krasta balsti, pieejas tilti, laipas; satiksmes infrastruktūras objekti; laivām, jahtām, kruīzu kuģiem paredzētās vietas, peldošās būves u.c.) (pieļaujamo būvju atrašanās vietas skatīt arī teritorijas plānojuma grafiskajā daļā „RVC teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana); definētas prasības peldošām būvēm, kuģošanas līdzekļiem un to novietošanai; definētas prasības laivu un jahtu ostām; prasības aizsargājamām ūdens ainavas zonām; prasības ūdensteču grīvu teritorijām; noteiktas laivu un jahtu ostu teritorijas (Ū1), noteiktas kompleksas ūdens telpu attīstības teritorijas (Ū2); definētas atļautās un aizliegtās darbības Pilsētas kanālā (Ū3), noteikta teritorija peldmāju izvietojumam (U4) Zunda kanālā;
 - ir sagatavota atsevišķa 2.24. nodaļa „Prasības piestātnēm un laivu un jahtu ostām”
 - ir sagatavota atsevišķa 2.25. nodaļa „Prasības krastmalu teritoriju izmantošanai” (uzskaitītas krastmalās atļautās būves, kas saistītas ar krastmalas izmantošanu (ūdensteču un ūdenstilpju krasta stiprinājumi; piestātņu krasta konstrukcijas un aprīkojums; objekti iedzīvotāju drošības nodrošināšanai (glābšanas posteņi utt.); ar publisko pieejamību saistītais labiekārtojums (apstādījumi, gājēju un velosipēdistu celiņi, labiekārtotas atpūtas vietas, atkritumu tvertnes utt.); peldvietu krastmalas aprīkojums).

Kopumā plānošanas dokumentā paredzētie grozījumi vērsti uz plūdu riska samazināšanu, uz virszemes un pazemes ūdeņu kvalitātes nepasliktināšanu, kā arī uz krastmalu un ūdens teritoriju plānveida apsaimniekošanu, uz krastmalu publiskas pieejamības nesamazināšanu.

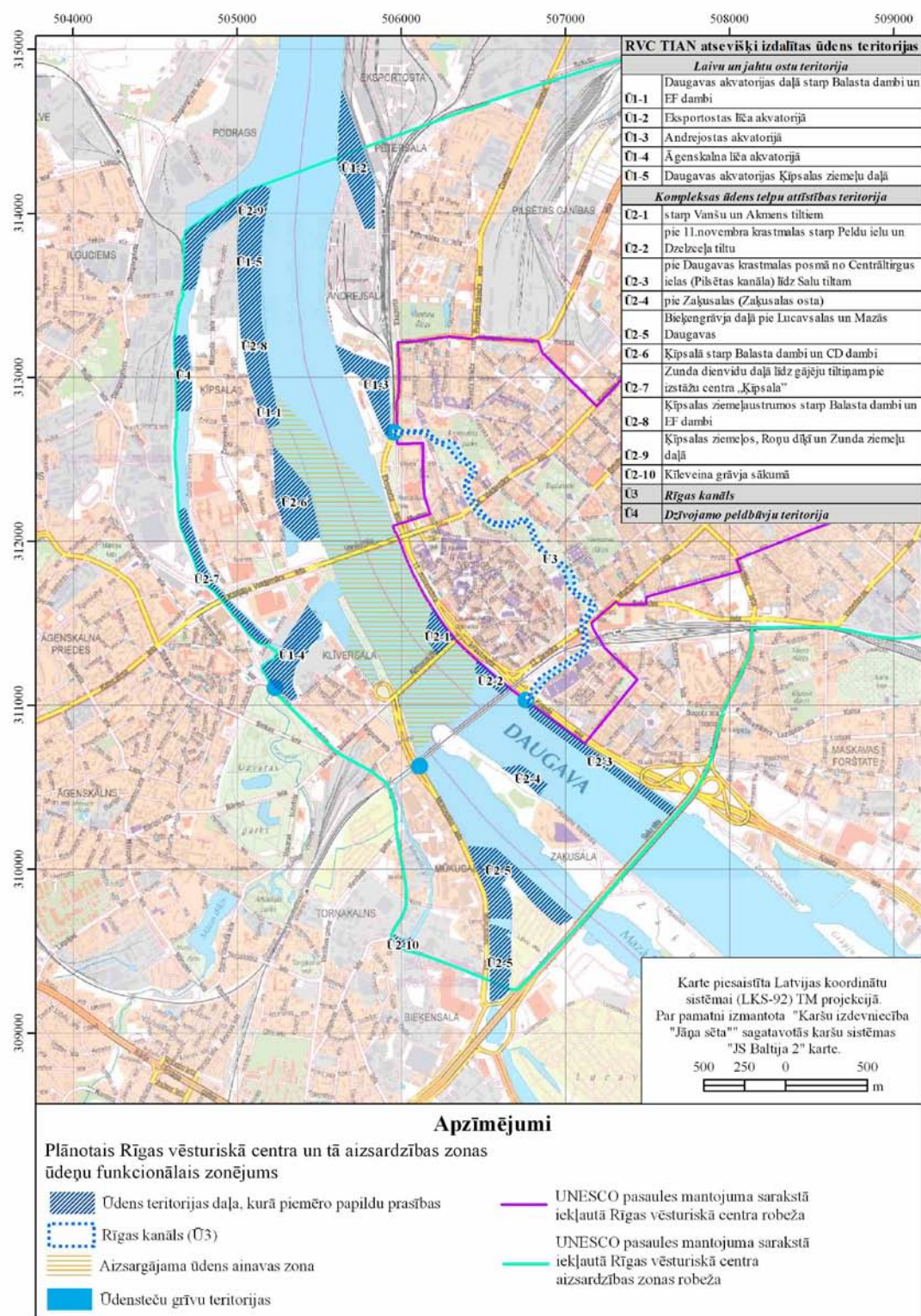
Tomēr iespējamās ietekmes ir šādas:

- 1) jaunu būvju (t.sk. hidrotehnisko būvju; būvju, kas nepieciešamas, lai nokļūtu uz kuģošanas līdzekļiem; peldošo būvju u.c.) ierīkošana un veco rekonstrukcija, var atstāt tiešas pozitīvas ietekmes, ja tiks ievēroti izvirzītie nosacījumi un prasības;
- 2) teritorijas reljefa maiņas pieļaušana (piemēram, jaunu uzbērumu veidošana), kas var atstāt ietekmi uz teritorijas hidroloģisko režīmu arī tajās teritorijās, kurās līdz šim nav bijušas šāda veida problēmas;
- 3) kopumā ņemot – teritorijas plānojums ar jau veiktajiem grozījumiem līdz 2009. gadam un plānotajiem grozījumiem var atstāt ietekmi uz virszemes ŪO kvalitātes mērķi – 2015. gadā sasniegt labu ekoloģisko kvalitāti.

Ietekmju sīkāks novērtējums sniegts 5. nodaļā. Kā būtiskākās Grozījumu jomas, kas var atstāt ietekmes, tiek izvirzītas šādas:

- 1) Hidrotehnisko u.c. būvju pieļaušana, nosacījumu un atrašanās vietu precizēšana;

- 2) Ūdens teritoriju zonējums RVC;
- 3) Precizēts piestātņu izvietojums/skaits;
- 4) Nosacījumi peldmāju izvietošanai;
- 5) Nosacījumi teritoriju izmantošanai, kuras norādīts kartē „Meliorācijas attīstības plāns”;
- 6) Applūšanas varbūtības maiņa no 1% uz 10% un aizsargjoslas precizēšana.

4.2.2. attēls. RVC un AZ ūdens teritoriju zonējums

4.3 Paaugstinātas bīstamības objekti

Rīgas pašvaldības izdotajos saistošajos noteikumos Nr.34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” ir papildināts bīstamo objektu saraksts, tajā iekļaujot SIA „OVI”.

4.4 Bioloģiskā daudzveidība un apstādījumi

RTIAN būtiskākie veiktie grozījumi attiecībā uz apstādījumiem un bioloģisko daudzveidību ir šādi:

- 1) Precizētas definīcijas: parks (2.66.p) - sabiedriskas nozīmes apstādījumu objekts, kurš lielāks par 1 ha un kam ir īpaši izveidota infrastruktūra un kam nepieciešama regulāra kopšana un atjaunošana, saglabājot vai uzlabojot teritorijas estētisko, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību, savukārt skvērs - labiekārtota teritorija ar apstādījumiem, ar platību līdz 1 ha (2.93. p.), kura paredzēta gājēju kustībai, īslaicīgai atpūtai un pilsētvides ekoloģiskās un ainaviskās kvalitātes paaugstināšanai. Līdzšinējos noteikumos parku un skvēru platības netika definētas. No bioloģiskās daudzveidības viedokļa grozījumiem ir neitrāla nozīme, jo nav būtiski, kurā apstādījumu kategorijā teritorija tiek iedalīta;
- 2) Līdz šim apstādījumu un dabas teritorijā un apbūves teritorijā ar apstādījumiem jaunveidojama zemesgabala, uz kura ir meža zeme, minimālā platība bija 1000 m². Grozījumi paredz jaunveidojama zemesgabala platība apbūves teritorijā ar apstādījumiem – 2000 m². Apstādījumu un dabas teritorijā, kas atrodas meža zemē – 5000 m²;
- 3) Saistošo noteikumu 221.punkts nosaka, ja kokam apkārtējās grunts līmenis tiek paaugstināts vai pazemināts, veic koka saglabāšanas pasākumus, kurus nosaka būvprojektā (līdz šim prasības koka saglabāšanai bija jānosaka plānošanas un arhitektūras uzdevumā). Tā kā tiek mainīts tikai dokumenta nosaukums, kurā nosaka prasības koka saglabāšanai, bet koka saglabāšanas prasība paliek spēkā, no bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas viedokļa, šādu grozījumu ietekme ir neitrāla;
- 4) Saistošo noteikumu 223. punktā noteikts, ka, ja nav iespējams nodrošināt 222. punktā minētās prasības (222. punktā definēta kokaugu optimālā apdobe) sarežģītu un sašaurinātu pilsētbūvniecisko apstākļu dēļ, tad apdobs malas attālumu no koka stumbra mizas var samazināt līdz 1,5 m, bet no krūma vai krūmu grupas malējā krūma ass – līdz 1m. Ielās ar intensīvu satiksmi koka apdobs izmēru var samazināt līdz 0,75 m, bet krūmiem – līdz 0,5 m, ja tiek paredzēti pasākumi stumbra un sakņu aizsardzībai. Līdz šim noteikumi precizēja, ar kādiem segmateriāliem novēršama nomīdīšana, kas nav nepieciešams. No bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas viedokļa, šādu grozījumu ietekme ir neitrāla, jo grozījumi neparedz minēto attālumu izmaiņas, bet tikai izmaina pasākumu stumbra un sakņu aizsardzībai aprakstu, padarot to mazāk detalizētu.

- 5) 227. punkts nosaka līdz šim nedefinētos minimālos attālumus, kas jāievēro stādot kokus un krūmus pazemes inženierkomunikāciju tuvumā – minimālais horizontālais stādāmo koku attālums no pazemes inženierkomunikācijām ir 2 m, bet minimālais horizontālais stādāmo krūmu attālums no pazemes inženierkomunikācijām ir 1 m. Līdz šim noteikumos bija norādīts, ka attālumu starp stādāmajiem kokiem precizē ielu rekonstrukcijas projektos.
- 6) Vairākos saistošo noteikumu punktos (495., 464.4., 569.4., 581., 587.) paredzēts mainīt gar attiecīgo zemesgabala robežu veidojamo apstādījumu joslas minimālo platumu no 8 m uz 4 m.
- 7) Saistošo noteikumu 504. punktā paredzēti līdzīgi grozījumi – tiek norādīts, ja tehniskās apbūves teritorija robežojas ar zemesgabalu, uz kura izvietota vai saskaņā ar šiem noteikumiem ir pieļaujama dzīvojamā apbūve, tad gar šo robežu iepretim attiecīgajam zemesgabalam veido intensīvu divpakāpju apstādījumu (koki, krūmi) joslu vismaz 4 m platumā. No iepriekšējā punktā minētajiem grozījumiem šie atšķiras ar to, ka 504. punktā līdz šim nebija noteikts, cik platai jābūt intensīvai apstādījumu joslai. Grozījumiem ir pozitīva ietekme, jo nebūs iespējams izveidot pārāk šauru apstādījumu joslu, kas nepildītu savas funkcijas. Līdzīgi kā iepriekšējos punktos (495., 464.4., 569.4., 581., 587.), 504. punktā tiek precizēts, ka jāveido „intensīva divpakāpju apstādījumu josta”, nevis tikai „intensīva apstādījumu josta”. Šim precizējumam ir pozitīva ietekme, jo divpakāpju apstādījumu josla labāk aiztur trokšņus un putekļus nekā, tikai koki vai tikai krūmi.
- 8) Saistošo noteikumu 525. punktā tiek definēts, ka apbūves teritorija ar apstādījumiem ir teritorija ar palielinātu apstādījumu īpatsvaru, kurā svarīga ir esošo dabas vērtību – koku, krūmu, zemesdzes, ūdensteču un reljefa – saglabāšana. Līdz šim bija noteikts, ka „apbūves teritorija ar apstādījumiem ir teritorija ar palielinātu apstādījumu īpatsvaru, kurā piemērojami kādas citas šajos saistošajos noteikumos noteiktās teritorijas izmantošanas veida noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šīs nodaļas noteikumiem”, un bija noteikti vairāki apbūves teritoriju ar apstādījumiem veidi. Šāds formulējums uzskatāms par grūti saprotamu un neprecīzu.
- 9) Saistošie noteikumi papildināti ar 532. punktu, kas nosaka, ka ūdens objektu padziļināšanas vai tīrīšanas rezultātā iegūto grunti aizliegts novietot ārpus Plānojuma grafiskās daļas plānā „Publiski pieejamās krastmalas un ūdens teritoriju izmantošana” (20. pielikums) norādītajām gruntis novietņu vietām;
- 10) Saistošo noteikumu 533. punkts papildināts, norādot, ka upēs un ezeros aizliegts iegūt derīgos izrakteņus, izņemot gultnes padziļināšanas nolūkos. Līdz šim noteikumi aizliedza iegūt derīgos izrakteņus upēs un ezeros, neatkarīgi no ieguves mērķa. Grozījumi no bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas viedokļa vērtējami kā neitrāli. Grozījumi atvieglo grunts padziļināšanas darbu veikšanu, taču ūdenstilpju grunts padziļināšanas darbi var radīt traucējumus atsevišķām sugām, turpretī ir sugas, kuru dzīves apstākļi grunts padziļināšanas un attīrīšanas rezultātā var tikt uzlaboti.

RVC un tā AZ TIAN tekstuālajā daļā būtiskākie veiktie grozījumi attiecībā uz apstādījumiem un bioloģisko daudzveidību ir šādi:

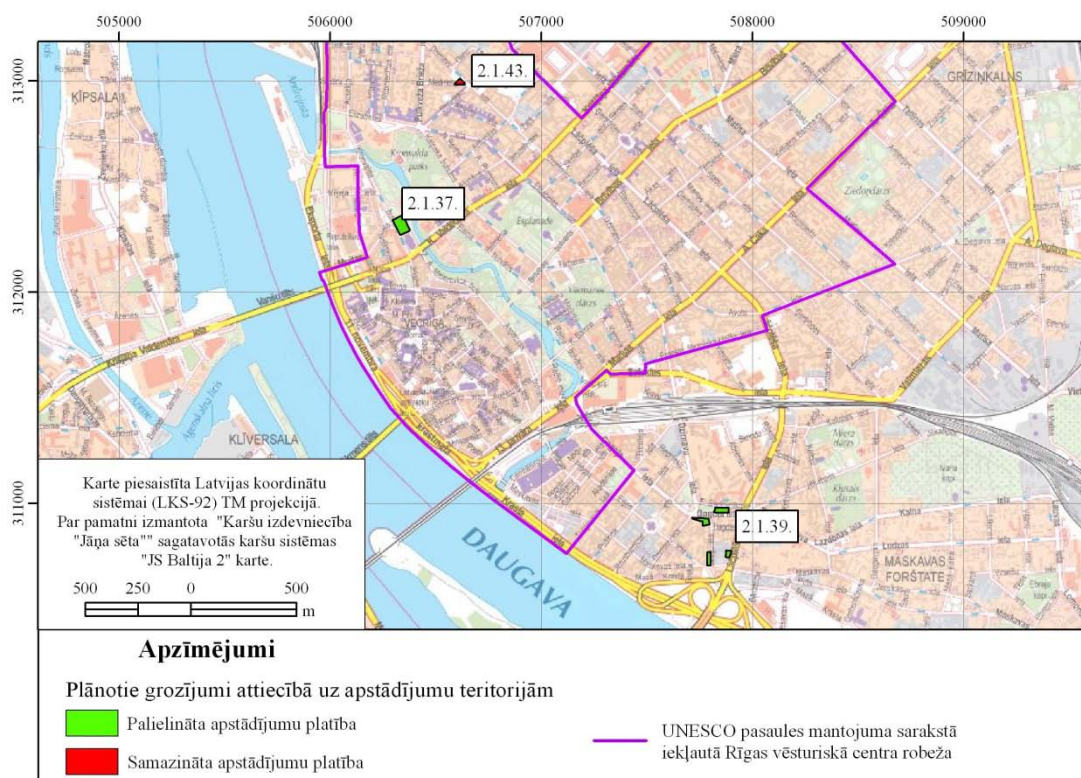
- 1) Mainīts sadaļas nosaukums no „Apstādījumi un dabas teritorijas” uz „Apstādījumu teritorijas”. Nosaukuma maiņai var piekrist, jo RVC praktiski nav teritoriju, kas būtu pilnībā dabiski attīstījušās un kam nebūtu nepieciešama apsaimniekošana. Nosaukuma maiņai no bioloģisko vērtību saglabāšanas viedokļa ietekme ir neitrāla;
- 2) Grozījumos paredzēts, ka apstādījumu teritorijā viens no atļautās izmantošanas veidiem ir arī „publiskas izmantošanas pazemes transportlīdzekļu novietne, ja tā paredzēta šo noteikumu 6.7. apakšnodaļā vai detālplānojumā, kas izstrādāts saskaņā ar šo saistošo noteikumu 546. punkta prasībām.” Grozījumu iespējamās negatīvās ietekmes novērš prasības, ka „Lai pamatotu pazemes transportlīdzekļu novietnes būves nepieciešamību un izvērtētu tās iespējamo ietekmi uz pilsētvides bioloģisko daudzveidību un kultūrvēsturiskajām vērtībām, parka detālplānojuma sastāvā veic: transporta analīzi; apkārtējās teritorijas potenciālo piesārņojumu ar izmešiem; hidroģeoloģisko izpēti; iespējamo ietekmi uz apkārtējo nekustamo īpašumu vērtību un ekspluatāciju; dendroģeoloģisko analīzi par plānotās būves iespējamo ietekmi uz esošajiem stādījumiem, lai nodrošinātu augošo koku aizsardzību; vēsturiskam parkam arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas prasību izstrādi, ko veic eksperts attiecīgajā jomā (putni, sikspārņi, bezmugurkaulnieki).”
- 3) Grozījumi paredz papildus prasības ainaviski vērtīgo koku aizsardzībai RVC teritorijā. Noteikts, ka zemesgabala apbūvē saglabā un nodrošina ainaviski vērtīgajam kokam nepieciešamos augšanas apstākļus un ka ainaviski vērtīgie koki attēloti plāna grafiskās daļas „RVC kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un attīstības plāns”. Noteikumos precīzi definēts, kad pieļaujams nocirst ainaviski vērtīgo koku. No bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas viedokļa grozījumu ietekme uzskatāma par pozitīvu, jo nosaka nepieciešamību saglabāt ainaviski vērtīgos kokus zemesgabala apbūvē, bet iepriekš bija paredzēts, ka ainaviski vērtīgie koki saglabājami „rekonstruējot esošos apstādījumus”. Arī prasības ainaviski vērtīgo koku nociršanas izvērtēšanai ir uzskatāmas par pietiekamām, lai līdzsvarotu iedzīvotāju sociāli ekonomiskās intereses ar dabas aizsardzības interesēm un novērstu būtisku kaitējumu bioloģiskajai daudzveidībai.
- 4) Spēkā esošo RVC AZ TIAN 1.pielikumā „Aizsargājamie svešzemju koki un dižkoki”, kurā uzskaitīti 114 aizsargājami koki. Pašreizējā noteikumu versijā šāda pielikuma nav. Aizsardzības zonas ap aizsargājamiem kokiem tika noteiktas saskaņā ar iepriekšminēto pirmo pielikumu: „3.8.2.3. valsts nozīmes dižkokiem (skatīt šo saistošo noteikumu 1.pielikuma tabulā I un II kategoriju) noteikta aizsargjosla 10 m rādiusā, mērot no koka vainaga projekcijas malas, bet vietējās nozīmes dižkokiem (skatīt šo saistošo noteikumu 1.pielikuma tabulā III un IV kategoriju) aizsargjosla noteikta 10 m rādiusā, mērot no aizsargājamā koka stumbra, kurā aizliegts veikt darbības, kas būtiski izmaina aizsargājamā objekta augšanas apstākļus. Šīs aizsargjoslas jāņem vērā visos būvprojektos un jebkādā teritorijas izmantošanā.” Šiem grozījumiem no bioloģiskās daudzveidības viedokļa ir neitrāla nozīme, jo noteikumu grozījumos paredzēts, ka teritorijas izmantošanā ievēro visu veidu

aizsargjoslas atbilstoši Aizsargjoslu likumam, uz tā pamata izdotajiem Ministru kabineta noteikumiem un valsts nozīmes vietējo un svešzemju sugu dižkoku aizsardzības un uzturēšanas kārtību nosaka Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, bet vietējas nozīmes vietējo un svešzemju sugu dižkoku aizsardzības un uzturēšanas kārtību nosaka Rīgas domes 2005.gada 10.marta saistošie noteikumi Nr.94 „Rīgas pilsētas aizsargājamo koku aizsardzības un uzturēšanas noteikumi”. Tādējādi aizsargājamie koki netiek apdraudēti.

RVC TIAN grafiskajā daļā vairākās teritorijās paredzēta zemes gabalu plānotās (atļautās) izmantošanas maiņa, palielinot vai samazinot apstādījumu teritoriju platību (skat. 4.4.1. attēlu):

- 1) Pēc SIA „Kronvalda parks” ierosinājuma paredzēts zemes gabalam Rīgā, Kronvalda bulvārī 2b (kadastra Nr. 0100 010 0135) plānoto (atļauto) izmantošanu mainīt no publiskās apbūves P₅ uz apstādījumu teritoriju (kartē – Nr. 2.1.37.). Apbūves noteikumos noteikts, ka zemesgabālā var atrasties tenisa korti un iespējama Latvijas Nacionālā teātra paplašināšana ar autostāvvietām pazemē. Grozījumiem ir pozitīva ietekme, jo palielina apstādījumu platību pilsētā.
- 2) Zemes gabaliem Lāčplēša ielā (kadastra Nr. 0100 043 0052), Maskavas ielā 41 (kadastra Nr.0100 043 2014), Gogoļa ielā (kadastra Nr.0100 043 0037), Strūgu ielā (kadastra Nr.0100 043 0149) paredzēts mainīt teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu no jauktas apbūves teritorijas uz apstādījumu teritoriju ar īpašiem noteikumiem, Firsa Sadovņikova ielā (kadastra Nr.0100 043 0047) mainīt teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu no jauktas apbūves ar apstādījumiem teritorijas uz apstādījumu teritoriju. Grozījumiem ir pozitīva ietekme, jo palielina apstādījumu platību pilsētā (kartē – Nr. 2.1.39.).
- 3) Zemes gabalam Mednieku ielā 9 (kadastra Nr. 0100 018 0088) paredzēts mainīt plānoto (atļauto) izmantošanu no apstādījumu teritorijas uz centru apbūves teritoriju ar dzīvojamās funkcijas īpatsvaru virs 40% (JC2) ar perimetrālo apbūvi. Daļa zemes gabala, kuram šobrīd plānotā (atļautā) izmantošana ir apstādījumu teritorija, tiks iekļauta fragmentā Nr.3 ar atšķirīgiem apbūves noteikumiem – retinātas mazstāvu koka apbūves fragmenta Dzirnavu un Strēlnieku ielu un ielu krustojuma telpā, pieļaujot veidot nelielu apkārtējās koka apbūves mērogam atbilstošu apjomu Mednieku un Dzirnavu ielas stūrī. Saglabāt ainaviski vērtīgos kokus. Grozījumiem ir negatīva ietekme, jo tiek samazinātas apstādījumu teritorijas, bet negatīvo ietekmi mazina tas, ka tiks saglabāti ainaviski vērtīgie koki (kartē – Nr. 2.1.43.).
- 4) RCV AZ TIAN grafiskajā daļā kartē „Galvenās aizsargjoslas un citi zemes gabalu izmantošanas aprobežojumi” precizēts dižkoku skaits un izvietojums, kā arī aizsardzības zonas ap dižkokiem, saglabājot piezīmi, ka dižkoku aizsardzības zonas attēlotas shematiski un tās precizējamas jebkādas būvniecības projektēšanā vai apstādījumu rekonstrukcijas projektēšanā, uzmērot topogrāfiski un konstruējot aizsargjoslas. Šo grozījumu ietekme no bioloģiskās

daudzveidības saglabāšanas viedokļa ir neitrāla. Prasības dižkoku aizsardzībai netiek mainītas. Neatkarīgi no attēlojuma kartē, dižkoku aizsardzības un uzturēšanas kārtību nosaka Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

4.4.1. attēls. Plānotās un atļautās teritorijas izmantošanas grozījumi Rīgas vēsturiskajā centrā attiecībā uz apstādījumu un dabas teritorijām

4.5 Citas jomas

4.5.1 Gaiss

Rīgas teritorijas plānojuma grozījumos, kuriem tiek veikts šis SIVN, tiek veikti šādi galvenie grozījumi, kas saistīti ar gaisa kvalitātes jautājumiem:

- Noteikumu Nr. 34 (Rīgas TIAN) tekstuālā daļā:
 - 1) ir izveidota jauna nodaļa „2.14.¹ Prasības gaisa kvalitātes uzlabošanai” nosakot:
 - būvniecības atļaušanai teritorijā, kur ir konstatēts slāpekļa dioksīda (NO₂) robežlieluma pārsniegums, jāņem vērā zonējums piesārņojuma teritoriālajās zonās(130.² punkts);
 - nepieciešamību detālplānojumu un lokālplānojumu izstrādes ietvaros plānot pasākumus slāpekļa dioksīda (NO₂) piesārņojuma mazināšanai piesārņojuma teritoriālajās zonās (130.³ punkts);

- noteiktas papildus prasības darbībām, kas saistītas ar birstošām kravām, kā arī izvietotas teritorijās ar paaugstinātu gaisa piesārņojumu (130.⁴ punkts);
 - gaisa monitoringu uz attiecīgā objekta vai būves teritorijas robežas tuvākās dzīvojamās apbūves virzienā nodrošina attiecīgā objekta īpašnieks vai piesārņojošās darbības veicējs un noteikts, kādos gadījumos^{130.5});
- 2) palielināts minimālo autonomvietņu skaits vairākām būvēm un objektiem, kā arī papildus noteiktas minimālās prasības autobusu novietņu skaitam (138. punkts),
- precizēti nosacījumi transportlīdzekļu novietņu minimālā skaita samazināšanai, paredzot ierobežojumus augsta esošā vai paredzamā piesārņojuma līmeņa gadījumos (140. punkts);
- 3) grozīts 458. punkts, nosakot, ka ir atļauts, ievērojot punktā norādītos ierobežojumus, izmantot jau esošās būves, tās rekonstruēt un izbūvēt no jauna vieglās ražošanas vajadzībām, bet jaunu būvniecību vai rekonstrukciju, kuras rezultātā tiek palielināta esošo būvju platība, var veikt, ja ir veikta paredzētās būves publiskā apspriešana). Šī punkta nosacījumi tiek papildināti ar jaunu 458.¹ punktu, kur noteikti kritēriji jauktas apbūves ar dzīvojamo funkciju teritorijā vieglās ražošanas uzņēmuma uzņēmuma būvniecības vai rekonstrukcijas akceptēšanai jauktas apbūves ar dzīvojamo funkciju teritorijā.
- Grozījumi noteikumu Nr. 34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” grafiskajā daļā – 5. pielikums „Transporta infrastruktūras attīstības shēma”:
 - 1) precizēta Ziemeļu koridora trase un krustojumu izkārtojums atbilstoši Ziemeļu transporta koridora projektam;
 - 2) ieviesta jauna kategorija Piejūras maģistrālei no „perspektīvās B kategorijas ielas” uz „perspektīvās B kategorijas ielas (ārpus plānotā aprēķina perioda beigām)”;
 - 3) precizēts Vienības gatves un Ulmaņa gatves krustojuma veids uz pilnas shēmas vairāklīmeņu ceļu mezgls.
 - 4) precizēts Rietumu maģistrāles pieslēgums Ziemeļu koridoram (pa Kleistu ielu).
 - Grozījumi noteikumu Nr.38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” grafiskajā daļā:
 - 1) Pārstrādāta un papildināta 5.2. sadaļa „Jauktas apbūves teritorija”. Tā papildināta ar punktiem no RTIAN, tādējādi, padarot abos TIAN līdzvērtīgas prasības Jauktas apbūves teritoriju izmantošanas veidiem un funkcijām un tās paplašinot ar nosacījumiem teritorijā veikt vieglas vai vispārīgas ražošanas darbības – (līdzvērtīgi RTIAN 458. punkta nosacījumiem);

- 2) Papildināta Centru apbūves teritorijas atļautā izmantošana ar 448.punktu atļaujot vēsturiskās ražošanas objektus rekonstruēt un paplašināt – „Centru apbūves teritorijā, kurā ir vēsturiski izveidojusies ražošanas funkcija vai infrastruktūra, kas ir piemērota ražošanas funkcijai, atļauta būvju izmantošana ražošanas vajadzībām (vieglās ražošanas un vispārīgās ražošanas uzņēmums), bet jauna būvniecība vai rekonstrukcija, kuras rezultātā tiek palielināta esošo būvju platība, atļauta, ja ir veikta paredzētās būves publiskā apspriešana un ietekmes uz kultūrvēsturisko vidi novērtējums. Ja minētajā uzņēmumā ir paredzēts veikt darbības, kuru veikšanai nepieciešams saņemt atļauju piesārņojošas darbības veikšanai, šādas darbības ir pieļaujamas, ja tās atbilst šo saistošo noteikumu 471.punkta prasībām”;
- 3) 5.6. nodaļa „Apstādījumu teritorijas” papildināta, nosakot, ka apstādījumu teritorijā atļautā izmantošana ir publiskas izmantošanas pazemes transportlīdzekļu novietne, ja tā paredzēta detālplānojumā, kas izstrādāts saskaņā ar šo noteikumu 7. nodaļas un 6.7. nodaļas prasībām. Papildus tiek noteikti kritēriji, kas jāizvērtē detālplānojuma izstrādes procesā, novērtējot publiskas lietošanas pazemes autonomvietnes izbūves iespēju parka teritorijā (t.sk. ietekmes izpēte par apkārtējās teritorijas potenciālo gaisa piesārņojumu);
- 4) vairāki grozījumi saistīti ar jaunu autostāvvietu izveidi Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā.

Plānošanas dokumenta grozījumus saistībā ar gaisa kvalitātes nodrošināšanu un uzlabošanu var iedalīt vairākās grupās. Viena nozīmīga grozījumu daļa saistīta ar papildus prasību izvirzīšanu piesārņojošu darbību veikšanai, kas vērtējami pozitīvi. Šie grozījumi sekmē Gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmā 2011.-2015.g. noteiktā pasākuma M3.1: „Izstrādājot Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu grozījumus, paredzēt nosacījumus gaisa kvalitātes standartu ievērošanai dažādās pilsētas gaisa piesārņojuma zonās” un R4.1: „Piemērot īpašas prasības darbībām ar putošiem materiāliem, lai nodrošinātu daļiņu piesārņojuma ierobežošanu (īpašu uzmanību pievēršot Rīgas Brīvostai)” izpildi.

Otra grupa saistīta ar jaunu autonomvietņu, t.sk. pazemes autonomvietņu, jaunu publisku pasākumu norises vietu plānošanu centrā un tā tiešā tuvumā, kas var ietekmēt gaisa kvalitāti. Šie grozījumi jāvērtē kontekstā ar Gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmā 2011.-2015. gadā noteikto pasākumu T1.1: „Turpināt darbu pie transporta plūsmu optimizēšanas, atslogojot transporta noslodzi Centrā un uz tiltu nobrauktuvēm (saistīts ar Rīgas un Pierīgas mobilitātes plāna pasākumiem)”. Pozitīvi vērtējams tas, ka vienlaicīgi precizēti nosacījumi transportlīdzekļu novietņu minimālā skaita samazināšanai, paredzot ierobežojumus augsta esošā vai paredzamā piesārņojuma līmeņa gadījumos.

Vairāki grozījumi no gaisa aizsardzības viedokļa vērtējami kā nebūtiski un nākamajās nodaļās nav detalizēti analizēti (stādījumu joslas platuma samazinājums, plānojumā jau iestrādāto transporta koridoru un krustojumu precizējumi). Pārējo grozījumu ietekme uz gaisa kvalitāti detalizēti novērtēta 5. nodaļā.

4.5.2 Trokšņi

Attiecībā uz Rīgas teritorijas plānojumu, tai skaitā RVC, Grozījumos, uz ko attiecas šis SIVN, tiek veiktas šādas galvenās izmaiņas, kuras var ietekmēt trokšņa līmeni:

- Rīgas TIAN (noteikumi Nr. 34) tekstuālajā daļā:
 - 1) Papildināts saistošo noteikumu 138. punkts, kā rezultātā tiek palielinātas aprēķina vienības vairākām būvēm, saglabājot jau spēkā esošo auto novietņu skaitu, kā arī papildus noteiktas minimālās prasības autobusu novietņu skaitam atsevišķām būvēm un objektiem;
 - 2) Precizēti nosacījumi noteikumu 140. punktā, kas paredz, ņemt vērā teritorijā jau esošo un iespējamo vides piesārņojumu no plānotās būvniecības ieceres uz kā pamata var tikt ierobežota vai apturēta paredzēta auto novietņu būvniecība;
 - 3) Pārveidots 306. un 307. punkts. 306. punktā izņemtas atsauces uz normatīvajiem aktiem, kas nosaka aizsardzību pret troksni un izņemti nosacījumi, kas paredz dzelzceļa noslodzi (pārvadājamo kravu apjomu un veidu) pie kādas iespējamais minimālais ēkas attālums no malējās dzelzceļa sliedes nedrīkst būt mazāks par 25 m. 307. punktā izņemta prasība, ka trokšņa līmeņa samazināšanas pasākumus nodrošina projekta attīstītājs;
 - 4) Pārstrādāti un papildināti Jauktas apbūves teritorijas izmantošanas noteikumi, kas paredz:
 - o atļauju būvēt un izmantot vieglās ražošanas uzņēmumus teritorijās, kas nerobežojas ar savrupmāju apbūves teritoriju, dzīvojamās apbūves teritoriju, publiskās apbūves teritoriju un esošu dzīvojamo apbūvi, un, ja tas paredzēts detālplānojumā (457. punkts);
 - o izmantot jau esošās būves, kas ir piemērota ražošanas funkcijai, tās rekonstruēt un izbūvēt no jauna ražošanas vajadzībām (vieglās ražošanas uzņēmums) (458. punkts). Šis punkts tiek papildināts arī ar kritērijiem ražošanas darbības akceptēšanai jauktas apbūves ar dzīvojamo funkciju teritorijā;
 - o atļauju dzīvojamās funkcijas būvju izmantošanai un būvniecībai, jauktas apbūves ar ražošanas un komercdarbības funkciju teritorijā, ja šīs būves pilnībā aptvers vismaz vienu kvartālu un tiks pamatota ar detālplānojumu, kā arī šis punkts tiek papildināts ar kritērijiem darbībām, kurām nepieciešamas piesārņojošās darbības akceptēšana jauktas apbūves ar dzīvojamo funkciju teritorijā (461. punkts).
 - 5) Mainītas apstādījumu nosacījumu prasības, kas paredz, ka:
 - o jāveido troksni un putekļus aizturošus, ielas ainavu veidojošus, koku un krūmu stādījumus teritorijā, starp intensīvas satiksmes ielu un projektējamu daudzdzīvokļu namu apbūves līniju (214. punkts);
 - o tiek samazināts stādījumu joslas platums un mainīts tās veids – jauktas, ražošanas un komercdarbības, tehniskās apbūves, ostas un lidlauka teritorijām, ja tās robežojas ar zemesgabalu, kurā ir vai tiek

paredzēta dzīvojamā apbūve (punkti 464.4., 495., 504., 569.4., 581. un 587.).

- Grozījumi noteikumu Nr. 34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” grafiskajā daļā – 5. pielikums „Transporta infrastruktūras attīstības shēma” (sīkāk skat. aprakstu 4.5.1. nodaļā).
- RVC AZ TIAN tekstuālajā daļā:
 - 1) Pārstrādāta un papildināta 5.8.sadaļa – Apstādījumi, kas paredz, ka apstādījumu teritorijā atļautā izmantošana ir „publiskas izmantošanas pazemes transportlīdzekļu novietne, ja tā paredzēta šo noteikumu 6.7. apakšnodaļā vai detālplānojumā, kas izstrādāts saskaņā ar šo saistošo noteikumu 546. punkta prasībām.”.
 - 2) Mainīta redakcija atsevišķiem punktiem RVC TIAN 5.1. sadaļā Centru apbūves teritorijas:
 - o JC5 – teritorija, kur atļauta daudzstāvu transportlīdzekļu novietne ar ietilpību līdz 1000 transportlīdzekļiem. Citu atļauto izmantošanu gadījumā piemēro prasības JC teritorijai;
 - o JC6 – teritorija, kur atļauta tikai daudzstāvu transportlīdzekļu novietne ar ietilpību līdz 1000 transportlīdzekļiem un palīgizmantošana ne vairāk par 20% no stāvu platības;
 - o Transportlīdzekļu novietne RVC teritorijā kā galvenā izmantošana atļauta vienīgi JC5 un JC6 teritorijās.
 - 3) Pārstrādāta un papildināta 5.2. apakšnodaļa „Jauktas apbūves teritorija”. Tā papildināta ar punktiem no RTIAN, tādējādi, padarot abos TIAN līdzvērtīgas prasības Jauktas apbūves teritoriju izmantošanas veidiem un funkcijām un tās paplašinot ar nosacījumiem teritorijā veikt vieglas vai vispārīgas ražošanas darbības – (līdzvērtīgi RTIAN 458. punkta nosacījumiem).
 - 4) Papildināta Centru apbūves teritorijas atļautā izmantošana ar 448.punktu atļaujot vēsturiskās ražošanas objektus rekonstruēt un paplašināt – „Centru apbūves teritorijā, kurā ir vēsturiski izveidojusies ražošanas funkcija vai infrastruktūra, kas ir piemērota ražošanas funkcijai, atļauta būvju izmantošana ražošanas vajadzībām (vieglās ražošanas un vispārīgās ražošanas uzņēmums), bet jauna būvniecība vai rekonstrukcija, kuras rezultātā tiek palielināta esošo būvju platība, atļauta, ja ir veikta paredzētās būves publiskā apspriešana un ietekmes uz kultūrvēsturisko vidi novērtējums. Ja minētajā uzņēmumā ir paredzēts veikt darbības, kuru veikšanai nepieciešams saņemt atļauju piesārņojošas darbības veikšanai, šādas darbības ir pieļaujamas, ja tās atbilst šo saistošo noteikumu 471.punkta prasībām”;
- Grozījumi noteikumu Nr.38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” grafiskajā daļā:
 - 1) „RVC detalizētā teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”
 - 2) „RVC un tā aizsardzības zonas apbūves veidošanas pamatnosacījumi”Šajās kartēs ir:

- o veiktas izmaiņas Ķīpsalas detālplānojumā noteiktajā teritorijas zonējumā, mainīts atsevišķām teritorijām to izmantošanas veids;
 - o veikti dažādi grozījumi atbilstoši saņemtajiem priekšlikumiem par nepieciešamajiem grozījumiem atsevišķās teritorijās, no kuriem vairums priekšlikumu, atbilstoši darba uzdevumam skar teritorijas izmantošanas veida maiņu (t.sk. saistīti ar jaunu autostāvvietu izveidi Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā) vai paredz veikt izmaiņas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos, kas pieļautu zemesgabālā piemērot teritorijas izmantošanas vispārīgos nosacījumus (skat. RVC AZ Grafisko daļu).
- 3) RVC AZ grafiskās daļas kartē „RVC un tā aizsardzības zonas satiksmes infrastruktūras attīstības plāns” - attēlota tramvaja līnija Daugavas kreisajā krastā no Lucavsalas līdz Podragam, šķērsojot Ķīpsalu (skat. Vides pārskata 4.5.2. attēlu).

Kopumā šie plānošanas dokumentā ietvertie grozījumi vērsti uz trokšņa piesārņojuma kontroli un ierobežošanu:

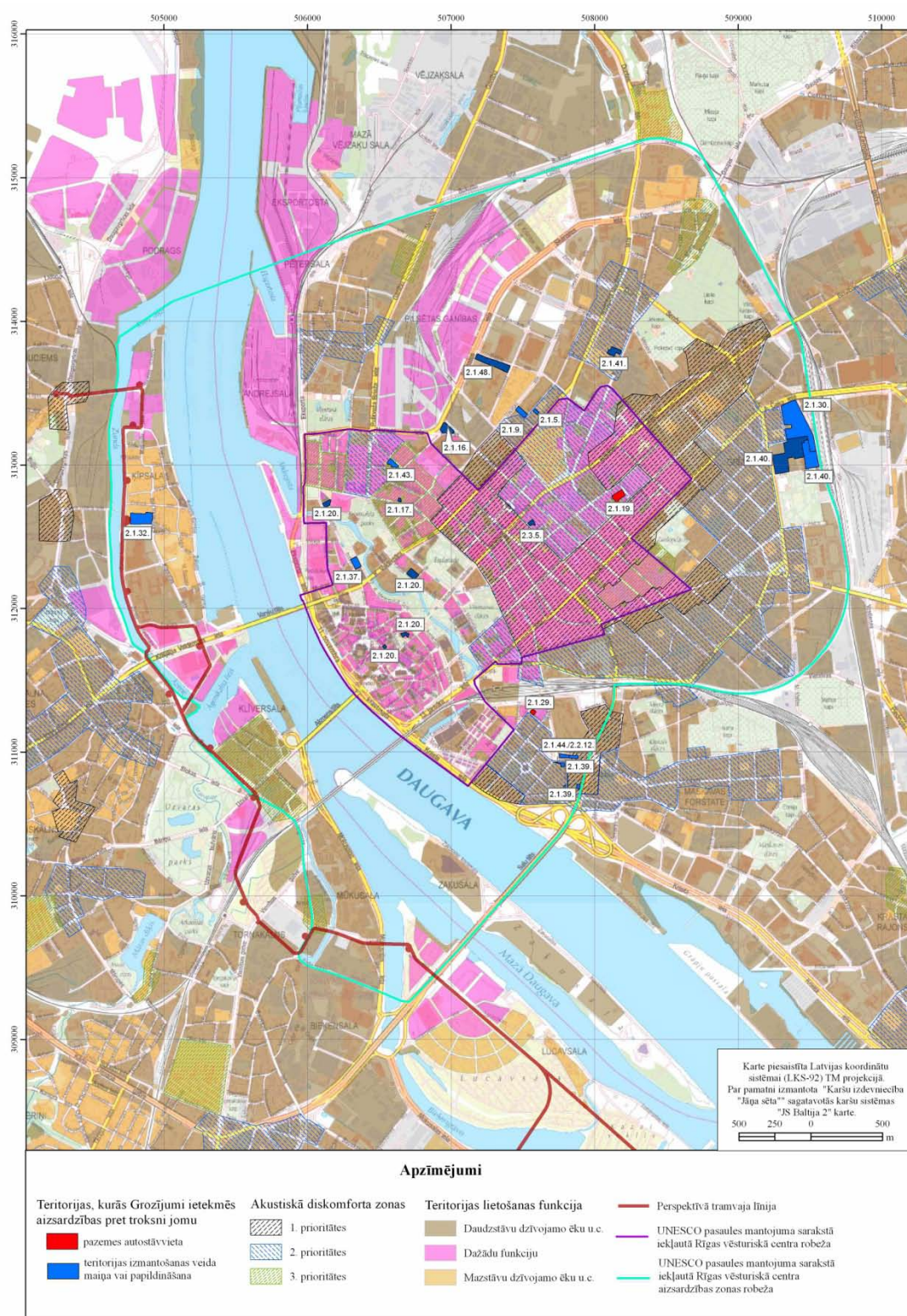
- 1) auto novietņu būvniecības ieceru izvērtēšanas nosacījumu papildināšana,
- 2) auto novietņu izvietojuma optimizācija un/vai ierobežošana,
- 3) apstādījumu joslu izveides nosacījumu maiņa,
- 4) jaunu satiksmes infrastruktūru izbūve, lai optimizētu un/vai novirzītu transporta plūsmu kustību).

Taču grozījumi paredz arī teritoriju izmantošanas veidu papildināšanu ar jaunām funkcijām (vieglās un vispārīgas ražošanas darbības, pazemes transportlīdzekļu novietņu ierīkošanu zem apstādījumu teritorijām, daudzstāvu un pazemes auto novietņu izbūvi RVC teritorijā) un atsevišķām teritorijām mainīt to jau esošo apbūves (izmantošanas) veidu (piemēram, dzīvojamās apbūves teritorija uz publiskas apbūves; publiska uz jauktu apbūvi; apstādījumu uz centra apbūvi, utml.), kā arī uzlabojumus transporta sistēmā vai jaunu satiksmes infrastruktūras objektu izbūvi (tramvajs, Vienības gatves un Ulmaņa gatves krustojums, utml.), tad realizējot šos grozījumus ir iespējamas arī šādas negatīvas ietekmes:

- 1) transportlīdzekļu skaita pieaugums RVC teritorijā vai tā aizsardzības zonā – pazemes transportlīdzekļu novietņu ierīkošana zem apstādījumu teritorijām, kā arī mainot atsevišķu zemesgabalu izmantošanas veidu, lai pieļautu dažādu sabiedrisku un kultūras iestāžu, kā arī auto novietņu būvniecību;
- 2) mainīsies teritoriju ar paaugstinātu trokšņu līmeni skaits, kas var palielināt un arī samazināt atsevišķās akustiskā diskomforta zonās esošo iedzīvotāju skaitu – jauni infrastruktūras objekti, apbūves teritoriju zonējumu maiņa, teritoriju lietošanas funkciju papildināšana;
- 3) paaugstināts trokšņa līmenis tiks ierobežots uz konkrētu ēku fasādēm, bet ne dzīvojamās apbūves teritorijā - nosakot attālumu no dzelzceļa malējās sliedes līdz mājai nevis līdz apbūves teritorijai;
- 4) trokšņa līmenis dzīvojamās apbūves teritorijās var tikt samazināts nepietiekami –realizējot divpakāpju kokaugu un krūmu apstādījumus tikai

uz dzīvojamās apbūves zemesgabalu robežām, bet neparedzot kompleksa vai cita veida prettrokšņa pasākumus, šo teritoriju aizsardzībai, īpaši, ja dzīvojamās apbūves teritorijas robežojas ar, piemēram, tehniskās apbūves, ostas un lidostas teritorijām.

Detalizēts grozījumu būtisko ietekmju novērtējums ir sniegts 5. nodaļā. Atsevišķiem grozījumu punktiem, kuru ietekme uz trokšņa piesārņojumu nav vērtējama kā būtiska (Rīgas TIAN 307.punkta grozījumi, RVC TIAN grozījumi, kas paredz precizējumus vai uzlabojumus transporta infrastruktūras attīstības objektos) ietekmju izvērtējums netika papildus izvērtēts.

4.5.2. Grozījumi, kas ietekmēs aizsardzību pret troksni

4.5.3 Atkritumi

Attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos paredzēti šādi grozījumi:

- Redakcionālas izmaiņas, atsevišķos punktos iekļaujot norādes par šķiroto atkritumu konteineru izvietojuma nosacījumiem:
 - 1) 2.12. punktā terminu skaidrojumā atkritumu tvertņu novietnes raksturojumā iekļauta norāde uz šķiroto sadzīves atkritumu konteineriem, ko tajā iespējams izvietot;
 - 2) terminu skaidrojums ir papildināts ar jaunu 2.15.¹ punktu, kas definē bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas vietu.
- 3.12. nodaļā, kas iekļauj nosacījumus atkritumu tvertņu novietnēm un atkritumu savākšanas laukumiem, paredzēti šādi grozījumi:
 - 1) 346. punktā noteikts, ka minimālais atkritumu konteineru skaits, ko paredz plānošanas un arhitektūras uzdevumā (izņemot savrupmājām un dvīņu mājām), ir četri konteineri, paredzot dalīto atkritumu vākšanu;
 - 2) 352. punkts papildināts, paredzot prasības lietusūdeņu novadīšanai ne tikai atkritumu savākšanas laukumiem, bet arī atkritumu šķirošanas vietām un bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas vietām.
- Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi papildināti ar 2.31. un 2.32. apakšnodaļām, kurās definētas prasības piestātņu un peldmāju ierīkošanai, tai skaitā:
 - 1) katrai peldmājai krastā jāparedz atkritumu novietne.

Kopumā plānošanas dokumentā paredzētie grozījumi vērsti uz Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas plānā 2006. - 2012. gadam uzskaitījumiem mērķiem, proti, veicināt pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem un veicināt atkritumu daudzuma samazināšanu, vācot tos dalīti un attiecīgi apsaimniekojot. Grozījumiem nav paredzama tieša un būtiska ietekme uz atkritumu daudzumu un apsaimniekošanu Rīgas pilsētā, taču tiek radīti priekšnoteikumi attīstības dokumentos paredzēto mērķu sasniegšanai, tai skaitā veicinot nešķiroto atkritumu iespējami pilnīgu savākšanu un atkritumu dalītu vākšanu un apsaimniekošanu. Lai sasniegtu citus atkritumu apsaimniekošanas plānā minētos mērķus – piemēram, atkritumu apsaimniekošanas sistēmas caurspīdīgumu, precīzu atkritumu uzskaiti, pārstrādes apjomu palielināšanu – nepieciešamas administratīvas darbības, kas neietilpst teritorijas plānošanas dokumentu kompetencē.

Ietekmes no šiem Grozījumiem netiek uzskatītas kā būtiskas un netiek apskatītas 5. nodaļā.

4.5.4 Aizsargjoslas

Attiecībā uz aizsargjoslām paredzēti grozījumi divos dokumentos – RTIAN un Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma grafiskās daļas kartē „Galvenās aizsargjoslas un citi zemes gabalu izmantošanas aprobežojumi”.

Galvenokārt grozījumi aizsargjoslās paredzēti, pielāgojot plānošanas dokumentus grozījumiem Aizsargjoslu likumā, kas pieņemti pēc Rīgas teritorijas plānojuma grozījumu un Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma stāšanās spēkā. Tā kā RTIAN grozījumi 18.08.2009. iekļauj aktuālākus nosacījumus attiecībā uz aizsargjoslām, atsevišķās sadaļās RVC AZ TIAN noteiktās prasības aizsargjoslām līdz šim nebija saskaņotas ar RTIAN, bet balstījās uz iepriekšējām Aizsargjoslu likuma redakcijām.

Galvenās jomas, kurās RTIAN precizēti nosacījumi aizsargjoslām, saskaņojot prasības ar Aizsargjoslu likuma aktuālo redakciju:

- 1) Precizēti gadījumi, kad nenosaka 10 m aizsargjoslu ap mākslīgo ūdensobjektu; precizētas meliorācijas objektu kategorijas, kurām nosakāmas Aizsargjoslu likumā paredzētās aizsargjoslas;
- 2) iekļauta atsauce uz Ministru kabinetā pieņemto metodiku aizsargjoslu noteikšanai ap dzīvnieku kapsētām;
- 3) Iekļauti nosacījumi aizsargjoslām ap atkritumu sadedzināšanas uzņēmumiem;
- 4) Iekļauti nosacījumi aizsargjoslām ap degvielas uzpildes stacijām un automobiļu gāzes uzpildes stacijām;

Atsevišķās sadaļās precizētas prasības apbūves aizsardzībai un teritorijas izmantošanai applūstošajās teritorijās un ūdensobjektu aizsargjoslās:

- 1) Precizētas teritorijas, kur aizsargjoslās un ārpus tām jāsamazina applūšanas varbūtība un jānovērš riski (meliorācijas karte);
- 2) mainīta applūšanas varbūtība no 1% uz 10% teritorijām, kur jāveic pretplūdu pasākumi pirms apbūves.

Lielākā daļa grozījumu RVC un AZ plānojuma grafiskās daļas kartē „Galvenās aizsargjoslas un citi zemes gabalu izmantošanas aprobežojumi” saistīta ar augstāk minētajiem grozījumiem Aizsargjoslu likumā un saskaņošanu ar RTIAN:

- 1) Precizētas drošības aizsargjoslas gar dzelzceļiem pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus atbilstoši Rīgas teritorijas plānojumam un 18.07.2006. noteikumiem Nr.599 „Metodika drošības aizsargjoslu noteikšanai gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus”;
- 2) Precizētas aizsargjoslas ap valsts aizsardzības objektiem atbilstoši Ministru kabineta 27.06.2006. noteikumiem Nr.508 „Noteikumi par aizsargjoslām ap valsts aizsardzības objektiem un šo aizsargjoslu platumu” un RTIAN;
- 3) Atbilstoši Aizsargjoslu likumam un RTIAN precizētas aizsargjoslas ap gāzes regulēšanas punktiem, elektronisko sakaru tīkliem, degvielas uzpildes stacijām, kultūras pieminekļiem, virszemes siltumvadiem, koplietošanas meliorācijas grāvjiem, dižkokiem.

Atsevišķa grozījumu grupa ir korigētās ielu sarkanās līnijas, kas precizētas pēc iedzīvotāju iesniegumiem, kā arī pēc Pilsētas attīstības departamenta iniciatīvas, ņemot vērā veiktos izpētes projektus. Būtiskākās izmaiņas veiktas Upes, Invalīdu, Miera un Klusās ielas rajonā, kur ielu sarkanās līnijas tika plānotas, rēķinoties ar iespējamo Ziemeļu transporta koridora trasi. Tā kā ir ticis pieņemts lēmums par

Ziemeļu transporta koridora izvietojumu, kas nešķērso RVC AZ, sarkanās līnijas grozījumos plānotas atbilstoši esošajai ielu infrastruktūrai. Sarkano līniju korekcijas veiktas arī atbilstoši pētījumam „Transporta plūsmu un satiksmes infrastruktūras nodrošinājuma izpētes, analīzes un priekšlikuma projekts Rīgas pilsētas teritorijas daļai, kas ietver Hanzas šķērsojuma trasi” rajonā starp Ganību dambi un Skanstes ielu. Pārējie grozījumi ielu sarkanajās līnijās plānoti, pamatojoties uz izvērtētiem iedzīvotāju iesniegumiem, precizējumiem inženierkomunikāciju izvietojumā u.tml. apsvērumiem, neveicot būtiskas izmaiņas pilsētas ielu tīklā.

Kopumā ņemot, Grozījumi attiecībā uz aizsargjoslām neatstās būtisku ietekmi uz vidi. Kā būtiskākā ietekme tiek uzskatīta mainītā applūšanas varbūtība no 1% uz 10% teritorijām, kur jāveic pretplūdu pasākumi pirms apbūves, bet šīs ietekmes apraksts ir iekļauts 5.2. nodaļā.

5 PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS BŪTISKĀS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS

5.1 RVC un tā aizsardzības zona un kultūrvēsturiskais mantojums

Kultūrvēsturiski unikālu, kultūrvēsturiski ļoti vērtīgu un kultūrvēsturiski vērtīgu koka ēku nojaukšanas aizliegums RVC

Atbilstoši RVC AZ TIAN grozījumu 427.punktam „kultūrvēsturiski unikālu, kultūrvēsturiski ļoti vērtīgu un kultūrvēsturiski vērtīgu koka ēku nedrīkst nojaukt, izņemot avārijas stāvoklī esošu ēku, ko pieļaujams demontēt noteiktajā kārtībā, ja tā apdraud cilvēku veselību vai dzīvību”. Neraugoties uz spēkā esošajiem RVC un tā AZ TIAN (Rīgas saistošie noteikumi Nr. 38), jau kopš to pieņemšanas turpinājās vēsturiskās apbūves degradācija un mēģinājumi rast visa veida iemeslus, lai ēkas, it īpaši koka, nojauktu. Lai mazinātu šo tendenci, tika veiktas izmaiņas galvenajā normatīvajā aktā, kas regulē RVC attīstību - Ministru kabineta 2004.gada 8.marta noteikumos Nr.127 „Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības noteikumi”. Ar 22.01.2008. Ministru kabineta noteikumiem Nr. 31 "Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 8.marta noteikumos Nr.127 „Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības noteikumi”" tika izdarīti grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 8.marta noteikumos Nr.127 un to 4. pants ir spēkā šādā redakcijā: „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas ēkas un būves remontējamas un restaurējamas laikus. Kultūrvēsturiski unikālām, ļoti vērtīgām un vērtīgām ēkām, veicot remontu, saglabājams ēkas apjoms, jumta forma, fasāžu apdare, oriģinālie vēsturiskie logi un durvis, konstruktīvā sistēma un plānojums, kā arī kultūrvēsturiski vērtīgie interjeri un iekārtas. Ja kultūrvēsturiski unikāla, ļoti vērtīga vai vērtīga ēka ir bojāta tā, ka nav iespējama tās renovācija un restaurācija un ir zudusi attiecīgās ēkas kultūrvēsturiskā vērtība, tās vietā pieļaujama tikai tāda paša apjoma un būvmateriāla ēkas būvniecība, saglabājot esošās autentiskās kultūrvēsturiskās vērtības.” Tāda pati prasība ir iestrādāta Grozījumos, kas ir ļoti pozitīvi.

Lai nodrošinātu efektīvu kultūras mantojuma aizsardzības mērķu sasniegšanu ilgtermiņā, svarīga ir iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšana. Kā ļoti labs piemērs ir Klusā centra apkaime, kur kultūras mantojumam – kvalitatīvām 19. un 20.gs. mijas apartamentu ēkām – ir atrasts pielietojums. Bieži vien tie ir augstas klases biroji, kas var nosegt renovācijas izmaksas. Savukārt, negatīvs piemērs ir t.s. "Centra apkaklītes" teritorija, kur kultūras mantojumam – nekvalitatīvi būvētajām 19. un 20.gs. mijas strādnieku dzīvojamajām ēkām – grūti atrast pielietojumu, jo to renovācijā ieguldāmie līdzekļi nenes peļņu.

Patlaban kā viens no instrumentiem vēsturiskās apbūves saglabāšanai darbojas īpašuma nodokļu atlaides mehānisms. Tomēr tā efektivitātes novērtējumam noderētu informācijas apkopojums par piemēroto nodokļu atlaižu skaitu un renovētajām ēkām, kā arī pilsētas neiegūto nodokļu apmēru, lai salīdzinātu ieguvumus un zaudējumus. Pieaugot tendencei īpašniekiem izlikt ēku īrniekus no telpām, ar nolūku ēkai atļaut pārvērsties par graustu, būtu apsverama iespēja piemērot paaugstinātu nodokļu likmi neizmantotām ēkām vai to daļām. Kompleksas analīzes gala produkts būtu – piedāvājums pārskatīt esošo nodokļu aplikšanas kārtību ar nolūku padarīt to efektīvāku.

Politiskā izšķiršanās, piešķirot prioritāti vai nu attīstībai vai saglabāšanai, var būtiski ietekmēt RVC un tā AZ. Attīstība nozīmētu liberālāku politiku attiecībā pret ēku nojaukšanu un jaunbūvēm publiskajā ārtelpā, kas ir maz ticama, pastāvot pretēja rakstura viedokļu konfrontācijai starp investoriem un plaša spektra politisko vadību valstī un galvaspilsētā. Veco ēku saglabāšanas tendence spēlē par labu pilsētas „muzejifikācijas” tendencei, kas savukārt ietekmē tās marketinga situāciju. Tā pēdējos gados Rīga pamatoti tiek pozicionēta un "uzlikta uz Eiropas kartes" kā vieta, kur kinematogrāfisti var viegli atrast ielu ainavu, kur filmēt kara izpostītas un pamestas pilsētvides ainas.

Nosacījumu precizēšana attiecībā uz RVC jaunu ēku būvniecības pieļaušanu veco vietā (tāda paša apjoma atbilstošas konstrukcijas un būvmateriāla ēka)

Pozitīvi vērtējams tas, ka būvējot jaunu ēku, obligāta ir prasība pēc tāda pat apjoma, bet par tās stila izvēli nav norādījumu. Kultūrvēsturiski unikālu, kultūrvēsturiski ļoti vērtīgu un kultūrvēsturiski vērtīgu koka ēku nojaukšanas aizliegums RVC, nosacījumu precizēšana attiecībā uz RVC jaunu ēku būvniecības pieļaušanu veco vietā (tāda paša apjoma atbilstošas konstrukcijas un būvmateriāla ēka) un regulējums attiecībā uz atļauto stāvu skaita izmaiņām novērš tiešās ietekmes uz kultūras mantojumu. Patlaban gan aprakstītā regulējuma norma vēl nav realizēta būvpraksē, un līdz ar to nav iespēju analizēt tās praktisko efektivitāti.

Riska faktors pilsētībūvniecisko vērtību saglabāšanā un Rīgas vēsturiskā centra attīstībā ir nepabeigtās ēkas, kas apturētas, sākoties ekonomiskajai krīzei 2009.gadā., un attiecībā uz kurām rīcību Grozījumi neregulē. Šādu jaunbūvju nākotne joprojām ir neskaidra, un tās no īslaicīgās ietekmes izmaiņu grupas var kļūt par ilglaicīgās ietekmes faktoru.

Publiskās ārtelpas jēdziena lietošana

Publiskās ārtelpas jēdziena īstenošana plānošanā samazina netiešās ietekmes uz kultūras mantojumu. Grozījumos, tāpat kā iepriekš, salīdzinoši daudz lietots publiskās ārtelpas jēdziens. Tā RVC AZ TIAN ir noteikts, ka „krastmalas saglabājamās neapbūvētas kā publiskā ārtelpa.” Pozitīvi vērtējama demokrātiska pieeja kultūras mantojuma pieejamībai.

Publiskās ārtelpas jēdziena īstenošana samazina vidēji ilgas ietekmes uz kultūras mantojumu risku. Vidēji ilgas ietekmes piemēru RVC un tā aizsardzības zonā netrūkst, pārsvarā tie ir gruntsgabali, kuru attīstība sākās ar kādas jaunbūves projektēšanu, kura realizāciju kāda iemesla dēļ tika pārtraukta, bet īpašnieks saņēma atļauju nojaukt vēsturisko ēku, un atbrīvotajā zemesgabalā iekārtot autostāvvietu. Rīcību attiecībā uz vēlamo būvniecību šādās vietās Grozījumi neregulē. Ilglaicīgās ietekmes ir saistītas ar vidēji ilgas ietekmes gadījumu pārvēršanos par "ilglaicīgiem". Plānojuma grozījumu realizācijā konsekvēti jāievēro RVC SAP izvirzītie nosacījumi, pretējā gadījumā ēku nojaukšanas rezultātā izveidotie "caurumi" pilsētas audumā spēlēs arvien nozīmīgāku lomu pilsētas ainavas pārveidojumos.

Par lielāko vērtību Rīgas centra dažāda augstuma mūra un koka ēku apbūves situācijā blakus greznajiem sešstāvu jūgendstila īres namiem kļūst neapbūvētā telpa, kas atrodas virs un blakus mazstāvu koka ēkām, un kuru arī var piepulcināt publiskās ārtelpas

kategorijai. It īpaši gadījumos, kad blakus mazstāvu koka ēkām aug koki. Lai publisko ārtelpu aizsargātu, tā ir juridiski korekti jāapraksta kā apgrūtinājums, līdzīgi kā jebkuram citam apgrūtinājumam, piemēram, aizsargjoslai, kas dod sabiedrisko labumu, bet neļauj zemesgabalu pilnvērtīgi izmantot.

Ir būtiska atšķirība starp vienu un tā paša lieluma zemesgabaliem, uz kuriem atrodas sešstāvu vai vienkārtu apbūve. Otrajā gadījumā zemesgabalu raksturo mazāks cilvēku blīvums, mazāk trokšņa, putekļu, auto, atkritumu, patērētās enerģijas un citu rādītāju. Vienlaikus - vairāk romantisku klusu stūrīšu, atmiņas par veco pilsētu un vēl citu sociāli psiholoģisko rādītāju. Pilsētvidē jeb *millieu* ir tas īpašību kopums, kas mūsdienās tiek vērtēts arvien augstāk kultūras mantojuma aizsardzības aspektā.

Sabiedrība priecājas gan par koka ēku, gan dzīvu koku zemesgabālā pilsētas centrā, bet abi vienlaikus ir apgrūtinājums un iemesls saimnieciskās darbības ierobežošanai, jo pēc mazstāvu ēku nojaukšanas gruntsgabalu var izdevīgi pārdot. Savukārt dzīvs koks ir jākopj, jāaizvāc lapas, tas bieži vien aizēno telpas, un saprotams, traucē jaunai būvniecībai. Pagaidām trūkst mehānisma, kā samazināt nekustamā īpašuma nodokli, lai motivētu zemesgabala īpašnieku saglabāt gan dzīvu koku, gan koka ēku, ja vien pēdējā neatrodas apbūves fragmenta teritorijā un ir labā tehniskā stāvoklī.

Detalizēta ūdens teritoriju zonējuma noteikšana RVC

Grozījumos noteikts detalizēts ūdens teritoriju zonējums un RVC AZ TIAN sagatavotas ūdens teritoriju un krastmalu izmantošanas sadaļas. Ūdens – jauna sadaļa, savlaicīga, varbūt pat novēlota reakcija uz sabiedrības prasībām piešķirt tai iespējas piekļūt labiekārtotai ūdens malai, lai izmantotu to rekreācijai. Novitāte ir piedāvājums veidot peldošu mājokli, respektīvi - mājlaivas, kas varētu tuvināt Rīgu Rietumeiropas dzīves standartam. Detalizēta ūdens teritoriju zonējuma noteikšana RVC samazina vidēji ilgās ietekmes uz kultūras mantojumu risku.

Kopumā pozitīvi vērtējami mēģinājumi aktivizēt krastmalas, demokratizēt pieeju kultūras mantojuma pieejamībai, tomēr jāatzīmē apskatāmo teritoriju sadrumstalotais iedalījums, kā arī rekomendāciju, metodisko norādījumu un administratīvo regulējumu apvienojums vienā dokumentā, kas apgrūtināta tā uztveri un pazemina efektivitāti.

Regulējums attiecībā uz atļauto stāvu skaita izmaiņām

Pamatojoties uz Daugavas kreisā krasta silueta koncepciju (Projektēšanas biroja ARHIS izpētes darbs „Daugavas kreisā krasta silueta koncepcijas pilsētvides veidošanas noteikumi”), Grozījumos iestrādātas nepieciešamās atļauto stāvu skaita izmaiņas – skat. Grafiskās daļas plānu „RVC un tā aizsardzības zonas apbūves veidošanas pamatnosacījumi”. Ar Grozījumiem ir noteikts atļautais stāvu skaits ar vairākpakāpju nosacījumiem (Daugavas kreisā krasta silueta koncepcijas un detālplānojumu izstrāde, publiskā apspriešana, saskaņošana ar VKPAI, Rīgas domes lēmums) novērš tiešās negatīvās ietekmes uz kultūras mantojumu. Grozījumu pozitīvā ietekme - nekustamā īpašuma tirgus tādejādi saņem skaidru prognozi, un līdz ar to ir iespējams veikt liela mēroga investīcijas RVC AZ teritorijās, tostarp arī ēku renovācijas aktivitātes.

5.2 Ūdens teritorijas un krastmalas, plūdu apdraudētās teritorijas

Hidrotehnisko u.c. būvju pieļaušana un nosacījumu precizēšana

Grozījumi precizē ūdens teritorijā atļautās būves (530.p. RTIAN un atsevišķs punkts RVC un AZ TIAN):

- hidrotehniskās būves (ūdensobjektu krasta stiprinājumi, riev sienas, pāļi, moli, steķi, muliņi, slipi, piestātnes, navigācijas būves, sezonas viļņlauži piestātņu akvatoriju aizsardzībai un tml.);
- būves, kas nepieciešamas, lai nokļūtu līdz kuģošanas līdzekļiem (krasta balsts, pieejas tilts, laipa, rampa un tml.);
- laivu un jahtu ostas (Rīgas TIAN 20. pielikums) norādītajās vietās;
- kruīza kuģu termināls un prāmju un kruīza kuģu termināls (Rīgas TIAN 20. pielikumā);
- peldošās būves u.c.

No hidroloģiskā viedokļa visas būves var atstāt tiešas pozitīvas ietekmes, ja tiks ievēroti izvirzītie nosacījumi un prasības. Teorētiski katra būve ir izbūvējama tā, ka tā pati netiek apdraudēta un neapdraud apkārtējās teritorijas un objektus. Kopumā ņemot, dažādo būvju izvietošana atbilstoši prasībām pozitīvi uzlabos pilsētas kvalitāti, sekmējot ūdens teritoriju un krastmalu plānveidīgu apgūšanu un izmantošanu, tomēr ietekmes konkrēti izvērtējamas būvju projektos, saskaņā ar institūciju nosacījumiem un tehniskajiem noteikumiem.

Attiecībā uz hidrotehnisko būvju pieļaušanu, Grozījumi nav vērtējami viennozīmīgi. No vienas puses, Rīgas TIAN grozījumi pieļauj teritoriju inženiertehnisko sagatavošanu vietās, kas dabiski nav piemērotas plānotajai būvniecībai. Teritorijas uzbēršanas gadījumā neapšaubāmi mainīsies virszemes un arī pazemes ūdens režīms, uz kuru var atstāt tiešu ietekmi pat neliela apjoma zemes darbi (piemēram, uzbērums, dambju un tml. ierīkošana). No otras puses, Rīgas TIAN paredz pasākumu kompleksu pirms noteiktu būvdarbu izpildes, kam ir jāsamazina ietekme uz hidroloģisko situāciju un pazemes ūdeņu režīmu. Piemēram, 245.3. punkts paredz, ka nosusināmajās teritorijās, jauna būvniecība ir atļauta, ja tiek nodrošināti meliorācijas pasākumi zemes nosusināšanai no nosusināmās teritorijas ārējās malas vai sateces baseina robežas līdz pašvaldības meliorācijas sistēmas novadgrāvim vai lietus notekūdeņu kanalizācijas kolektoram. Tāpat Grozījumu precizējumi paredz, ka iepriekš minētās darbības ir jāaskaņo ar Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālo pārvaldi un minētie pasākumi ir jāparedz būvprojektā (14.6. p).

Ūdens teritoriju zonējums RVC

RVC un AZ TIAN ir izstrādāts RVC ūdens teritoriju zonējums (skat. 4.2.2. attēlu). Ūdens teritoriju zonējums veicina labiekārtotas ūdens malas pieejamību, lai izmantotu to rekreācijai, kas ir vērtējams kā tieša pozitīva ietekme. Šobrīd grūti spriest, cik pozitīvas būs ilgtermiņa tiešās ietekmes, jo ūdens malas izmantošana rekreācijai, vienlaicīgi nozīmē arī slodzes palielināšanos uz ūdens vidi. Ū2-1, Ū2-2,

Ū2-3, Ū2-4 un Ū2-5 (daļēji) teritorijās (skat. 4.2.2. attēlu) izvietotie peldošie objekti var būt tieši apdraudēti palielinātu Daugavas straumes ātrumu gadījumā, kas iespējami pavasara palu un vasaras-rudens plūdu laikā, kā arī veicot Rīgas HES nostrādes jebkurā gadalaikā. Ietekmi iespējams mazināt ievērojot Grozījumos ietvertu prasību, ka, īstenojot atļauto būvju būvniecību un izvietojot peldošo infrastruktūru un peldošas būves ūdens teritorijā, jāņem vērā pavasara palu un vasaras-rudens plūdu ietekmi. Šajās teritorijās nebūtu pieļaujams atrasties peldošiem objektiem laikā no oktobra vidus līdz aprīļa beigām. Grozījumos arī ir ietverta norma, ka ziemas novietnes ir aizliegtas RVC un tā aizsardzības zonas publiskās ārtelpas teritorijā.

Precizēts piestātņu izvietojums/skaits

Kā tieša pozitīva ietekme ir sagaidāms tūristu skaita pieaugums. Ir sagaidāma arī netieša pozitīva ietekme - līdz ar tūristu plūsmas pieaugumu, pašvaldības iedzīvotājiem ir iespējas gūt ienākumus no tūrisma attīstības.

Nosacījumi peldmāju izvietošanai

Grozījumos (gan Rīgas TIAN, gan RVC un tā AZ) ir paredzētas teritorijas peldmāju izvietošanai (skat. 4.2.1. un 4.2.2. attēlu) un ir izvirzīta virkne nosacījumu to izvietošanai (Rīgas TIAN – 2.32. apakšnodaļa un atsevišķs punkts RVC AZ TIAN). Tā ir novitāte Rīgas teritorijā, tāpēc šobrīd nav praktiskas pieredzes, lai objektīvi vērtētu iespējamās būtiskās ietekmes uz vidi. Šobrīd trūkst detalizētu metodisku norādījumu šādu peldmāju būvniecībai. Pozitīvi jāatzīmē, ka RVC un AZ TIAN paredz attīstības priekšlikuma izstrādi kompleksi visai teritorijai (U4) atklāta konkursa rezultātā kā eksperimentālas būvniecības pilotprojektu.

Nosacījumi teritoriju izmantošanai, kuras norādītas kartē „Meliorācijas attīstības plāns”

Saskaņā ar 3.4. nodaļā sniegto informāciju, iepriekšminēto ietekmju novēršanai Rīgas pilsētai nepieciešams meliorācijas attīstības plāns, kurā norādītas saglabājamās meliorācijas sistēmas un būves: mazās upītes, pašvaldības nozīmes grāvji, dīķi, esošie un plānotie polderi u.c. objekti, kuru saglabāšana un izbūve ir svarīga turpmākai pilsētas attīstībai. Šāda „Meliorācijas attīstības plāna” ietekme ir vērtējama kā tieša ilglaicīga pozitīva ietekme uz pilsētas plūdu apdraudētajām teritorijām un pilsētu kopumā.

Rīgas TIAN ir noteikta virkne prasību, kas jāievēro teritorijās, kuras iekļautas Meliorācijas attīstības plānā. Šie nosacījumi ir vērtējami kā pozitīvas tiešas ietekmes (ilglaicīgas), jo tie veicina pasākumus, kas ir vērsti uz teritoriju applūšanu samazināšanu.

Aizliegums ūdens objektu padziļināšanas vai tīrīšanas rezultātā iegūto grunti novietot ārpus plānā norādītajām gruntis novietņu vietām un to attēlojums kartē
Rīgas TIAN 20. pielikuma kartē ir attēlotas teritorijas Ķīsezera, Juglas ezera un Daugavas krastos, kuras paredzētas gruntis novietnēm, kurās tiek novietota objektu padziļināšanās rezultātā radusies gruntis (skat. 4.2.1. attēlu).

Gruntis novietņu izveide var atstāt tiešu negatīvu ietekmi uz krastmalām (lokālo hidroloģisko režīmu, sugām, biotopiem), kur paredzēts novietot izrakto gruntis (skat. 5.3. sadaļu). Tomēr šo ietekmi ir iespējams mazināt, ja ievēro 13.06.2006. Ministru kabineta noteikumu Nr.475 „Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība” prasību veikt dabas vērtību detaļu izvērtējumu plānotās gruntis novietnes vietā.

Applūšanas varbūtības maiņa no 1% uz 10%

Grozījumi paredz aizstāt saistošo noteikumu 382.punktā skaitli „1” ar skaitli „10”, kas nosaka applūšanas varbūtību.

Noteikumu 382.punkta kontekstā tīri mehāniska skaitļa „1” aizstāšana ar skaitli „10” nav īsti korekta. Teritorijā, kur applūšana notiek 1 reizi 10 gados (10%) nebūtu pieļaujama apbūve, līdz ar to arī nebūs nepieciešama šīs apbūves pretplūdu aizsardzība. Šajā zonā plūdi notiek bieži un šīs zonas applūšana ir pat vēlama no vides aizsardzības viedokļa. Lielākā daļa „Plūdu riska pārvaldības plānā” definēto pretplūdu aizsardzības būvju ir plānots izvietot teritorijās aiz 10% applūduma zonas, līdz ar to, tās nenodrošinās pretplūdu aizsardzību teritorijās ar 10% applūšanas varbūtību. Teritorijā starp applūduma līnijām ar 10% un 1% (1 reizi 100 gados) applūšanas varbūtību apbūve būtu pieļaujama, taču tai nepieciešams nodrošināt pretplūdu aizsardzību.

Ieteikums 382.punktu formulēt šādi:

382. Teritorijā starp applūduma līnijām ar 10% un 1% applūšanas varbūtību, kur esošā apbūve jāaizsargā pret applūšanu, jauna būvniecība un esošās apbūves rekonstrukcija iespējama vienīgi, samazinot vai izslēdzot apbūves applūšanas varbūtību.

5.3 Bioloģiskā daudzveidība un apstādījumi

Teritoriju izmantošanas veidu papildināšana vai mainīšana, pārstrādājot vai iekļaujot jau esošajās un/vai jaunas teritorijas izmantošanas funkcijas

Tieša negatīva ietekme uz dabas vērtībām pilsētā ir grozījumiem, kas paredz, ka apstādījumu teritorijā viens no atļautās izmantošanas veidiem ir arī „publiskas izmantošanas pazemes transportlīdzekļu novietne”. Tomēr Grozījumu iespējamās negatīvās ietekmes iespējams novērst, tikai ievērojot RVC AC TIAN punktu, kurš nosaka, ka „publiskas izmantošanas pazemes transportlīdzekļu novietne” ir izveidojama, ja tā paredzēta noteikumu 6.7. apakšnodaļā vai detālplānojumā, kas izstrādāts saskaņā ar noteikumu 546. punkta prasībām.

Zemesgabalu plānoto (atļauto) izmantošanu maiņa uz/no apstādījumu teritoriju

Tiešās ietekmes uz bioloģisko daudzveidību lielākoties ir saistītas ar apstādījumu teritoriju zemes gabalu plānotās (atļautās) izmantošanu veida maiņu, palielinot vai samazinot apstādījumu teritoriju platību. Vairākiem zemesgabaliem plānots mainīt plānoto (atļauto) izmantošanu no dažāda veida apbūves uz apstādījumu teritoriju. Vienam zemesgabalam paredzēts mainīt plānoto (atļauto) izmantošanu no apstādījumu teritorijas uz centru apbūves teritoriju ar dzīvojamās funkcijas īpatsvaru virs 40%. Rezultātā apstādījumu teritoriju platība palielināsies par 7000 m², kas ir aptuveni 0,01% no visas pilsētas apstādījumu un dabas teritorijām. Kopumā ietekme vērtējam kā pozitīva, taču pilsētas apstādījumu un dabas teritoriju platību izmaiņas būs nebūtiskas.

Minimālo attālumu noteikšana, kas jāievēro stādot kokus un krūmus pazemes inženierkomunikāciju tuvumā

Tieša pozitīva ietekme ir arī noteikumu RTIAN grozījumiem, kas regulē minimālos attālumus, kas jāievēro stādot kokus un krūmus pazemes inženierkomunikāciju tuvumā. Grozījumiem ir pozitīva ietekme gan no inženierkomunikāciju izbūves un apkalpošanas viedokļa, gan no apstādījumu saglabāšanas viedokļa. Pārāk tuvu komunikācijām esošas koku un krūmu saknes un zari traucē komunikāciju remontu un var tās bojāt. Savukārt, veicot remontu, var tikt bojāti apstādījumi. Ja apstādījumi atradīsies pietiekami tālu, šādi abpusēji bojājumi var tikt daļēji novērsti.

Apstādījumu joslas, kas jāveido uz dažādu zemesgabalu robežas, minimālā platuma samazināšana par 50% un precizējums, ka jāveido intensīva divpakāpju apstādījumu josla

Grozījumiem no bioloģiskās daudzveidības veicināšanas viedokļa ir negatīva ietekme. Jo apstādījumu josla ir platāka, jo mazākas ir negatīvās antropogēnās ietekmes uz apstādījumu teritorijā esošajām sugām. Turklāt, 4 m platums var nebūt pietiekams visām koku un krūmu sugām, lai izveidotu „intensīvu divpakāpju apstādījumu joslu”. Taču, izvēloties atbilstošas koku un krūmu sugas vai šķirnes, 4 m var būt pietiekams platums. Tā kā grozījumos tiek regulēts minimālais platums, ne maksimālais, šo grozījumu ietekmi nevar uzskatīt par būtiski negatīvu. Kā pozitīvu ietekmi var minēt to, ka tiek precizēts, ka jāveido divpakāpju apstādījumu josla. Divpakāpju apstādījumu josla labāk aiztur trokšņus un putekļus nekā, tikai viena augstuma koki vai tikai krūmi.

Aizliegums ūdens objektu padziļināšanas vai tīrīšanas rezultātā iegūto grunti novietot ārpus plānā norādītajām grunts novietņu vietām un to attēlojums kartē
Aizliegumam ūdens objektu padziļināšanas vai tīrīšanas rezultātā iegūto grunti novietot ārpus Plānojuma grafiskās daļas plānā norādītajām grunts novietņu vietām un precizējumam, ka upēs un ezeros aizliegts iegūt derīgos izraktnes, izņemot gultnes padziļināšanas nolūkos, ir tieša ietekme uz pilsētas dabas vērtībām. Izveidojot grunts novietnes, tiek apbērtas un iznīcinātas dabiskā zemsedze, taču negatīvo ietekmi būtiski mazina 13.06.2006. Ministru kabineta noteikumu Nr. 475 „Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība”

prasība veikt dabas vērtību detaļu izvērtējumu plānotās grunts novietnes vietā. Grunts novietnes Plānojumā paredzētas Ķīšezera, Juglas ezera un Daugavas krastos. Grozījumiem no bioloģisko vērtību saglabāšanas viedokļa ir pozitīva ietekme, jo novērsīs iespējamu vērtīgu dabisku teritoriju un aizsargājamu sugu atradņu apbēršanu. 13.06.2006. Ministru kabineta noteikumu Nr. 475 „Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība” (grozījumi 22.12.2009. un 28.09.2010.) 25. punkts paredz, ka, ja ūdenstece sateces baseins ir lielāks par 25 kvadrātkilometriem vai ūdenstilpes spoguļa laukums ir vismaz 10 hektāru liels, darbības ierosinātājs iesniedz sertificētu ekspertu atzinumus par virszemes ūdensobjektu tīrīšanas vai padziļināšanas iespējamo ietekmi uz zivju resursiem, īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, īpaši aizsargājamām sugām, īpaši aizsargājamiem biotopiem, tīrāmo vai padziļināmo ūdensobjektu un apkārtējiem ūdensobjektiem. Noteikumu prasības ir attiecināmas gan uz Ķīšezeri, gan Juglas ezeru, gan Daugavu.

Jaunveidojama zemesgabala minimālo platību apbūves teritorijā ar apstādījumiem palielināšana līdz 2000 m²

Netiešās ietekmes uz pilsētas bioloģisko daudzveidību rada RTIAN grozījumi, kas paredz jaunveidojama zemesgabala minimālo platību apbūves teritorijā ar apstādījumiem palielināt līdz 2000 m², savukārt apstādījumu un dabas teritorijā, kas atrodas meža zemē – 5000m². Šādām izmaiņām nebūs negatīvas ietekmes, un ir iespējama pat pozitīva ietekme, jo teorētiski šie grozījumi sniedz iespēju veidot plašākas vienlaidus apstādījumu teritorijas, tādējādi mazinot negatīvās antropogēnas ietekmes uz apstādījumu teritorijā esošajām sugām.

Apbūves teritorijas ar apstādījumiem definīcijas maiņa

Netiešās ietekmes ir saistītas arī ar apbūves teritorijas ar apstādījumiem definīcijas maiņu. Grozījumiem no bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas viedokļa ir pozitīva ietekme, jo tie precīzi nosaka, ka „svarīga ir esošo dabas vērtību – koku, krūmu, zemsedzes, ūdensteču un reljefa – saglabāšana.”

Papildus prasību pievienošana ainaviski vērtīgo koku aizsardzībai RVC teritorijā

Netieša ietekme ir grozījumiem, kas paredz papildus prasības ainaviski vērtīgo koku aizsardzībai RVC teritorijā. Noteikts, ka zemesgabala apbūvē saglabā un nodrošina ainaviski vērtīgajam kokam nepieciešamos augšanas apstākļus un ka ainaviski vērtīgie koki attēloti plāna grafiskās daļas „RVC kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un attīstības plāns”. Noteikumos precīzi definēts, kad pieļaujams nocirst ainaviski vērtīgo koku. No bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas viedokļa grozījumu ietekme uzskatāma par pozitīvu, jo nosaka nepieciešamību saglabāt ainaviski vērtīgos kokus zemesgabala apbūvē, bet iepriekš bija paredzēts, ka ainaviski vērtīgie koki saglabājami „rekonstruējot esošos apstādījumus”. Arī prasības ainaviski vērtīgo koku nociršanas izvērtēšanai ir uzskatāmas par pietiekamām, lai līdzsvarotu iedzīvotāju sociāli ekonomiskās intereses ar dabas aizsardzības interesēm un novērstu būtisku kaitējumu bioloģiskajai daudzveidībai.

5.4 Citas jomas

5.4.1 Gaiss

Nosacījumi detālplānojumu izstrādei

Šie grozījumi paredz nepieciešamību detālplānojumu un lokālplānojumu izstrādes ietvaros izstrādāt pasākumus slāpekļa dioksīda (NO₂) piesārņojuma mazināšanai piesārņojuma teritoriālajās zonās, kā arī nosaka kritērijus, kas jāizvērtē detālplānojuma izstrādes procesā, novērtējot publiskas lietošanas pazemes autonomietnes izbūves iespēju parka teritorijā (t.sk. ietekmes izpēte par apkārtējās teritorijas potenciālo piesārņojumu ar izmešiem). Nosakot papildus prasības jaunu plānošanas risinājumu izvērtēšanai, kas ietver gaisa kvalitātes izmaiņu novērtējumu, tiek nodrošināta piesārņojuma samazināšana vai novēršana. Būtisku tiešu pozitīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti rada arī papildus prasība detālplānojumu un lokālplānojumu izstrādes ietvaros izstrādāt pasākumus slāpekļa dioksīda (NO₂) piesārņojuma mazināšanai piesārņojuma teritoriālajās zonās.

Dažādu plānošanas procesā izvērtētu risinājumu realizācija praksē var radīt arī dažādas netiešas ietekmes, kas saistītas ar blakus esošo teritoriju attīstību un transporta plūsmas intensitātes izmaiņām. Vērtējot ietekmju iespējamo ilgumu, jāsecina, ka tas novērtējams vienīgi saistībā ar konkrētajiem detālplānojuma risinājumiem, un var atstāt ietekmi uz gaisa kvalitāti gan īstermiņā, gan vidējā un ilgtermiņā.

Nosacījumi gaisu piesārņojošas darbības veikšanai

Grozījumi ietver nosacījumu, ka neiepakotu birstošu materiālu uzglabāšanai un pārkraušanai, šīs darbības apjomam pārsniedzot 500 000 t/gadā, jāizmanto slēgti uzglabāšanas un pārkraušanas paņēmieni, kas atbilst labākajām pieejamām metodēm attiecīgajā nozarē. Prasības izpilde atstās pozitīvu tiešu ilgtermiņa ietekmi uz gaisa kvalitāti. Ietekmes mērogs atkarīgs no uzglabāšanas un pārkraušanas darbības apjoma, kam tiks piemērotas minētās prasības (minimālais grozījumos noteiktais sliekšnis – 500 000 t/gadā).

Papildus grozījumi paredz pienākumu piesārņojošās darbības operatoriem veikt vides monitoringu uz objekta vai būves teritorijas robežas tuvākās dzīvojamās apbūves virzienā pārsniedzot noteiktus kritērijus. Pēc pašvaldības pieprasījuma gaisa kvalitātes monitoringa veicams arī citos gadījumos, kad tuvākās dzīvojamās apbūves teritorijā pārsniedz normatīvajos aktos noteikto augšējo piesārņojuma novērtēšanas sliekšni vai gaisa kvalitātes normatīvu. Monitoringam kā vides aizsardzības pasākumam nav tiešas ietekmes uz gaisa kvalitāti, bet lēmumi, kas pieņemti pamatojoties uz uzkrātajiem datiem var būtiski pozitīvi ietekmēt gaisa kvalitāti. Tā kā minimālais datu uzkrāšanas laiks lēmumu pieņemšanai parasti ir viens gads (ņemot vērā gaisa kvalitātes normatīvu noteikšanas periodu), tad ietekmes vērtējamās kā vidēja un ilgtermiņa.

Precizēti arī kritēriji plānotās darbības ar ražošanas funkciju akceptēšanai jauktas apbūves ar dzīvojamo funkciju teritorijā. Šie kritēriji ietver vairākus punktus, kas saistīti ar gaisa kvalitāti un kuros noteikts, ka darbība akceptējama, ja:

- darbība tiek veikta slēgtās telpās;
- darbības teritorija nerobežojas ar dzīvojamo apbūvi;
- darbības rezultātā piesārņojošās vielas NO₂ summārā gada vidējā koncentrācija (kopā ar fonu) ir mazāka par Ministru kabineta 2009.gada 3.novembra noteikumos Nr.1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti” noteikto gada robežlielumu cilvēka veselības aizsardzībai”.

Divi pirmie nosacījumi nosaka stingrākas prasības. Tā kā grozījumi attiecas uz plānotām darbībām, tad to radītā ietekme vērtējama kā tieša pozitīva ietekme vidējā un ilgā termiņā.

Jaunu autonomietņu izveide

Grozījumi nosaka vairākas jaunas teritorijas, kurās pieļaujama autonomietņu un pazemes autonomietņu izbūve. No vides aizsardzības viedokļa negatīvi vērtējams fakts, ka autonomietnes paredzētas gan pilsētas centrā, gan parku teritorijās. Tomēr šādu teritoriju noteikšanu līdzsvaro grozījumos iestrādātās prasības jaunu autonomietņu saskaņošanai. No gaisa aizsardzības viedokļa kā nozīmīgākās jāmin:

- izvērtējot būvniecības ieceri un/vai transporta plūsmas aprēķinu, gadījumos, kad esošā vai paredzamā piesārņojuma līmeņa dēļ transportlīdzekļu novietnes izvietošana būtiski palielinās piesārņojuma līmeni, Būvvalde, pamatojoties uz būvniecības ierosinātāja Būvvaldē iesniegtajiem izkliežu aprēķiniem un/vai citām izpētēm, attiecīgi samazina autonomietņu skaitu vai aizliedz transportlīdzekļu novietnes būvniecību,
- publiskas lietošanas pazemes autonomietnes izbūves iespēju parka teritorijā izvērtē detālplānojuma izstrādes procesā. Lai pamatotu pazemes transportlīdzekļu novietnes būves nepieciešamību, un izvērtētu tās iespējamo ietekmi uz pilsētvides bioloģisko daudzveidību un kultūrvēsturiskajām vērtībām, parka detālplānojuma sastāvā veic arī ietekmes izpēti par apkārtējās teritorijas potenciālo piesārņojumu ar izmešiem.

Līdz ar to var uzskatīt, ka jaunu autonomietņu izbūve neradīs negatīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti. Pieļaujama negatīva ietekme uz gaisa kvalitāti, kas saistīta ar iespējamu transporta plūsmu pieaugumu blakus ielās un centrā kopumā. Līdz ar to potenciāli iespējama negatīva netieša ietekme uz gaisa kvalitāti ilgtermiņā.

5.4.2 Trokšņi

Jaunu auto novietņu izveide

Grozījumi paredz vairāku jaunu autonomietņu (daudzstāvu un pazemes) izbūvi RVC un tā aizsardzības zonā, t.sk. apstādījumu teritorijās, kas vērtējams negatīvi, jo tie ir daļēji pretrunā ar Rīgas domes politiku¹³ - „optimizēt transporta plūsmas pilsētas centrā” -

¹³ Paskaidrojuma raksts. Rīgas teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam ar grozījumiem

atslogojot transporta noslodzi Centrā un uz tiltu nobrauktuvēm¹⁴ (saistīts ar Rīgas un Pierīgas mobilitātes plāna pasākumiem), kā arī ar Rīgas pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģiju līdz 2025. gadam¹⁵ un Rīgas attīstības programmu 2010. – 2013. gadam,¹⁶ kas nosaka – „samazināt trokšņu piesārņojumu pilsētā”, kā arī ietekmēs pret paaugstinātu trokšņa līmeni jutīgās teritorijas, kurām saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 13.jūlija noteikumu Nr.597 „Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” (ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 01.07.2010) (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr. 597 (13.07.2004)) 2. pielikumu ir noteikti robežlielumi.

Šādas izmaiņas netieši negatīvi ietekmēs transportlīdzekļu skaita pieaugumu RVC teritorijā kopumā, taču, iespējams, veicinās arī auto novietņu skaita samazināšanos teritorijās, kur jau šobrīd ir paaugstināts trokšņa līmenis, jo plānotie RTIAN un RVC TIAN grozījumi autonovietņu izbūvei paredz:

- samazināt aprēķina vienību skaitu, tai pašā laikā, nemainot esošo autonovietņu skaitu uz katru no paredzētajām būvēm, kā arī pie atsevišķām būvēm vietas autobusa novietnēm (Rīgas TIAN 138. punkts);
- papildus prasības jaunu plānošanas risinājumu izvērtēšanai, kas ietver trokšņa piesārņojuma izmaiņu novērtējumu, uz kā pamata var tikt ierobežota vai apturēta paredzēta auto novietņu būvniecība (140. punkts).

Jauni transporta infrastruktūras objekti

Grozījumi paredz jaunas transporta infrastruktūras izbūvi RVC TIAN - tramvaja līniju Daugavas kreisajā krastā no Lucavsalas līdz Podragam, šķērsojot Ķīpsalu (skat. 4.5.2. attēlu).

Uz šo brīdi nav pieejama informācija, kas nepieciešama, lai izvērtētu perspektīvā tramvaja līnijas (Bišumuiža - Ilģuciems (Ķīpsala) jeb Lucavsalas – Podrags - Ķīpsala) radīto trokšņa piesārņojumu uz līnijas apkārtnē esošajām dzīvojamās apbūves teritorijām, līdz ar to ir iespējams tikai vispārīgi novērtēt šīs tramvaja līnijas radītas iespējamās trokšņa ietekmes, vadoties pēc trases izvietojuma un tās apkārtnē esošo teritoriju lietošanas funkcijām.

Kā redzams 4.5.2. attēlā perspektīvā tramvaja kustības radītais troksnis vērtējams kā tieša, būtiska un ilgtermiņa ietekme, kas visdrīzāk, skars mazstāvu, daudzstāvu un dažādu funkciju ēku dzīvojamās apbūves teritorijas, kas izvietotas tramvaja līnijas tiešā tuvumā - Bišumuižā (atkarīgs gan no izvēlēta tramvaja līnijas gala punkta), Lucavsalā (Lucavsalas ielas apkārtnē), Torņkalnā (Bieķnieksalas, Buru, Jelgavas, Mūkusalas ielu un Vienības gatves apkārtnē), arī Klīversalā (Raņķa dambja apkārtnē), Ķīpsalā (atkarīgs no izvēlēta līnijas varianta – Āzenes iela, Zunda krastmala un Ilģuciemā (Daugavgrīvas, Līlijas, Buļļu ielu apkārtnē).

¹⁴ Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2011.-2015. gadam, Biedrība “Baltijas Vides Forums”, 2011

¹⁵ http://www.rdpad.lv/uploads/rpap/attistibas_strategija_02.06.2010.pdf

¹⁶ http://www.rdpad.lv/uploads/rpap/programma_1.dala.pdf

Plānotā tramvaja līnija robežojas arī ar Rīcības plānā noteiktajām 3. prioritātes¹⁷ akustiskā diskomforta zonām MADZ4 (Klīversala), MADZ 14 (Jelgavas iela). Vairākas akustiskā diskomforta zonas – MADZ 18 (Jelgavas iela), 1. prioritātes ADZ 3 (Daugavgrīva Lilijas iela), ADZ4 (Daugavgrīvas – Buļļu iela) un 2. prioritātes ADZ 10 (Kalnciema- Slokas iela) atrodas 100 – 400 m attālumā uz rietumiem no plānotās trases līnijas (skat. 4.2.2. attēlu).

Tramvaja līnijas izbūve ilgtermiņā var ietekmēt tās apkārtnē esošās teritorijas arī pozitīvi, gadījumā, ja tramvaja kustības rezultātā samazinātos autotransporta intensitāte uz plānotās trases apkārtnē esošajām ielām.

Precizējumi nosacījumos par attālumu starp mājām un dzelzceļu

Grozījumi paredz izmaiņas Rīgas TIAN 306. un 307. punktā, kas nosaka attālumu starp dzelzceļu un mājām. Grozījumi 306. punktā ir uzskatāmi par netiešiem, bet būtiskiem, kas ilgtermiņā var ietekmēt vides un dzīves kvalitāti dzelzceļa tuvumā esošajās dzīvojamās/sabiedriskās apbūves teritorijās.

306. punkts nosaka, ka „attālums no dzelzceļa malējās sliedes līdz mājai ir vismaz 50 m. Ja ar tehniskiem paņēmieniem iespējams nodrošināt normatīvi pieļaujamo trokšņu līmeni un avārijas gadījumā samazināt iespējamo negatīvo ietekmi uz cilvēkiem un mājām, attālumu var samazināt, bet ne tuvāk par 25 m no dzelzceļa malējās sliedes līdz mājai.” Punkta grozījumos ir izņemtas atsauces uz normatīvajiem aktiem, kas nosaka aizsardzību pret troksni un izņemti nosacījumi, kas paredz dzelzceļa noslodzi (pārvadājamo kravu apjomu un veidu) pie kādas iespējama minimālais ēkas attālums no malējās dzelzceļa sliedes nedrīkst būt mazāks par 25 m. Attālums no dzelzceļa tiek mērīts no dzelzceļa malējās sliedes līdz mājai.

Plānoto grozījumu mērķis ir attāluma noteikšana līdz dzīvojamai apbūvei, bet aizsardzībai pret troksni ir pakārtota nozīme, jo Ministru kabineta noteikumi Nr. 597 (13.07.2004)), nosaka, ka trokšņa robežlielumi tiek piemēroti uz apbūves teritorijām ar noteiktām teritorijas lietošanas funkcijām un trokšņa robežlielumi neattiecas uz tām teritorijas daļām, kas atrodas dzelzceļa zemes nodalījuma joslā vai dzelzceļa aizsargjoslā (noteikumu Nr. 597 (13.07.2004) 2. pielikums).

Tā kā trokšņa robežlielumi tiek piemēroti dzīvojamās un/vai sabiedriskās apbūves teritorijām, bet ne konkrētai ēkai, tad, nosakot attālumu no dzelzceļa malējās sliedes līdz mājai nevis līdz apbūves teritorijai, paaugstināts trokšņa līmenis, iespējams, tiks ierobežots tikai uz konkrētas ēkas fasādes (lai arī uz fasādēm trokšņa normatīvi netiek piemēroti) vai ēkas iekštelpās, bet ne visā dzīvojamās apbūves teritorijā, kas pakļauta troksnim.

¹⁷ 1. prioritātes zonas, kuru teritorijās ir blīvi izvietotas ēkas ar trokšņa indeksa ($T_i = \text{iedzīvotāju skaits} \cdot 10^{0,15}$ (aprēķinātais trokšņa līmenis – teritorijai noteiktais trokšņa robežlielums)) vērtībām virs 1 000 000. Akustiskā diskomforta zonās, kur kopējais trokšņa indekss arī ir lielāks par 1 000 000 un ēkas ar augstiem trokšņa indeksiem ir vairāk izkliedētas telpā vai arī trokšņu ietekme uz iedzīvotājiem ir mazāka, tika izdalītas 2. prioritātes zonas. 3. prioritātes zonas ietver teritorijas, kurās trokšņa indekss ir zemāks par 1 000 000 un teritorijas, kuras pašvaldības noteikušas kā nozīmīgus, trokšņa jutīgus objektus

306. punkta grozījumos izņemtie nosacījumi, kas paredz dzelzceļa noslodzi (pārvadājamo kravu apjomu un veidu) pie kādas iespējamais minimālais ēkas attālums no malējās dzelzceļa sliedes nedrīkst būt mazāks par 25 m ir pamatoti, jo, atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr. 597 (13.07.2004) 14. punktam – „par trokšņa robežlielumu pārsniegšanu ir atbildīgas personas, kuru īpašumā vai lietošanā esoša trokšņa avota darbības dēļ ir pārsniegti trokšņa robežlielumi”, bet 4.13. punkts nosaka, ka „pārsniedzot trokšņa robežlielumu attiecīgā institūcija izskata iespēju veikt vai veic pasākumus, kas samazina trokšņa rādītāja vērtību”. Tas nozīmē, ka neatkarīgi no tā cik dzelzceļa sastāvu un ar kādam kravām tiks pārvietoti pa sliežu ceļiem, dzīvojamās apbūves tuvumā, saskaņā arī ar prasībām Rīgas TIAN 2.14. sadaļā un RVC TIAN 2.23. sadaļā, realizējot dažāda veida būvniecības ieceres būs jāievēro Ministru kabineta noteikumi Nr. 597 (13.07.2004) 2. pielikumā norādīto teritoriju aizsardzība pret troksni.

Teritoriju izmantošanas veidu papildināšana vai mainīšana, pārstrādājot vai iekļaujot jau esošajās un/vai jaunas teritorijas izmantošanas funkcijas

Grozījumos RTIAN un RVC TIAN paredzētās izmaiņas var iedalīt divās grupās:

1. Teritoriju izmantošanas veidu papildināšanu vai mainīšanu, pārstrādājot vai iekļaujot jau esošajos nosacījumos, jaunas teritorijas izmantošanas funkcijas.

Šāda veida grozījumi ir paredzēti RTIAN 458. un 461. punktā - grozījumos paredzētās izmaiņas, kas atteicas uz jauktas apbūves teritoriju izmantošanas funkciju paplašināšanu, principā apvienos šobrīd izdalītās - jauktas apbūves teritoriju ar dzīvojamo un jauktas apbūves ar ražošanas funkciju, pieļaujot abu veidu teritorijās ražošanas darbību un reize arī dzīvojamo apbūvi.

Tā kā Ministru kabineta noteikumu Nr. 597 (13.07.2004.) šobrīd neparedz trokšņa robežlielumus teritorijā ar ražošanas funkciju, tad šo grozījumu ietekme ir vērtējama, kā tieša un būtiska, jo paredz iespējas būvēt un ekspluatēt ražotnes dzīvojamās apbūves teritorijās. Tā kā šajās teritorijās un šobrīd tur esošajām būvēm vai arī nākotnē plānotajiem zemesgabaliem, uz kuriem atradīsies plānotās ražotnes un/vai pret troksni jutīga apbūve (skat. aprakstu augstāk) netiks piemēroti trokšņa robežlielumi, tad potenciāli ir iespējamās arī netiešas negatīvas ietekmes, jo teritorijas iedzīvotāji ilgtermiņā var tikt pakļauti paaugstināta trokšņa ietekmei.

Tas nozīmē, ka, izvērtējot šajās teritorijās esošo vai plānoto apbūvi, uzmanība ir jāpievērš trokšņa aizsardzības pasākumiem (RTIAN 2.14. sadaļa un RVC TIAN 2.23. sadaļa).

Grozījumi Rīgas TIAN 213. punktā, kas paredz veidot troksni un putekļus aizturošus, ielas ainavu veidojošus, koku un krūmu stādījumus teritorijā, starp intensīvas satiksmes ielu un projektējamu daudzdzīvokļu namu apbūves līniju. Šādu grozījumu rezultāta radītas ietekmes ir vērtējamas kā netiešas, bet pozitīvas, ja vien šīs stādījumu joslas tiek projektētas pareizi (dendroloģiskais sastāvs, joslas ģeometrija),

jo trokšņa līmenis var tikt samazināts robežās no 1.5-8 dB(A) (atkarībā no stādījumu joslu skaita un platuma)¹⁸ un šīs joslas nav vienīgie prettrokšņa pasākumi, ja šajās teritorijās ir vai tiek konstatēts paaugstināts trokšņa līmenis.

Šie paši nosacījumi par stādījumu joslu pareizu projektēšanu būtu jāņem vērā arī izvērtējot Grozījumus RTIAN (punkti 464.4., 495., 504., 569.4., 581. un 587.), kas paredz samazināt (noteikts minimālais platums 4m, samazināts no 8 m) stādījumu joslas platumu un veidu – jauktas, ražošanas un komercdarbības, tehniskās apbūves, ostas un lidlauka teritorijām, ja tās robežojas ar zemesgabalu, kurā ir vai tiek paredzēta dzīvojamā apbūve. Šie grozījumi ir vērsti uz vizuālās/ainaviskās vides uzlabošanu, bet tie kalpos arī kā daļējs risinājums trokšņa novēršanai un samazināšanai troksnim jutīgās teritorijās, lai arī grozījumos noteikto stādījumu joslu skaņas slāpēšanas efektivitāte varētu būt ~1.5dB(A)¹⁹. Ņemot vērā noteikto apstādījuma joslu realizācijas faktoru kopumu:

- akustisko efektivitāti (lietderību);
- aizņemto zemes platību – platība palielināsies, ja šajā zemesgabalā vēl paredzēta, piemēram, prettrokšņa barjeras uzstādīšana;
- vizuāli/ainavisko pievilcību – fragmentārs izvietojums – ņemot vērā, ka šie stādījumi var tikt realizēti viena zemesgabala robežās;
- izveidei nepieciešamo laiku;
- uzturēšanai paredzētos resursus.

Šāda veida grozījumu realizācijas ietekme uz trokšņa piesārņojumu vērtējama kā netieša, bet pozitīva, kamēr tā neaizvieto vai netraucē iespējamo prettrokšņa pasākumu realizāciju. Līdz ar to projektēšanas gaitā Būvvaldei īpaši būtu jāizvērtē šo stādījumu joslu nepieciešamība un lietderība.

2. Teritoriju izmantošanas veidu maiņu (atsevišķiem zemesgabaliem (Grozījumi RVC TIAN)), lai varētu tajā realizēt plānotās darbības ieceres:

Grozījumos paredzēto atsevišķo zemesgabalu teritoriju izmantošanas veidu maiņa lielā mērā ietekmēs teritorijas lietošanas funkciju, kas atsaucas uz teritorijai piemērojamo trokšņa robežlielumu. Tādējādi šo grozījumu radītais ietekmes ir vērtējamas kā netiešas, bet būtiskas. Mainot teritorijas izmantošanu, kurai saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 597 (13.07.2004) 2. pielikumu paredzētā teritorijas lietošanas funkcija paredz zemākus trokšņa robežlielumus (piemēram, publiskas, centra, jauktas apbūves teritorijas) vai tādi šai teritorijai nav bijuši piemērojami (piemēram, apstādījumu vai ražošanas apbūves teritorijas) uz teritorijas izmantošanu, kurai teritorijas lietošanas funkcijai (piemēram, dzīvojamās, sabiedriskās, kultūras, ārstniecības vai izglītības iestāžu apbūves teritorijas) tiek piemēroti stingrāki trokšņa robežlielumi un otrādi, ja mainās teritorijas lietošanas funkcija, kurai tika piemēroti augstāki trokšņa robežlielumi uz teritoriju, kurai ir noteikti zemāki vai trokšņa normatīvi nav piemērojami, tad šajās teritorijās mainīsies paaugstināta trokšņa ietekmei pakļauto iedzīvotāju skaits, tai skaitā Rīcības plānā

¹⁸ Zābrauskis.A.L. „Būvakustika”, 2006

¹⁹ Zābrauskis.A.L. „Būvakustika”, 2006

noteiktajās akustiskā diskomforta zonās. Šāda veida izmaiņas var tieši un negatīvi ietekmēt arī zemesgabalus blakus esošajās teritorijās, īpaši, ja tās robežosies ar zemesgabaliem, kuru paredzētajā izmantošanā tiek pieļauta auto novietņu izbūve, kultūras un sabiedrisko iestāžu, ražotņu legalizēšana vai paplašināšana (skat. 4.5.2. attēlu), kā arī netieši veicināt transportlīdzekļu pieaugumu uz teritoriju apkārtnē esošajām ielām.

5.5 Visu ietekmju kopsavilkums

5.1. tabulā ir apkopotas Grozījumu jomas, kuras rada būtiskākās ietekmes uz vidi (gan pozitīvās, gan negatīvās), kuras tika novērtētas 5. nodaļā. Tabulā tiek sniegts vērtējums arī Grozījumu jomu tiešām, netiešām, īslaicīgām un ilglaicīgām ietekmēm, kā arī pastāvīgām ietekmēm. Tāpat tiek apskatīta Grozījumu jomu mijiedarbība.

5.1. tabula. Apkopojums par Grozījumu ietekmēm un to mijiedarbību

Nr	Grozījumu joma	Tieša ietekme	Netieša ietekme	Īslaicīga ietekme	Vidēja ilguma/Ilglaicīga ietekme	Mijiedarbība ar citām grozījumu jomām (savstarpējās un kopējās ietekmes)
1.	Jaunu autonomietņu izveide	+	+	X ¹	+	+(5,12)
2.	Jauni transporta infrastruktūras objekti	+	+	X ¹	+	+(12)
3.	Precizēti transporta infrastruktūras objekti	X ²	X ²	X ¹	+	
4.	Precizējumi nosacījumos par attālumu starp mājām un dzelzceļu	+		X ¹	+	
5.	Teritoriju izmantošanas veidu papildināšana vai mainīšana, pārstrādājot vai iekļaujot jau esošajās un/vai jaunas teritorijas izmantošanas funkcijas (t.sk. pazemes autonomietnes apstādījumā teritorijā)	+		X ¹	+	+(1,7,12)
6.	Precizēts piestātņu izvietojums/skaits	+	+	X ¹	+	+
7.	Minimālo attālumu noteikšana, kas jāievēro stādot kokus un krūmus pazemes inženierkomunikāciju tuvumā	+				+(5)
8.	Grunts novietņu vietu precizēšana un nosacījumi	+	+	X ¹		
9.	Jaunveidojama zemesgabala minimālo platību apbūves teritorijā ar apstādījumiem palielināšana līdz 2000 m ²		+		+	
10.	Apbūves teritorijas ar apstādījumiem definīcijas maiņa		+		+	+(9)
11.	Papildus prasību pievienošana ainaviski		+		+	

Nr	Grozījumu joma	Tieša ietekme	Netieša ietekme	Īslaicīga ietekme	Vidēja ilguma/Ilglaicīga ietekme	Mijiedarbība ar citām grozījumu jomām (savstarpējās un kopējās ietekmes)
	vērtīgo koku saglabāšanai RVC teritorijā					
12.	Nosacījumi detālplānojumu izstrādei	+	+	+	+	+ (1,2,5, 15,17)
13.	Kultūrvēsturiski unikālu, kultūrvēsturiski ļoti vērtīgu un kultūrvēsturiski vērtīgu koka ēku nojaukšanas aizliegums RVC	+				
14.	Nosacījumu precizēšana attiecībā uz RVC jaunu ēku būvniecības pieļaušanu veco vietā (tāda paša apjoma atbilstošas konstrukcijas un būvmateriāla ēka)	+				
15.	Publiskās ārtelpas jēdziena lietošana		+		+	+ (12)
16.	Detalizēta ūdens teritoriju zonējuma noteikšana RVC	+	+		+	+ (6)
17.	Regulējums attiecībā uz atļauto stāvu skaita izmaiņām	+				+(12)
18.	Hidrotehnisko būvju pieļaušana un nosacījumu precizēšana	+	+	X ¹		+ (22)
19.	Nosacījumi teritoriju izmantošanai (norādītas kartē „Meliorācijas attīstības plāns”)	+	+	X ¹		+ (21),
20.	Prasības un nosacījumi peldmāju izvietojumam	+	+	X ¹	+	
21.	Applūšanas varbūtības maiņa no 1% uz 10%	+	+			+
22.	Aizsargjoslu precizēšana	X ²	X ²			

Nr	Grozījumu joma	Tieša ietekme	Netieša ietekme	Īslaicīga ietekme	Vidēja ilguma/Ilglaicīga ietekme	Mijiedarbība ar citām grozījumu jomām (savstarpējās un kopējās ietekmes)
23.	Atkritumu apsaimniekošana	X ²	X ²			

X¹ – būvniecības laikā

X² – nebūtiska ietekme, tekstā nav sniegts papildus novērtējums

RVC un tā aizsardzības zona, kultūrvēsturiskais mantojums

Rīga centra, un it īpaši tā aizsardzības zonas īpatnība ir veco, mazo ēku un veco, lielo koku simbioze, kurā viens elements papildina otru, jo katrs atsevišķi nepiepilda vērtīgo gruntsgabalu. Protams, nedz koks, nedz ēka pārsvarā nav saņēmuši visaugstāko vērtējumu savā kategorijā – tie nav dižkoki vai kultūras pieminekļi. Rīgas centra īres namiem ir mazas un šauras istabas, noliektas būvkonstrukcijas un inženierkomunikācijas, un tāpat arī koki ievērojamā vecumā ir slimi. Šajā ēku un koku telpisko situāciju kombinācijās liela loma ir pretuguns mūrim, jo tas kalpo kā fons mainīgajai koka lapotnei un zaru grafiskajam rakstam. Turklāt, pretuguns mūri aizsedzošais koks ir arguments pret iecerēm pārvērst pretuguns mūri par vietu, kur novietot reklāmu.

Latvijas kultūras mantojuma akadēmiskā autoritāte - profesors Jānis Krastiņš gan pretuguns mūrus ir novērtējis kā „svešķermeņus” arhitektoniskajā vidē. Vietās, kur tie rēgojas, nav līdz galam pabeigta pēc vienotas sistēmas un saskanīgā mērogā veidota ciešā perimetrālā apbūve.” Savukārt ievērojamajam kultūras mantojuma saglabāšanas praktiķim, RVCTP konsultantam Pēterim Blūmam pretuguns mūris ir „viens no pilsētvides elementiem, kas pievērš mūsu uzmanību apbūves savdabībai. (...) Visur, kur jūgendstils atrodas koka apbūves ietvarā, tas spēj dominēt gan mēroga, gan apdares smalkuma bagātībā.”. Piedāvātais risinājums attiecībā uz pretuguns mūriem izriet no prasības saglabāt mazstāvu koka apbūvi. Līdz ar to pretuguns mūri ir saglabājami, bet, lai nodrošinātu harmonisku un autentisku ielas ainavu, jāprecizē prasības par reklāmu izvietojumu uz tiem.

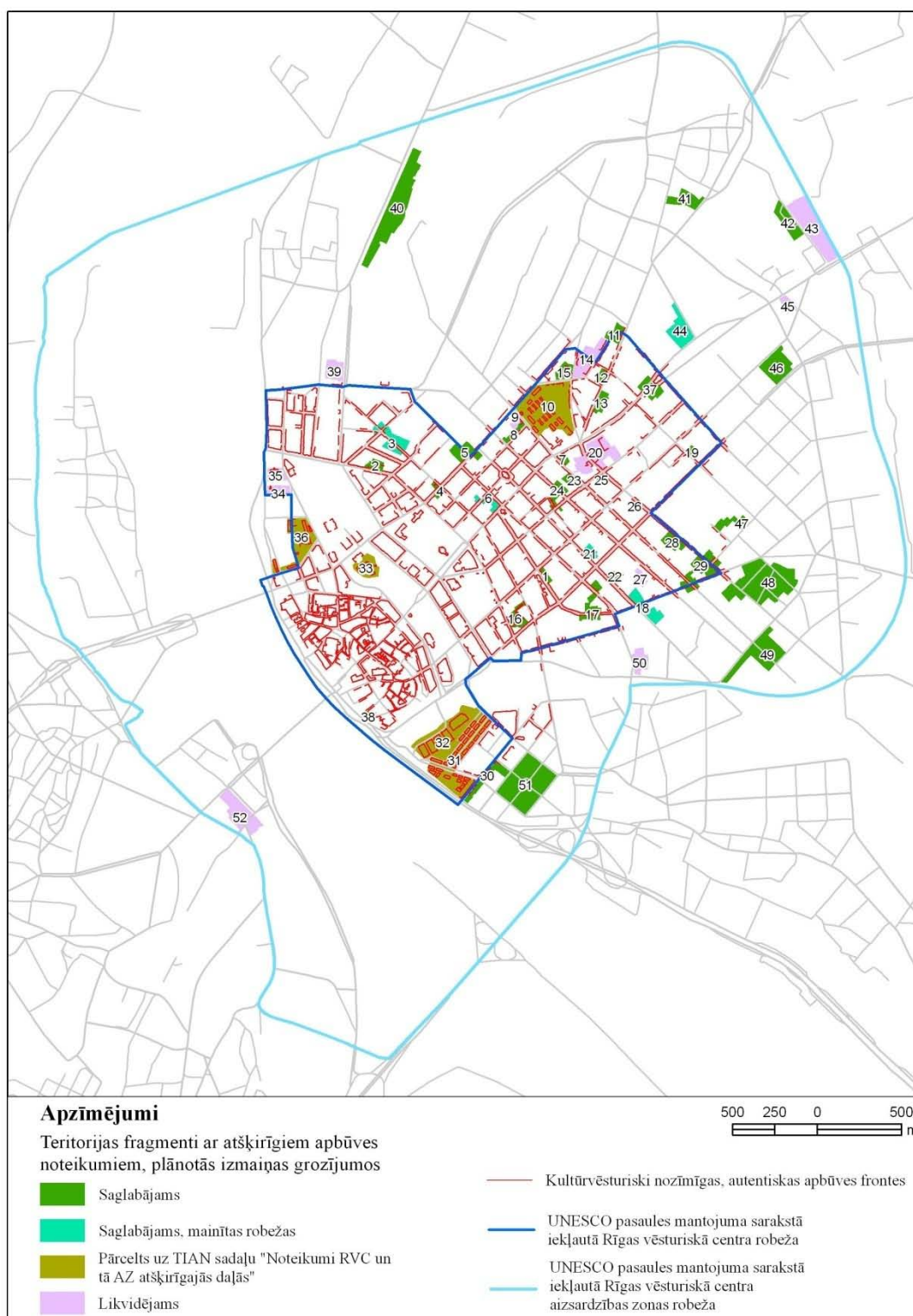
Pilsētas topogrāfijas elementus: ielas, laukumus, ēkas, parkus, ūdens baseinus u.c. ietver apzīmējums „pilsētas audums”, kas Rīgas centram, un it īpaši tā aizsardzības zonā ir ļoti dažāds. Tomēr tajā nereti var atrast tādu kā „ielāpu” jeb situāciju, kas ir atšķirīga no viendabīgās, blīvās daudzstāvu apbūves. Tie ir kvartāli, kuros koka ēku apbūve kombinēta ar dzīviem kokiem. RVCTP šo kvartālu daļas ir fiksētas kā teritoriju fragmenti ar atšķirīgiem apbūves noteikumiem (turpmāk tekstā – apbūves fragments, skat. Grafiskās daļas plānu „RVC un tā aizsardzības zonas apbūves veidošanas pamatnosacījumi” un grafisko daļu – Karti Nr.3).

RVZ un tā TIAN grozījumi saglabā RVCTP lietoto apbūves fragmentu kategoriju, bet pamatoti ir izvērtēti un precizēti to skaits un robežas (skat. Grafiskās daļas plānu „RVC un tā aizsardzības zonas apbūves veidošanas pamatnosacījumi” un 6.1. attēlu). Ir likvidēti 12 apbūves fragmenti (Nr.9, Nr.14, Nr.20, Nr.26, Nr.27, Nr.34, Nr.35, Nr.39, Nr.43, Nr.45, Nr.50, Nr.52); ir koriģētas robežas 4 apbūves fragmentiem (Nr.6, Nr.18, Nr.21, Nr.44), bet 6 apbūves fragmenti (Nr.10, Nr.31, Nr.32, Nr.33, Nr.36, Nr.46) ir pārcelti uz RVC AZ TIAN sadaļu „Papildu noteikumi RVC un tā aizsardzības zonas atšķirīgajās daļās”. Kopumā pozitīvi novērtējot mēģinājumus arī turpmāk ar apbūves fragmentiem novērst tālāku kultūrvēsturiskā mantojuma degradāciju,

situācijas objektīvam novērtējumam un attīstības prognozei nepieciešams renovēto ēku, jaunbūvju un nojaukto ēku statistiska analīze laikā no 2005. līdz 2011.gadam. Apsekojot apbūves fragmentus dabā, atklājas, ka virknē to (Nr. 3, 5, 18, 24, 40, skat. Grafiskās daļas plānu „RVC un tā aizsardzības zonas apbūves veidošanas pamatnosacījumi”) ēkas ir pilnīgi vai daļēji nojauktas jeb nav apdzīvotas, un iet bojā. Savukārt daži apbūves fragmenti (Nr. 16, 2) ir uzturēti ļoti labā stāvoklī, un dažos (Nr. 31) notiek renovācijas darbi.

Pozitīvi, ka izdarot grozījumus RVC AZ TIAN, ir izvēlēta attīstība kā saglabāšanas metode, attiecīgi saīsinot apbūves fragmentu sarakstu. Tomēr, izslēdzot virkni apbūves fragmentu no aizsargājamo apbūves fragmentu saraksta, nav pietiekošas konsekvences. Piemēram, apbūves fragments Nr. 9 (bijušā Valdšlesheņa alusdarītava) ir cieši saistīts ar Nr. 8 (mazstāvu dzīvojamā apbūve), jo atrodas vienā kvartālā, bet izslēgts ir tikai Nr.9. Arī fakts, ka virknē apbūves fragmentu (Nr. 3, 5, 18, 24, 40) daļa ēku pēdējos gados ir nojauktas, rosina domu par lietderību saglabāt šos apbūves fragmentus saglabājamo sarakstā.

Virkne apbūves fragmentu pamatoti ir pārcelti uz TIAN sadaļu „Papildu noteikumi RVC un tā aizsardzības zonas atšķirīgajās daļās”, kā Centrāltirgus, Sarkanie spīķeri, Rīgas 1. slimnīca u.c. Šai grupai būtu pievienojama arī Berga bazāra teritorija, jo tai līdzīgi kā minētajām apbūves vienībām ir vienots sākotnējais plānojums – atšķirībā no apbūves fragmentiem, kuru vairums veidojies bez vienota mērķa, liek secināt, ka šie apbūves fragmenti izslēdzami no saglabājamo saraksta.

6.1. attēls. Plānotās izmaiņas teritorijas fragmentos ar atšķirīgiem apbūves noteikumiem

Ūdens teritorijas, krastmalas un applūstošās teritorijas

Vides pārskata 4.2. nodaļā analizētie Grozījumi vērsti uz plūdu riska samazināšanu, uz virszemes un pazemes ūdeņu kvalitātes nepasliktināšanu, kā arī uz krastmalu un ūdens teritoriju plānveida apsaimniekošanu, uz krastmalu publiskas pieejamības nesamazināšanu. Speciāli risinājumi ietekmju samazināšanai nav nepieciešami, ja tiek ievēroti Rīgas TIAN un RVC AZ TIAN izvirzītie nosacījumi un to precizējumi. Tomēr plānoto Grozījumu analīze parādīja, ka ūdens teritorijās un krastmalās tiek plānota daudzveidīga attīstība, kas, protams, nes sev līdzīgu papildus slodzi uz ŪO kvalitāti, krastmalām, bioloģisko daudzveidību. Kā jau vides pārskata 3.3. nodaļā tika minēts, Rīgas teritorijā esošajiem ŪO jau šobrīd pastāv risks nesasniegt labu ūdens kvalitāti 2015. gadā (saskaņā ar Ūdens struktūrdirektīvas prasībām un Daugavas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānu (2009-2015)). Divās Ķīšezera monitoringa stacijās 2010. gadā tika novērota ūdens kvalitāte, kas atbilst kvalitātes klasei „ļoti slikta”, turklāt pamatā konstatēts paaugstināts kopējā fosfora līmenis, kas ir tieši saistīts ar antropogēnu ietekmi. Rīgas pašvaldībai pēc grozījumu ieviešanas būtu jāveic izvērtējums, kā Rīgas teritorijas plānojums ar jau veiktajiem grozījumiem līdz 2009. gadam un plānotajiem grozījumiem var atstāt uz ietekmi uz virszemes ŪO kvalitāti.

Grozījumos ir paredzētas peldmāju teritorijas. Tā ir novitāte Rīgas teritorijā, tāpēc šobrīd nav praktiskas pieredzes, lai objektīvi vērtētu būtiskās ietekmes uz vidi un nepieciešamajiem risinājumiem ietekmju samazināšanai. Ir svarīgi, lai, pirms peldmāju būvniecības RVC un AZ, tiktu izstrādāts RVC un AZ TIAN paredzētais attīstības plāns Ū4 teritorijai (skat. 4.2.2. attēlu) kā eksperimentālas būvniecības pilotprojekts, kurā tiktu veikts arī iespējamo ietekmju izvērtējums.

Kā jau tika minēts 5.1. nodaļā, Grozījumi paredz teritorijas applūstamības varbūtības maiņu no 1% (1 reiz 100 gados) uz 10 % (1 reizi 10 gados). Teritorijā, kur applūšana notiek reizi 10 gados, plūdi notiek bieži. Ir svarīgi noteikt apbūves ierobežojumus teritorijā starp applūduma līnijām ar 10% un 1% (1 reizi 100 gados) applūšanas varbūtību. Apbūve šajā zonā būtu pieļaujama, taču tai nepieciešams nodrošināt pretplūdu aizsardzību.

Kā iespējamais risinājums būtu RTIAN 382. punkta formulējuma maiņa: Teritorijā starp applūduma līnijām ar 10% un 1% applūšanas varbūtību, kur esošā apbūve jāaizsargā pret applūšanu, jauna būvniecība un esošās apbūves rekonstrukcija iespējama, vienīgi samazinot vai izslēdzot apbūves applūšanas varbūtību.

Apstādījumi

Speciāli risinājumi ietekmju mazināšanai nav nepieciešami, ja tiks ievēroti visi Rīgas TIAN un RVC AZ TIAN iekļautie nosacījumi. Vēlreiz būtu jāuzsver, ka pazemes autonomietne apstādījumu teritorijā ir izveidojama tikai gadījumos, ja tā paredzēta detālplānojumā un ja tiek ievērotas prasības: „parka detālplānojuma sastāvā veic: transporta analīzi; apkārtējās teritorijas potenciālo piesārņojumu ar izmešiem; hidroģeoloģisko izpēti; iespējamo ietekmi uz apkārtējo nekustamo īpašumu vērtību un ekspluatāciju; dendroloģisko analīzi par plānotās būves iespējamo ietekmi uz esošajiem stādījumiem, lai nodrošinātu augošo koku aizsardzību; vēsturiskam

parkam arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas prasību izstrādi, ko veic eksperts attiecīgajā jomā (putni, sikspārņi, bezmugurkaulnieki).”

Rīgas vides stratēģijas rīcības programma (2002. – 2010.), kas apstiprināta Rīgas domē ar 11.06.2002. lēmumu Nr. 1404. paredz, ka vides stratēģijas mērķis 1.2. un 4.1 ir dabas teritoriju saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana, lai tā spētu nodrošināt tām noteiktās ekosistēmas, atpūtas un veselības saglabāšanas, pilsētas reprezentācijas un izglītošanas funkcijas.

Vides stratēģijas mērķis 1.3. un 4.4 ir apstādījumu nozīmes palielināšana pilsētas vides atveseļošanā, iedzīvotāju atpūtā un Rīgas tēla veidošanā. Tam pakārtotās rīcības ir:

- Pilsētas sabiedrisko apstādījumu apsaimniekošanas, atjaunošanas un attīstības rīcības programmas izstrādāšana;
- Iesaistīt zinātniekus un zinātniskās iestādes apstādījumu degradācijas cēloņu noskaidrošanā; pilsētu apstādījumu kvalitātes palielināšanās. Tāpat vides stratēģijas mērķis 4.2. ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un palielināšana pilsētas ekosistēmās. Tam pakārtotā rīcība: bioloģiskās daudzveidības inventarizācija, vadlīniju izstrādāšana tās aizsardzības nodrošināšanai un to realizācija.

Rīgas pašvaldībai būtu jāpārskata, vai pazemes autonomvietņu pieļaušana apstādījumu teritorijās atbilst izvirzītajiem stratēģijas mērķiem attiecībā uz apstādījumiem un bioloģisko daudzveidību.

Paaugstinātas bīstamības objekti

Plānojot rūpniecisko objektu attīstību, kuri arī klasificējami kā paaugstinātas bīstamības objekti, blakus esošajiem paaugstinātas bīstamības objektiem, jāvērtē ne tikai jauno objektu ierobežojumu zonas, bet blakus esošo objektu savstarpējā ietekme un tās radītās riska zonas.

Plānojot teritoriju attīstību vietās, kur blakus vai tuvumā atrodas vairāki esoši paaugstinātas bīstamības objekti, tad pirms lēmuma pieņemšanas jāizvērtē šo objektu savstarpējā ietekme un tās radītās riska zonas.

Atmosfēras gaiss

Esošā stāvokļa analīze apliecināja, ka būtiskākās gaisa kvalitātes problēmas Rīgā ir saistītas ar slāpekļa dioksīda (NO₂) un daļiņu (PM₁₀) piesārņojumu (skat. 4.5.1. nodaļu). Plānošanas dokumenta grozījumi paredz vairākus risinājumus šo ietekmju novēršanai un samazināšanai. Kā nozīmīgākie jāmin:

- papildus prasību izvirzīšana piesārņojošu darbību veikšanai,
- ietekmes uz gaisa kvalitāti kā kritērija izvirzīšana gan detālpilānojamu izstrādei, gan autonomvietņu būvniecības saskaņošanai.

„Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2011.-2015.g.” pilsētplānošanas jomā rekomendēja arī citus pasākumus, kas tomēr nav īstenoti šo grozījumu sagatavošanas gaitā. Rekomendācijās norādīts, ka Rīgas pilsētas

pašvaldībai, izstrādājot apbūves noteikumus, būtu jāizvērtē vai tajās pilsētas zonās, kur daļiņu PM₁₀ koncentrācija pārsniedz pieļaujamos normatīvus, būtu iespējams izstrādāt un piemērot pašvaldības saistošos noteikumus, līdzīgi kā tas jau ir veikts attiecībā uz pilsētas iedalījumu zonās pēc pieļaujamajām NO₂ koncentrācijām gaisā. Noteikumos varētu iekļaut nosacījumus attiecībā uz ēku energoefektivitāti šajās zonās (piemēram, sasniegt zema enerģijas patēriņa standartus ēkām). Attiecībā uz rūpniecības un enerģijas ražošanas uzņēmumiem nosacījumi šajās zonās prasību izmantot labākās pieejamās videi draudzīgās tehnoloģijas, dūmgāzu attīrīšanas uzlabošanu, kā arī videi draudzīgu energoresursu veidu izvēli. Autotransporta radīto emisiju samazināšanai šajās zonās, būtu nepieciešams diferencēt maksu par autostāvvietām, veicinot automobiļu ar zemām kaitīgo vielu emisijām, piemēram, hibrīdautomobiļu un elektromobiļu, izmantošanu Rīgas pilsētā. Diemžēl ņemot vērā to, ka LVĢMC ir nepilnīgi dati par daļiņu PM₁₀ emisijām, tad šobrīd un tuvākajā Rīgas pilsētas pašvaldībai nav iespējams izstrādāt un piemērot pašvaldības saistošos noteikumus par pilsētas teritorijas iedalījumu piesārņojuma zonās, vadoties no daļiņu PM₁₀ koncentrācijām.

No sniegtajām rekomendācijām grozījumos ir iestrādāta prasība izmantot labākās pieejamās tehnoloģijas birstošu kravu uzglabāšanā un pārkraušanā visā pilsētas teritorijā, kas nav ierobežota ar daļiņu PM₁₀ teritoriālajām zonām.

Trokšņi

Atbilstoši esošās situācijas analīzes rezultātiem, kas raksturo šī brīža situāciju Rīgā trokšņa piesārņojumu jomā (skat. 3.2. nodaļu) ir redzams, ka nozīmīgākie trokšņa avoti Rīgas pilsēta ir autotransports, dzelzceļš (tramvaja līnijas) un lidosta. Uzmanība jāpievērš arī Rīgas Brīvostas plānotajām aktivitātēm.

Šobrīd prasības, kādas ir jāīsteno, lai tiktu ievērota aizsardzībai pret troksni, realizējot dažāda veida būvniecības ieceres nosaka Rīgas TIAN 2.14. sadaļa un RVC un AZ TIAN 2.23. sadaļa, kā arī atsevišķi punkti šo noteikumu teritoriju apbūves un izmantošanas sadaļās, kā arī valstī pieņemtie normatīvie akti (skat. 3.2. sadaļu).

Jaunie grozījumi RTIAN (140., 213. punkti) un RVC TIAN ir arī vērsti uz trokšņa piesārņojuma samazināšanu - papildinot nosacījumus, kas nosaka autonomvietņu būvniecību, stādījumu joslu projektēšanu un realizēšanu, kā arī precizējumus dažādos transporta infrastruktūras sistēmas projektos.

Apskatītie Grozījumi paredz prasības, kas daļēji ietekmē arī trokšņa piesārņojumu, taču šīs izmaiņas, piemēram, stādījumu joslu minimālā platuma noteikšana, varētu izrādīties nelietderīga prasība gan no aizsardzības pret troksni (neefektīvs un jāvērtē kopā ar iespējamiem prettrokšņa pasākumiem - nepieciešama papildus teritorijas platība), gan no vizuālā/ainaviskā viedokļa (fragmentācija), pie kam, aizsardzību pret troksni jau reglamentē RTIAN 2.14. un RVC un AZ TIAN 2.23. apakšnodaļas un arī nosacījumi par apstādījumiem.

Lai novērstu pārpratumus arī RTIAN 306. punkta grozījumos, kuru mērķis ir noteikt minimālo attālumu starp dzelzceļa līniju un ēku, bet, kuru realizācijas rezultātā tiktu ievērotas prasības aizsardzībai pret troksni, tad ieteikums būtu mainīt vai arī piemērot cita veida nosacījumus 306. punkta grozījumu redakcijā, kuru rezultātā tiek samazināts attālums līdz mājai.

Ieteikums būtu pārskatīt, korigēt (aktualizēt normatīvo aktu redakcijas), papildināt un līdz ar to uzlabot 2.14 apakšnodaļu par pamatu izmantojot šajās apakšnodaļās esošās un pārējās TIAN sadaļās minētas prasības trokšņa aizsardzībai, tādējādi novēršot šo prasību dublēšanos.

Rīcības plāns, kurā noteikts, kur, kādā veidā un kad pilsētā, saskaņā ar Rīgas attīstības politikas dokumentiem būtu jāsamazina troksnis ir apstiprināts ar Rīgas domes 2012. gada 28. februāra saistošajiem noteikumiem Nr. 168 „Par rīcības plānu vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā”. Atbilstoši plānam šobrīd RVC un tā aizsardzības zona ietver un robežojas ar 15 ADZ no kurām trīs ir pirmās prioritātes ADZ (skat. 3.2.1. un 4.5.1. attēlā).

Tā kā Rīcības plāns ir stājies spēkā, Rīgas domes struktūrvienībām būtu jāizvērtē un jāpārskata šī brīža realizētie vai plānotie attīstības projekti, kas var ietekmēt trokšņa piesārņojumu pilsētā un jāsaskaņo tos ar Rīcības plānā paredzētajiem prettrokšņa pasākumiem un to paredzēto īstenošanas kārtību.

Nākotnē izstrādājot pilsētas attīstības dokumentus, izvērtējot detālplānojumus un būvprojektus, kā arī plānojot un optimizējot satiksmes organizāciju pilsētā šajās Rīcības plānā noteiktajās akustiskā diskomforta zonās noteiktos trokšņa samazināšanas pasākumus (iespēju robežās, izvērtējot finansējuma, infrastruktūras u.tml. iespējas) būtu jāņem vērā visām Rīgas domes struktūrvienībām.

Būvniecības laikā radītās ietekmes

Tā kā vairākas RVC TIAN grozījumos ietvertās izmaiņas paredz noteiktu būvju ieceru realizāciju, taču būvniecības process rada dažāda veida īslaicīgas un negatīvas ietekmes uz apkārtnē esošajām teritorijām, tad būtiski ir izvērtēt šī procesa radītas ietekmes projekta izvērtēšanas sakuma posmā (detālplānojums) un būvniecības ieceres realizācijas gaitā.

7 ALTERNATĪVU IZVĒLES PAMATOJUMS UN IZVĒRTĒJUMS

Tā kā izstrādātie Grozījumi neparedz alternatīvas, tad, veicot Grozījumu SIVN un izstrādājot Vides pārskata projektu, ir izvēlēta un novērtēta tā saucamā “nulles” alternatīva, respektīvi - Grozījumi netiek izstrādāti. Šī alternatīva nav uzskatāma par optimālu, jo Grozījumu galvenais izstrādes mērķis ir novērst un precizēt Rīgas domes 20.12.2005. saistošos noteikumus Nr.34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”, un novērst pretrunas ar 2006. gada 7. februāra saistošajiem noteikumiem Nr.38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”.

Īstenojot piedāvātos Grozījumus, tiks novērstas daudzās pretrunas starp minētajiem dokumentiem, kādas ir pastāvējušas līdz šim.

8 IESPĒJAMIE KOMPENSĒŠANAS MEHĀNISMI

Rīgas teritorijas plānojuma Grozījumi neparedz darbības, kas tieši un neatgriezeniski negatīvi ietekmēs vides kvalitāti. Līdz ar to netiek paredzēti kompensēšanas pasākumi. Grozījumi ir izstrādāti, ņemot vērā vides aizsardzības normatīvo aktu, starptautiskos un nacionālos vides politikas mērķus, kā arī prasības, ko nosaka atbildīgās vides institūcijas.

9 IESPĒJAMĀS BŪTISKĀS PĀRROBEŽU IETEKMES NOVĒRTĒJUMS

Īstenojot piedāvātos Grozījumus, nav paredzama pārrobežu ietekme.

10 PAREDZĒTIE PASĀKUMI MONITORINGA NODROŠINĀŠANAI

Likums “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (14.10.1998., ar grozījumiem līdz 16.12.2010.) nosaka, ka kompetentā institūcija (šajā gadījumā - Vides pārraudzības valsts birojs) Ministru kabineta noteiktajā termiņā sniedz atzinumu par vides pārskatu, kā arī nosaka termiņus, kādos izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī vides pārskatā neparedzētu ietekmi (monitoringa ziņojums).

Vides pārraudzības valsts birojs ir izstrādājis metodiskos norādījumus monitoringa veikšanai plānošanas dokumentiem. Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumos Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” noteikts, ka plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringam izmanto valsts statistikas datus, informāciju, kas iegūta, veicot vides monitoringu, kā arī citu informāciju, kas ir pieejama izstrādātājam. Izstrādātājs sastāda monitoringa ziņojumu un atzinumā par vides pārskatu noteiktajā termiņā iesniedz to Vides pārraudzības valsts birojā. Monitoringa ziņojumā apkopo pieejamo informāciju un ietver vismaz ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistīto vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturojumu.

Vides stāvokļa novērošanai paredzēts izmantot monitoringa punktus saskaņā ar vides nacionālā monitoringa programmu, kas valstī tiek realizēta kopš 2006. gada. Tās ietvaros tiek veikti novērojumi dažādās vides jomās, lai konstatētu gaisa, klimata un ūdeņu kvalitātes izmaiņas, dabas resursu (zemes dzīļu) izmaiņu tendences, kā arī mūsu valstij raksturīgās ainavas un bioloģisko daudzveidību.

Tā kā vides nacionālā monitoringa programma neaptver visas ar plānošanas dokumenta Grozījumu īstenošanu saistītās ietekmes, tad, papildus (piedāvātais laika intervāls reizi 4 gados) var tikt izmantoti šādi indikatori, kas precīzāk identificēs un arī raksturo grozījumu ieviešanu, ar trokšņa un gaisa piesārņojumu saistītās teritorijas, kā arī bioloģiskās daudzveidības, plūdu apdraudētās, ūdens un kultūrvēsturei nozīmīgās teritorijas.

10.1. tabula. Plānojuma dokumenta ieviešanas piedāvātie monitoringa indikatori

Nr. p.k.	Grozījumu joma	Indikators	Vides aspekti
1.	Jaunu autonomvietņu izveide	autonomvietņu skaits apstādījumu teritorijās, % no visām jaunajām izbūvētajām autonomvietnēm;	Gaiss Troksnis Apstādījumi
2.	Jauni transporta infrastruktūras objekti	Transportlīdzekļu skaita izmaiņas noteiktos ielu punktos pirms un pēc infrastruktūras objektu, t. sk. autonomvietņu, izbūves;	Gaiss, troksnis, cilvēku veselība
3.	Precizēti transporta infrastruktūras objekti	Sabiedriskā transporta apjoms, % no kopēja transporta apjoma;	Gaiss, troksnis, cilvēku veselība
4.	Teritoriju izmantošanas veidu papildināšana vai mainīšana, pārstrādājot vai iekļaujot jau esošajās un/vai jaunas teritorijas izmantošanas funkcijas (t.sk. pazemes autonomvietnes apstādījumā teritorijā)	- Kopējā apstādījumu un dabas teritoriju platība visā Rīgā un RVC; - Kopējā apbūves teritoriju ar apstādījumiem platība Rīgā; - Aizsargājamo svešzemju koku, dižkoku un ainaviski vērtīgo koku skaits; - jaunu ražošanas objektu skaits teritorijās, kur tiek mainīts teritorijas izmantošanas funkcijas	Bioloģiskā daudzveidība un apstādījumi Gaiss troksnis
5.	Precizēts piestātņu izvietojums/skaits	Atļauto/Jaunuzbūvēto piestātņu skaits	Ūdens kvalitāte (slodzes

Nr. p.k.	Grozījumu joma	Indikators	Vides aspekti
			palielināšanās uz ūo)) Iedzīvotāju dzīves kvalitāte
6.	Grunts novietņu vietu precizēšana un nosacījumi	Kopējā apstādījumu un dabas teritoriju platība visā Rīgā un RVC;	Bioloģiskā daudzveidība Ūdens kvalitāte
7.	Apbūves teritorijas ar apstādījumiem definīcijas maiņa	Kopējā apbūves teritoriju ar apstādījumiem platība Rīgā;	Bioloģiskā daudzveidība
8.	Papildus prasību pievienošana ainaviski vērtīgo koku saglabāšanai RVC teritorijā	Aizsargājamo svešzemju koku, dižkoku un ainaviski vērtīgo koku skaits;	Bioloģiskā daudzveidība un apstādījumi
9.	Nosacījumi detālplānojumu izstrādei	- Aizsargājamo svešzemju koku, dižkoku un ainaviski vērtīgo koku skaits; - Tiek piemēroti arī indikatori, kas raksturo detālplānojuma teritorijā paredzētās darbības realizācijas ietekmes, piemēram, ja detālplānojuma teritorijā ir paredzēta autonomvietnes izbūve apstādījuma teritorijā, tad piemērojamie indikatori varētu būt – paredzētās autonomvietnes noslogojums (15. punkts) un transportlīdzekļu skaita izmaiņas uz paredzētās autonomvietnes tuvuma esošās ielas.	Gaiss Troksnis Aizsardzība pret applūstamību Bioloģiskā daudzveidība un apstādījumi
10.	Kultūrvēsturiski unikālu, kultūrvēsturiski ļoti vērtīgu un kultūrvēsturiski vērtīgu koka ēku nojaukšanas aizliegums RVC	Kultūrvēsturiski nozīmīgāko renovēto ēku, jaunbūvju un nojaukto ēku skaits RVC	Kultūrvēsturiskais mantojums
11.	Detalizēta ūdens teritoriju zonējuma noteikšana RVC	Iedzīvotāju viedoklis par dzīves vides kvalitāti – aptauja	Iedzīvotāju dzīves kvalitāte
12.	Hidrotehnisko	Atļauto/Jaunuzbūvēto polderu un	Aizsardzība pret

Nr. p.k.	Grozījumu joma	Indikators	Vides aspekti
	būvju pieļaušana un nosacījumu precizēšana	dambju skaits	plūdiem
13.	Nosacījumi teritoriju izmantošanai, kuras norādītas kartē „Meliorācijas attīstības plāns”	Atļauto/Jaunuzbūvēto polderu un dambju skaits	Aizsardzība pret plūdiem
14.	Prasības un nosacījumi peldmāju izvietošanai	Labas ūdens kvalitātes ūdensobjektu skaits Rīgā	Ūdens kvalitāte (slodzes palielināšanās uz ŪO), krastmalu izmantošana; ledzīvotāju dzīves kvalitāte
15.	Informācijas uzkrāšana nākamajam plānošanas periodam	- Hibrīdautomobiļu skaits Rīgā - Autonovietņu noslogums - Pasažieru skaits, kas pārvietojas ar sabiedrisko transportu;	Troksnis, gaiss

Plānošanas dokumenta Grozījumu ieviešanas monitoringam ieteicams izmantot arī informāciju, kas atrodama pašvaldības rīcībā esošajos dokumentos (piemēram, Stratēģiskā trokšņu karte, Starptautiskās lidostas „Rīga” monitoringa dati, Gaisa rīcības programma, Daugavas upju baseina plāns u.c.).

11 KOPSAVILKUMS

Vides pārskata projekts ir sagatavots Rīgas teritorijas plānojuma 2006. - 2018. gada grozījumu izstrādes laikā. Galvenais Rīgas teritorijas plānojuma 2006. -2018. gadam grozījumu mērķis ir precizēt Rīgas domes 20.12.2005. saistošos noteikumus Nr.34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” un novērst pretrunas ar 2006. gada 7. februāra saistošajiem noteikumiem Nr.38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”. Grozījumi tiek veikti gan minēto noteikumu tekstuālajā daļā, gan grafiskajos pielikumos.

Lai novērtētu Grozījumu īstenošanas iespējamo būtisko ietekmi uz vidi, plānošanas dokumentam tiek veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, kura ietvaros tika sagatavots Vides pārskata projekts, kurā tiek sniegta informācija par plānošanas dokumenta būtisko ietekmi uz vidi, Grozījumu izvirzītajiem mērķiem, pamatprincipiem un uzdevumiem. Vides pārskata projekts ir sagatavots saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumiem Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”.

Esošais vides stāvoklis (3. nodaļa) tika aprakstīts tām teritorijām, kuras kaut kādā mērā skar grozījumi: atmosfēras gaisa kvalitāte, trokšņa piesārņojums, virszemes ūdeņi, plūdu apdraudētās teritorijas, bioloģiskā daudzveidība un apstādījumi, kultūrvēsturiskie objekti, paaugstinātas bīstamības objekti un atkritumu saimniecība. Turklāt, vides stāvoklis teritorijās tika aprakstīts, ņemot vērā aktualizēto informāciju pēc iepriekšējo grozījumu stāšanās spēkā 2009. gadā un Vides pārraudzības valsts biroja atzinuma sniegšanas par Rīgas teritorijas plānojuma 2006. – 2018. gadam grozījumu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatu.

Būtiskās grozījumu jomas, kuras tika analizētas ir šādas:

- Nosacījumu precizēšana un papildināšana jaunu autonomvietņu izveidei;
- Jaunu transporta infrastruktūras objektu izveide un precizēšana;
- Pieļaujamā attāluma precizēšana starp mājām un dzelzceļu;
- Teritoriju izmantošanas veidu papildināšana vai mainīšana, pārstrādājot vai iekļaujot jau esošajās un/vai jaunas teritorijas izmantošanas funkcijas (t.sk. pazemes autonomvietnes apstādījumā teritorijā);
- Piestātņu, termināļu skaita un izvietojuma precizēšana, kā arī nosacījumu noteikšana to izbūvei;
- Apbūves teritorijas ar apstādījumiem definīcijas maiņa;
- Minimālo attālumu noteikšana, kas jāievēro stādot kokus un krūmus pazemes inženierkomunikāciju tuvumā;
- Grunts novietņu vietu precizēšana un nosacījumu izvirzīšana;
- Jaunveidojama zemesgabala minimālo platību apbūves teritorijā ar apstādījumiem palielināšana līdz 2000 m²;

- Papildus prasību pievienošana ainaviski vērtīgo koku aizsardzībai RVC teritorijā;
- Nosacījumu precizēšana un papildināšana detālplānojumu izstrādei;
- Dažādi nosacījumi saistībā ar kultūrvēsturiskajām vērtībām Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā (kultūrvēsturiski unikālu, kultūrvēsturiski ļoti vērtīgu un kultūrvēsturiski vērtīgu koka ēku nojaukšanas aizliegums; nosacījumu precizēšana attiecībā uz RVC jaunu ēku būvniecības pieļaušanu veco vietā (tāda paša apjoma atbilstošas konstrukcijas un būvmateriāla ēka); publiskās ārtelpas jēdziena lietošana, regulējuma precizēšana attiecībā uz stāvu skaita izmaiņām);
- Detalizēta ūdens teritoriju zonējuma noteikšana RVC;
- Hidrotehnisko būvju pieļaušana un nosacījumu precizēšana;
- Nosacījumi teritoriju izmantošanai (kartē „Meliorācijas attīstības plāns”);
- Prasības un nosacījumi peldmāju izvietojumam;
- Apbūves varbūtības maiņa no 1% uz 10%, nosakot prasības jaunai apbūvei.

Būtiskākās vides jomas, kurās tika analizētas iespējamās ar grozījumiem saistītās vides problēmas ir šādas: kultūrvēsturiskais mantojums Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā; ūdens teritorijas un krastmalas, plūdu apdraudētās teritorijas, bioloģiskā daudzveidība un apstādījumi, gaisa un trokšņu piesārņojums, atkritumu apsaimniekošana un aizsargjoslas. Visām šīm jomām tika veikts plānošanas dokumenta īstenošanas būtisko ietekmju novērtējums un tika piedāvāti risinājumi ietekmju mazināšanai.

Kopumā ņemot, netika konstatētas būtiskas ietekmes, kuru dēļ grozījumu ieviešanas un apstiprināšana nebūtu iespējama. Grozījumi neatstās būtiskas ietekmes, ja tiks ievēroti visi teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos (gan visai Rīgai, gan Rīgas vēsturiskajam centram un tā aizsardzības zonai) iekļautie nosacījumi, kas ļauj būtiski mazināt vai izslēgt ietekmes uz vidi. Tomēr Vides pārskatā ir iekļautas rekomendācijas jeb risinājumi būtiskāko ietekmju mazināšanai (iekļauti 6. nodaļā). Turpmāk tekstā tiek sniegts dažu ieteikumu apraksts.

Rīgas pašvaldībai būtu jāpārskata, vai pazemes autonomvietņu pieļaušana apstādījumu teritorijās atbilst izvirzītajiem Rīgas vides stratēģijas rīcības programmas (2002. – 2010.) mērķiem attiecībā uz apstādījumiem un bioloģisko daudzveidību: dabas teritoriju saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana, lai tā spētu nodrošināt tām noteiktās ekosistēmas, atpūtas un veselības saglabāšanas, pilsētas reprezentācijas un izglītošanas funkcijas; kā arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un palielināšana pilsētas ekosistēmās.

Rīgas teritorijā esošajiem ūdensobjektiem jau šobrīd pastāv risks nesasniegt labu ūdens kvalitāti 2015. gadā (saskaņā ar Ūdens struktūrdirektīvas prasībām un Daugavas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānu). Divās Ķīsezera monitoringa stacijās 2010. gadā tika novērota ūdens kvalitāte, kas atbilst kvalitātes klasei „ļoti slikta”, turklāt pamatā konstatēts paaugstināts kopējā fosfora līmenis, kas ir tieši saistīts ar antropogēnu ietekmi. Rīgas pašvaldībai pēc grozījumu ieviešanas

būtu jāveic izvērtējums, kā Rīgas teritorijas plānojums ar jau veiktajiem grozījumiem līdz 2009. gadam un plānotajiem grozījumiem 2012. gadā (ūdens teritoriju zonējums Rīgas vēsturiskajā centrā, jaunu piestātņu veidošana u.c.) var atstāt uz ietekmi uz virszemes ŪO kvalitāti.

Grozījumi paredz teritorijas applūstamības varbūtības maiņu no 1% (1 reiz 100 gados) uz 10 % (1 reizi 10 gados). Teritorijā, kur applūšana notiek 1 reizi 10 gados, plūdi notiek bieži. Ir svarīgi noteikt apbūves ierobežojumus teritorijā starp applūduma līnijām ar 10% un 1% (1 reizi 100 gados) applūšanas varbūtību. Apbūve šajā zonā būtu pieļaujama, taču tai nepieciešams nodrošināt pretplūdu aizsardzību. Tāpēc Vides pārskatā ir piedāvāts formulējums Rīgas teritorijas apbūves uz izmantošanas noteikumiem.

Plānošanas dokumenta grozījumi paredz vairākus risinājumus ietekmju uz gaisa kvalitāti novēršanai un samazināšanai. Kā, piemēram, papildus prasību izvirzīšana piesārņojošu darbību veikšanai; ietekmes uz gaisa kvalitāti kā kritērija izvirzīšana gan detālplānojumu izstrādei, gan autonomietņu būvniecības saskaņošanai. „Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2011.-2015. g.” pilsētplānošanas jomā rekomendēja arī citus pasākumus, kas tomēr nav īstenoti šo grozījumu sagatavošanas gaitā. Rekomendācijās norādīts, ka Rīgas pilsētas pašvaldībai, izstrādājot apbūves noteikumus, būtu jāizvērtē vai tajās pilsētas zonās, kur daļiņu PM₁₀ koncentrācija pārsniedz pieļaujamos normatīvus, būtu iespējams izstrādāt un piemērot pašvaldības saistošos noteikumus, līdzīgi kā tas jau ir veikts attiecībā uz pilsētas iedalījumu zonās pēc pieļaujamajām NO₂ koncentrācijām gaisā. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos varētu iekļaut nosacījumus attiecībā uz ēku energoefektivitāti šajās zonās (piemēram, sasniegt zema enerģijas patēriņa standartus ēkām). Attiecībā uz rūpniecības un enerģijas ražošanas uzņēmumiem varētu iekļaut šajās zonās prasību izmantot labākās pieejamās videi draudzīgās tehnoloģijas, dūmgāzu attīrīšanas uzlabošanu, kā arī videi draudzīgu energoresursu veidu izvēli. Autotransporta radīto emisiju samazināšanai šajās zonās, būtu nepieciešams diferencēt maksu par autostāvvietām, veicinot automobiļu ar zemām kaitīgo vielu emisijām, piemēram, hibrīdautomobiļu un elektromobiļu, izmantošanu Rīgas pilsētā.

Apskatītie grozījumi paredz prasības, kas daļēji ietekmē arī trokšņa piesārņojumu, taču šīs izmaiņas, piemēram, stādījumu joslu minimālā platuma noteikšana, varētu izrādīties nelietderīga prasība gan no aizsardzības pret troksni viedokļa (neefektīvs un jāvērtē kopā ar iespējamiem prettrokšņa pasākumiem - nepieciešama papildus teritorijas platība), gan no vizuālā/ainaviskā viedokļa (fragmentācija), turklāt, aizsardzību pret troksni jau reglamentē nosacījumi par apstādījumiem.

Rīgas aglomerācijas vides trokšņa samazināšanas rīcības plāns ir apstiprināts ar Rīgas domes 2012. gada 28. februāra saistošajiem noteikumiem Nr. 168 „Par rīcības plānu vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā”. Atbilstoši plānam šobrīd Rīgas vēsturiskais centrs un tā aizsardzības zona ietver un robežojas ar 15 akustiskā diskomforta zonām. Līdz ar Rīcības plāna stāšanos spēkā Rīgas domes

struktūrvienībām būtu jāizvērtē un jāpārskata šī brīža realizētie vai plānotie attīstības projekti, kas var ietekmēt trokšņa piesārņojumu pilsētā un jāsaskaņo tos ar Rīcības plānā paredzēto prettrokšņa pasākumiem un to paredzēto īstenošanas kārtību.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma laikā netika konstatēta pārrobežu ietekme un nav nepieciešami kompensējošie pasākumi.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

Plānošanas dokumenti

Atjaunota Eiropas Savienības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, Eiropas Komisija 2006.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2006. - 2012.gadam, Vides ministrija 2005.
Apstiprināts ar 2005.gada 29.decembra Ministru kabineta rīkojumu Nr.860 „Par
Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2006.-2012.gadam.”

Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma. Apstiprināta Ministru kabinetā
16.05.2000.

Daugavas un Lielupes upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni. Apstiprināti ar
Vides ministra 2010.gada 6.maija rīkojumu Nr.143.

Eiropas Kopienas dalībvalstu Reģionālās plānošanas ministru konferences dokuments
„Vadlīnijas Eiropas kontinenta ilgtspējīgai telpiskajai attīstībai” pieņemts Eiropas
Reģionālās plānošanas ministru konferences 12. sesijā Hanoverē, 2000. gada 7.-8.
septembrī.

„Eiropas telpiskās attīstības perspektīva”, pieņemta 1999. gadā Potsdamā par
telpisko plānošanu atbildīgo ministru konference.
Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 22. jūlijā lēmums „Sestā Kopienas vides
rīcības programma 2002. - 2012.”.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) apstiprināta
Saeimā 2010. gada 10. jūnijā.
Nacionālais attīstības plāns 2014.- 2020. gadam (notiek izstrāde, kas uzsākta 2011.
gadā).

Nacionālais attīstības plāns 2007. - 2013. gadam, LR Reģionālās attīstības un
pašvaldību lietu ministrija, 2006.
Nacionālais vides politikas plāns 2004. - 2008. gadam, Vides ministrija 2003,
apstiprināts ar Ministru kabineta 04.02.2004. rīkojumu Nr.81.

Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma 2008.–2015. gadam,
Vides ministrija 2007, apstiprināta ar Ministru kabineta 2007. gada 20. decembra
rīkojumu Nr.830 „Par Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālo programmu
2008.–2015.gadam”.

Rīgas aglomerācijas stratēģiskās trokšņu kartes, SIA Estonian, Latvian & Lithuanian
Environment 2008.

Rīgas aglomerācijas vides trokšņa samazināšanas rīcības plāns, SIA Estonian, Latvian & Lithuanian Environment 2009.

Rīgas attīstības programma 2006. - 2012.gadam, Rīgas dome 2010.

Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025. gadam, Rīgas dome 2010.

Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2011.-2015.g. Rīgas dome apstiprinājusi 2011. gada 7. jūnijā.

Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas plāns 2006. - 2012.gadam, apstiprināts ar Rīgas domes 2006.gada 21.februāra lēmumu Nr.864.

Rīgas pilsētas virszemes ūdens objektu apsaimniekošanas koncepcija 2008. – 2013. Apstiprināta ar Rīgas domes 2008. gada 17. jūnija lēmumu Nr.3885.

Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2005. - 2011.gadam, Rīgas plānošanas reģions, 2011.

Rīgas plānošanas reģiona attīstības stratēģija (2000. - 2020.), Rīgas plānošanas reģions, 2008, apstiprināta 2008.gada 22.decembrī.

Rīgas plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas) plānojums (2005. – 2025. g.), Rīgas plānošanas reģiona attīstības padome, Rīgas reģiona attīstības aģentūra 2007, apstiprināts 2007.gada 07.februārī.

Rīgas un Pierīgas mobilitātes plāns. Latvijas Republikas Satiksmes ministrija, 2010.

Rīgas teritorijas plānojums 2006. - 2018.gadam ar grozījumiem, Rīgas dome 2009.

Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums, Rīgas dome, Pilsētas attīstības departaments, 2006.

Rīgas vides programma 2011. – 2017. gadam, „Baltijas Vides Forums” (notiek izstrāde, kas uzsākta 2011. gadā).

Rīgas vides stratēģija 2000. – 2010, Rīgas dome, Vides departaments, Rīgas Vides centrs Agenda 21, 1999.

Rīgas vides stratēģijas rīcības programma (2002. – 2010.), kas apstiprināta Rīgas domē ar 11.06.2002. lēmumu Nr.1404.

Sabiedriskā transporta attīstības koncepcija 2005 - 2018.gadam.

Stratēģiskais dokuments „Eiropa 2020”, Eiropas Komisija, 2010. gada marts.

Tematiskā stratēģija pilsētvidei, Eiropas Komisija 2006. gada janvāris.

Vides politikas pamatnostādnes 2009.-2015. gadam, Vides ministrija 2009, apstiprinātas ar Ministru kabineta 31.07.2009. rīkojumu N. 517.

Citi informācijas avoti

“Construction Noise,” Workers Compensation Board of BC, British Columbia, 2000.

„Construction Noise Handbook”, U.S. Department of Transportation Research and Innovative Technology Administration, 2006.

Kleperis J. Esošās gaisa kvalitātes Rīgā novērtējums laika periodam 2004.-2009. gadi.

LVĢMC, Latvijas Republikas novērtējums par sāls/smiltis kaisīšanas un dabisko avotu radīto ietekmi uz daļiņu PM10 koncentrāciju zonā LV0001 „Rīga” 2010. gadā. Rīga, 2011.

LVĢMA, Pārskats par gaisa kvalitāti Latvijā 2008. gadā. LVĢMA, Maskavas iela 165, Rīga, LV-1019, Latvija. Gaisa un klimata daļa. Rīga, 2009.

LVĢMC, Pārskats par gaisa kvalitāti Latvijā 2009. gadā. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, Maskavas iela 165, Rīga, LV-1019, Latvija. Gaisa un klimata daļa. Rīga, 2010.

Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta INTERREG IVB projekta „Baltijas jūras reģiona sadarbības tīkla projekta – Eko reģions (EcoRegion) atskaite, „Kvantitatīvo un kvalitatīvo statistikas datu sagatavošana un apkopošana Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas Rīcības programmai”, Rīga, 2010.

Zabrauskis.A.L. „Būvakustika”, 2006

Interneta vietnes

<http://www.riga-airport.com/lv/main/par-lidostu/statistika/kopa-pa-gadiem>

<http://mvd.riga.lv/lv/vide/atkritumi/>

<http://www.mantojums.lv>

www.rigapretpludiem.lv

http://www.meteo.lv/public/datu_bazes.html

<http://www.vpvb.gov.lv/lv/ivn/projekti>

<http://www2.worksafebc.com/pdfs/hearing/ConstructionNoise.pdf>